

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za inostranstvo Din 30.— neobvezno.

Oglasi po tarifi.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta št. 16/l. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Kraljevi ul. št. 5/l. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 7.

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čeku: zavodu: Ljubljana št. 11.542 - Praha čisto 78.150. Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 25. julija. Narodna skupščina je danes z večino odobrila vladino deklaracijo. Akoravno poslovnik predpisuje poimensko glasovanje, se je zbornica vsled pozne opolnomočenosti ure vendar odločila, da glasuje z dviganjem. Ni vladine stranke, ki bi bila zoper, opozicija niso imele zbranih vseh poslancev in tako očitno ni bilo neenotnosti ne drugim mnogo na tem, da se je sprejela deklaracija. Poimenovali so poimenovali, zlasti ker bo povodom poročilskega poročila prihodnji teden itak prilike dovolji. Tako se večina, ki jo je vlada dobila, ne da točno dognati, kar ni bilo zelo zanimivo. Simatrazo za poročilske opozicije, da ni vztrajala pri zahtevu poimenovalnem glasovanju, ker je bilo važno, da se ugotovi javni in osebni pristane radičevskih poslancev na vladni program, ki ga je posl. Demetrovič glede političnega dela dobro označil kot zakasnelo deklaracijo Narodnega bloka. Nervoznost vlade, ali bodo radičevci držali disciplino, ni bila nememeljena in pokazalo bi se bilo, da solidarnost HSS ni tako čvrsta, kakor se naglašala.

Mi smo že ugotovili, da situacija novejega režima nikakor še ni povsem konsolidirana. V ministrskem svetu vlada se precejšnja nejasnost in zaveznika si očitno ne zaupata preveč. Naivne napovedi radičevske opozicije od Maribora do Gjevčelij (do Bospora, je dejal posl. Pucelj, ki v geografiji očitno še ni povsem doma), se radikalski zbor zdijo sumljive in značilne je, kako energično dviga glavni radikalno - spoznatiški list «Vreme» svoj sviralni glas ter skuša celo izkonstruirati nekakšno seljaško opasnost proti meščanski fronti. Najznačilnejše obeležje situacije pa podajajo izjave, ki so padle v današnji seji Narodne skupščine. Radikalni se ne počutijo povsem varne v radičevski zvezi. Prvotnemu zadovoljstvu nad sporazumom je sledilo hladnejše računavanje, katerega rezultate je bilo danes oblikovati iz govora ministra Trifunovića in Ljubo Jovanovića. Gosp. Trifunovića je skušal koketirati s samostojnimi demokrati, Ljuba Jovanovića je namigaval klerikalcem, da so jim vrata odprta, ako se odpovejo reviziji. S posebnim poudarkom so vladini govorniki ugotavljali pomirljivo stališče gosp. Davidovića in ves dan so se iz radikalnih krogov raznašale govornice, da bi mogli Davidovičevci, ako bi hoteli takoj vstopiti v vlado, kar seveda Davidovičevci energično odklanjajo. Veliko pozornost so vzbudile tudi besede Ljube Jovanovića, ki je govoril o kinematografski brzini, s katero se pri nas menjavajo vlade. Vse to se čeni kot dokaz, da je situacija še prav nerazčiščena in da radikali skušajo za vse slučaje zgraditi stebre za nove mostove, odposno, da se čuvajo podreti dosedanje mostove. Dr. Trumbić je dal temu utegnilo izraz s trditvijo, da se nahaja gosp. Pribičević samo «na razpoloženju» in da je stopil le za nekaj časa na stran, da bi nikakor ni «izločen». In marsikdo je bil morda v tem smislu tudi tolačil Pribičevićeve besede, da on osebno ni mogel sodelovati z radičevci, tudi če bi se stranka za to odločila.

Dvije kričanje radičevcev v današnji seji skupščine je tudi dokaz nesigurnosti, v kateri se nahaja HSS z ozirom na svojo situacijo med narodom. Med vrstami seljaštvom se širi mnenje, ki je dobro označil zajedničar dr. Zanič: Ni podlegel Pribičeviću Radiću, temveč Radić je pristal na Pribičevićevo politiko. Posledice takih razpoloženj morajo biti jako resne. Z vseh strani prihajajo vesti, da se na Hrvatskem na SDS baš v dosedaj popolnoma radikalnih kraljih.

Na drugi strani se radikalske vrste kakor že niso pomirile s politiko stranice in formalni prelom NRS z dosedanjimi zavezniki občutijo široki krogi radikalnih pristašev kot nesrečo in veliko nevarnost. Deklaracijska debata položaja ni razčistila, nač na ga je pojasnila. Vse kaže, da definitivna stabilizacija prilik po porazumu med obema R ni nastopila in vsiljuje se utis, da sedanja kombinacija predstavlja prehodno stanje, ki se bo morda držalo do jeseni, ker gre narodna skupščina prihodnji teden že za poizkušnjo, ki pa ni končno. Važno je, da je vlada na usta ministra Uzunovića proglasila, da so vrata revizijski politiki za vedno zaprta. Obžalovati je, da te izjave ni podal eden izmed radičevskih ministrov. Poudarek ministra Radića, da je HSS v svoji novi politiki iskrena, ni dovoljno nadomestilo za ta nedostatek in njegove besede, da se situacija ne bo izpremenila, se nišijo bolj kot tolažba, nego kot ugotovitev. Gosp. Jovanovića ima gotovo prav: Nahajamo se v kinematografu in vlada se menja za obdobja vredno leto. Na srečo ostaja ena stvar, in to je glavno, neizpremenjena: državna politika ne more več kreniti nazaj, tja, kjer je pred letom dni pričel nesrečni Davidovičevstvo - klerikalno - radičevski federalistični eksperiment.

Slovesna otvoritev liške železnice

Ob velikem navdušenju prebivalstva sta včeraj otvoritvena vlaka prevozila novo progo ter dospela v Split. — Svečanosti v Splitu.

Gračac, 25. julija. I. Slavnostni vlak s svojima dvema deloma «A» in «B», od katerih vozi prvi beogradske goste z zastopnikom kralja, admiralom Prico, ministri Radičevićem, dr. Krajačem in dr. Superino, poslanci in drugimi oficijelnimi zastopniki centralnih oblastev, drugi pa goste iz Hrvatske in Slovenije, je dospel okrog 6. zjutraj na postajo Gračac, kjer se začne še ne otvoritveni del liške železnice. Na kolodvoru, slavnostno okrašenem in vsem v zastavah, so pričakovali vlaka oficijelni zastopniki oblastev, v prvi vrsti prometnih in polno občinstva. Ravnatelj železniške direkcije v Zagrebu Jovanovića je sporočil prometnemu ministru, da je proga dovršena in ga prosil, naj jo otvori. Minister Radičević je nato s par besedami odredil otvoritev nove proge do Knina, nakar sta se vlaka odpeljala dalje proti Dalmaciji.

Knin, 25. julija. I. Po vsej liško-dalmatinski progi od Gračaca do Knina se je zbralo na kolodvorih polno občinstvo. Prišli so tudi po več ur daleč seljaki, da vidijo prvi vlak, ki so ga pričakovali pol stoletja. Povsod na kolodvorih so bili slavnostni sprejemi. Vzdolž vse proge so bile dolge vrste prebivalstva, ki je radostno pozdravljalo prvi vlak in mu mahaljo v pozdrav z robc. Vsi kraji so okrašeni in v zastavah.

Od Knina dalje se spaja nova proga z že obstoječo železnico proti Šibeniku in Splitu. Tudi tu je polno ljudstva, ki živahno pozdravlja novi vlak iz Beograda in Zagreba.

Šibenik, 25. julija. n. Ob 12. sta dospela otvoritvena vlaka iz Beograda in Zagreba v Šibenik. Na kolodvoru je mnogoštevilno občinstvo priredilo gostom prisrčen sprejem. Nato je bil v hotelu «Kosovo» slavnostni obed, ki ga je priredila šibeniška občina in na katerem so govorili zastopniki tamošnjih oblastev. Na pozdrave je odgovoril prometni minister Radičević.

Po obedu so odšli gostje k otvoritvi Vinarske razstave, ki je zasnovana kot del Jadranske razstave v Splitu. Razstavo je otvoril minister za trgovino in industrijo dr. Krajač, ki je v svojem nagovoru naglašal važnost Šibenika, posebno za izvoz vina. Potem so ministri in ostali gostje šli v šibeniško luko, kjer so si ogledali tamošnje naprave. Vlaka sta nato krenila dalje proti Splitu.

Split, 25. julija. I. Povodom otvoritve liško-dalmatinske železnice je prišlo v Split mnogo občinstva, v prvi vrsti seveda domačega. Prvobitni je tudi otvoritev Jadranske razstave, ki se svečano otvori jutri, v nedeljo dopoldne. V Split je prišlo tudi mnogo tujcev, zlasti izletniki Jadranske straže. Že v prvih popoldanskih urah so dospeli v mesto izletniki iz Sarajeva s parnikom «Kosovo», ki so prišli preko Mostarja in Metkovića. Z ladjo «Soča»

so prišli preko Sušaka vseučiliški dijak iz Ljubljane, Beograda in Zagreba. Iz Šibenika so se pripeljali s parnikom «Zagreb» izletniki Jadranske straže iz Beograda.

Split, 25. julija. n. Protj večeru sta prišla osebna vlaka v Split. Že pred Solinom se je videla iz vozna razsvetljava na morju. Pri sprejemu gostov na kolodvoru je bilo zbrano skoraj vse prebivalstvo mesta. Od stanice so gostje odšli z bakljado v spremstvu mnogoštevilnega občinstva v hotel «Belvedere», kjer se je vršil svečan banket, ki ga je priredila splitska občina. Goste je najprej pozdravil župan dr. Tartaglia, ki mu je odgovoril prometni minister Radičević. Banket je trajal pozno v noč. Ves as so pokali topni in povsod so svirale godbe.

Split, 25. julija. I. Zvečer je bilo vse meto krasno razsvetljeno. Naravnost očarujoč je pogled na morje, kjer miglja na tisoče lučk. Vse ladje so v zastavah in zastavah. Njihovi obrti se jasno odražajo na temnem ozadju z neštevilnimi električnimi žarnicami, čijih svetil drhti po gladkih valovih. Po vodni gladini švigajo ozaljšani čolni, polni občinstva, ki uživa krasen pogled na razsvetljeno mesto in na divno morje. Po ulicah je nenavadno živahno. Prišlo je toliko ljudi, kot jih Split že dolgo ni videl. Vsi hoteli in tudi zasebna stanovanja so prenapolnjena. Še pozno ponoči je valovalo življenje po mestu, kjer je že itak mnogo letoviščarjev od blizu in daleč. Zlasti se je opazilo mnogo Čehoslovakov, ki jih je privabila Jadranska razstava. Še bolj pa prihod prvih dveh otvoritvenih vlakov. Zlasti je živahna obala, kjer se veselo trume izprehajajo in občudujejo sijajno razsvetlavo. Na tisoče je lučk po mestu, ki si je nadelo praznično obleko. Povsod plapolajo zastave v državnih in narodnih barvah. Iz vseh javnih lokalov se čuje veselo razpoloženje množice, ki se je začela razhajati šele pozno v noč. Na stotine jih je ostalo vso noč na prostem, deloma ker niso dobili prenočišča, deloma ker se hočejo naučiti hladnega morskega zraka.

Prvi dan slavnosti je prešel v znak otvoritve liško - dalmatinske železnice. Nedelja je v glavnem posvečena otvoritvi Jadranske razstave. Na programu je polno prireditev, ki so vse v prvi vrsti v zvezi z razstavo. Jutri dopoldne so ob 9. na dnevnem redu veslaške tekme za prvenstvo države. Potem je svečano odprtje spomenika Marulića, nakar sledi ob 11. slavnostna otvoritev Jadranske razstave, ki jo otvori trgovinski minister dr. Krajač. Opoldne se otvori Etnografski muzej v starem poslopju občinskega doma na Narodnem trgu. Popoldanski program obsega tekme z jadrenicami v pristanišču in veslaške tekme vojnemornarice. Proti večeru je izlet gostov na Marjan.

Seje ministrskega sveta

Dolga debata o politični situaciji. — Stališče Nemceva do nove vlade. — Slab položaj za HSS.

Beograd, 25. julija. p. Proti večeru je imel sejo ministrski svet, na kateri je najprej dolgo razpravljalo o političnem položaju in o delovanju Narodne skupščine. Finančni minister dr. Stojadinovića je poročal o naknadnih kreditih v dvanajstih, ki jih je že sprejelo večina finančnega odbora. Ministrski svet je odobril vse predlagane amandmane. Minister za izenačenje zakonov dr. Srs kič je zaprosil za navodila zaradi tiskovnega zakona. Dolgo se je razpravljalo o vprašanju custodie honeste. Vsa ta vprašanja niso bila rešena, temveč pridejo na vrsto na prihodnji seji. Ministrski svet je potem razpravljalo o trgovinski pogodbi z Italijo. Ker minister za trgovino in industrijo še ni podal svojega mnenja o njej, se je sklenilo, naj jo minister dr. Krajač presleđa in potem predloži skupščini v ratifikacijo. Ker je dospel danes v Beograd predsednik naše delegacije za pogajanja z Italijo dr. Rybač, ki je podpisal nettunške konvencije, je poročal o njih zunanji minister dr. Ninčić.

Beograd, 25. julija. p. Nocoj je imel sejo nemški klub, po kateri je izdal dolg komunikacije. V njem pravijo Nemci, da pozdravljajo sporazum kot čin umirjenja strankarskih strasti. Pravijo pa, da ne verujejo, da bi se tudi to pot nehala preganjanja Nemcev in da zato ne bodo glasovali za zaupnico vladi.

Beograd, 25. julija. Vladna večina poročila, ki prihajajo z dežele, nima preveč vzroka, da bi bila optimistična. Včeraj so bile v Sremskih Karlovcih občinske volitve. V tej občini je vendarje radikalov. Samostojni demokrati so imeli doslej v Sremskih Karlovcih

samo enega odbornika, včeraj pa so jih dobili pet in s tem dosegli radikale. Z vseh strani prihajajo vesti o naraščanju samostojnih demokratov na račun radičevcev. Da HSS ne stoji ravno trdno med volilci, dokazuje tudi komunikacije, ki so ga nocoj izdali klerikalci. Klub drja. Korošca je imel popoldne sejo od 5. do 7. ki se je je udeležil tudi vodja hrvatskih klerikalcev dr. Šimrak, ki je poročal o baje sijajnih uspehih hrvatske pučke stranke in rekel, da je kapitulacija radičevcev izzvala veliko ogorčenje med ljudstvom in da se bo začela širiti stranka na račun HSS. V komunikaciji pravi klerikalni klub, da so bile storjene odločitve v smislu poročila dr. Šimraka, z drugimi besedami, da se začne akcija na Hrvatskem za zopetno pridobivanje tal med volilci.

Politična amnestija v Italiji

Cremona, 25. julija. a. Glasilo generalnega tajnika fašistovske stranke poslanca Farinacija «Cremona Nuova» javlja, da bo dne 6. avgusta izdana amnestija za razne politične in druge delikte. Od amnestije bodo izključeni le zločinci, ki so zapleteni v afero umora poslanca Matteottija.

Carina na uvoz žita v Italijo

Rim, 25. julija. a. Včerajšnja uradna «Gazzetta Ufficiale» objavlja kraljevi dekret, s katerim se zopet uvaja carina na uvoz žita. Določene so naslednje postavke za kvintal v zlatih lirah: pšenica 7,50, rž 4,50, koruza 1,50, pšenična moka 11,50, ržena moka 6,50, ovsena moka 5, rumena koruzna moka 3,15, zdrob 15,15, pšenične testenine 16, kruh in prepečenec 16, oves 4 in otrobi 2.

Deklaracija vlade odobrena

Po velezanimivi debati je Narodna skupščina brez poimenskega glasovanja odobrila vladino deklaracijo. — Svetozar Pribičević o svojem stališču napram sporazumu RR. — Burni konflikti med radičevci in Trumbićem.

Beograd, 25. julija. r. Narodna skupščina je danes zaključila deklaracijsko debato, v kateri je tik pred glasovanjem padlo še več važnih izjav.

Prvi je govoril v imenu vlade minister ver Miša Trifunović, ki je izrazil svoje zadovoljstvo nad govorom Ljube Davidovića ter naglašal, kako je šest let pritiskalo na naše življenje hrvatsko vprašanje. (Pribičević: «Ali sedaj še obstoji?») Obstoji in bo še dolgo obstajalo, je odvrnil Trifunović. (Pribičević: Jaz sem mislil, da ste sedaj rešili to vprašanje. Zakaj ste g. Trifunović, podpisali Obznanje proti radičevcem?) Radičevci niso srečni motnih dni in dogodkov. (Živahni medklici.) Minister Trifunović je nato razpravljalo o predgovornih sporazumu RR ter je očital zajedničarjem prevleko občutljivost. (Medklici zajedničarjev.) Ni res, da je došla sedanja vlada na površje na nemoralni način. Pribičević je rekel, da se nikdar ne bo postavil na teren sporazumevanja med plemen. (Pribičević: Deklaracija govori o sporazumu dveh skupin in ne plemen!) Minister Trifunović je ponovno odklanjal očitke nemorale. (Pribičević: G. Pašić je izjavil, da bi bilo nemoralno haš to, kar se je pozneje storilo.) Zavračal je trditve, da bi se radi izpremenjene politike moralo iti v volitve. (Pribičević: Pred narodom ste govorili, da je treba državo rešiti pred Radičevićem in narod vam je samo za tako politiko izrekel zaupanje.) V nadaljnjem govoru je minister Trifunović trdil, da so se Trumbić, Korošec in Pribičević našli na istem terenu. Dr. Zanič: To je laž. Mi nimamo ničesar s Pribičevićem, on ni z nami. Nasprotno. Radičevići so sprejeli Pribičevićevo politiko! Velik hrup pri radičevcih. Minister Trifunović popravilja, da je mislil reči, da se omejnjeni vsi gospodje nahajajo v opoziciji in da ni mislil nikogar žaliti, najmanj pa g. Pribičevića, ki je skupno z njim sedel v vladi. (Pribičević: Radičevići so vas pred tremi meseci proglasili za tatove in lopove, a jaz g. Trumbića nisem nikdar imenoval tatu in lopova.) G. Trifunović je zatem izjavil, da odkrito obžaluje, da Pribičević ni ostal v vladi ter je nato navajal del Pribičevićevega govora, ki se glasi: «Ako so gospodje iz HSS priznali stanje, ustvarjeno z vidovdanskim ustavo, morem biti na to ponosen. Gospodje odkrito pravi, da je za stanje, ustvarjeno z ustavo, da hoče izjaviti to ustavo.» Toda, je dodal Trifunović, g. Pribičević meni, da bodo radičevci prevarili radikale in radikali radičevce. (Pribičević: Eno se bo vsekako dogodilo toda vedite, da vas ne bom reševal, ko se to zgodi. Burno odobravanje na levi.) Trifunović je nadaljeval: «Pribičević pravi tole: Nemoralno je za vas radikale, ker niste pustili, da se tudi mi pogajamo in vstopimo v vlado kot jamstvo, da vas ne prevarijo. (Pribičević: «To ni res, tega nismo rekli.») Na koncu svojega govora Trifunović pozdravlja transformacije, ki se dogajajo pri Davidoviću in Joci Jovanoviću in obžaluje, da se ne vrše pri dr. Korošcu, dr. Trumbiću in dr. Spahu.

Zatem je govoril dr. Ante Trumbić, čegar govor je povzročil mnogo nervoznosti med radičevci. Izjavil je, da sporazum RR ne predstavlja sporazuma med Srbi in Hrvat, a še manj s Slovenci. Stranki, ki sta sklenili sporazum, sta bili izvoljeni druga proti drugi, ter sta sedaj obe kupili mačka v vreči. Med Trumbićem in radičevci prihaja do burnih kontraverz. Trumbić jim zakliče: «Vi ste tu samo sluga! To je izzvalo strahovit hrup med radičevci, ki so pričeli vpiti: «Kdo ste vi, da si upate tako govoriti? Prekličite svojo trditve! Vse vaše življenje je ena sama poza. Morali bi postati gledališki igralci!» Dr. Trumbić nadaljuje: Pribičevići nikakor ni izločen iz vlade, temveč se po mnenju radikalov nahaja samo na razpoloženju. Pribičević stoji ob strani samo za gotov čas. Prekinjenje odnošajev s samostojnimi demokrati je samo začasno ni pa definitivno.

Za dr. Trumbićem je dobil besedo posl. Pribičević, ki je obžaloval, da čas ne dopušča obširnega odgovora na Trumbićeva filozofska, sociološka in zgodovinska izjavjanja. Jaz vodim opozicijo s svojega stališča, a g. dr. Trumbić s svojega. G. Trifunović si ni na jasnem kaj pomenja biti na istem terenu. Navajal je nato zgodovinski razvoj iz l. 1903, omenjal reško resolucijo, ter dejal, da dobro pozna dr. Trumbića, a do sedaj o njem še ni rekel, da je najnavadnejši tat in lopov kakor je to trdila druga gospoda. Nato se je obrnil k radikalom in dejal: «Vi se nahajate na istem terenu z ljudmi, ki ste napisali in podpisali, da izgubi poštenost vsaka stranka, ki pride z vami v stik. Kako morete meni podtikati, da se nahajam na istem terenu z dr. Trumbićem? Jaz osebno spoštujem dr. Trumbića, toda njegovo politiko smatram za opasnejšo od politike te gospode.»

Govornik se zalivaljuje ministru Uzunoviću, ki je dejal da so zaprta vrata reviziji ustave. Jaz sem stal na stališču in rekel sem tudi Pašiću, da je potrebno, ko se radikali pogajajo z radičevci, da dobe tudi samostojni demokrati na vpogled ta sporazum, da bi lahko določili svoje stališče. Potrebno je, da dot zavezniki s katerimi je skupno zmagala politika Narodnega bloka,

povemo, ali ta sporazum sprejemamo ali ga pa odklanjamo. Dejal sem g. Pašiću in rečem tudi sedaj g. Trifunoviću, da osebno ne morem sprejeti sporazuma z Radičevićem iz mnogih razlogov tudi, ko bi ga moja stranka sprejela, bi ga osebno ne mogel sprejeti. Ako sem bil zapreka nacionalnemu pomirjenju, kakor je to rekel g. Neudörfer, potem zares ne more biti ponosnejšega človeka v tej skupščini, kakor sem jaz... (Burno odobravanje na levi.) ... ako je samo moja oseba cena, s katero se odkloni vsa protiradikalna in protiparodna politika te gospode, s katero ste sklenili sporazum. To ste namreč vi, ki ste sedaj skupaj, ne samo izjavili, ampak tudi podpisali.

Nato je na kratko govoril še minister Trifunović, ki je skušal ublažiti svoje prvotne izjave, nakar je Ljuba Jovanovića zagovarjal svojo poznano tezo o sporazumu. Zatem je govoril Joca Jovanovića-Pižon, ki je izjavil, da z radikali «nikdar».

Minister Pavle Radić je povzel potem besedo in naglašal, da se politični položaj ne bo tako kmalu izpremenil, ker je zadržanje HSS odkritosrečno. V ostalih svojih izjavah je napadel Radić dr. Trumbića in samostojne demokrate.

Za njim je dobil besedo za osebne pojasnitve dr. Trumbić, ki je na isti način vrazil Radiću šilo za ognjilo. Rekel je, da so bili radičevci vedno strahopetneži, da so se izneverili svojem programu, da njihova politika nima nobene podlage v narodu.

Za osebne pojasnitve je dobil potem besedo Svetozar Pribičević, ki ga je bil Pavle Radić dolžil, da so op in njegovi prijatelji ovrzali sporazum med Srbi in Hrvat. Pojasnjeval je delovanje svoje stranke in svoje lastno postopanje. L. 1907. smo bili pri skupnem delu Slobodan Jovanovića, Stanoje Stanojevića, drugi intelektualci ni pa bilo Stjepana Radića. V vlezadajškem procesu se je moral zagovarjati Pribičević in ne Pavle Radić. Zagovarjal se tudi ni podpredsednik HSS Karlo Kovačević, ki je takrat nastopal kot priča proti vlezadajškemu. Obsojena sta bila od današnjih poslancev SDS Valerijan Pribičević na 5 let, Srđjan Budisavljević na tri leta, Pavle Radić; Stj. Radić je bil 16 krat v zaporu! Pribičević: »In zakaj? Nikdar ne radi narodnih stvari a najmanj zaradi Beograda! Potem je govornik nadaljeval: Radić je vedno govoril, da je Beograd čisto in antipatično mesto, in tega ni pravil Svetozar Pribičević. Zavzemali so se za republiko, za mirovno, čudotvorno in ne vem še za kakšno, in da nocoj nobene skupnosti s Srbi. To je govoril Radić in ne Pribičević. Ne demokrati, temveč radičevci so dajali v črn okvir imena Grge Angjeleonića Budisavljevića, Vilderja; Krizmana in Grisogona, torej onih prokletih Hrvatov; ki so glasovali za ustavo.

S tem je bila končana debata o deklaraciji. Predsednik je objavil, da so stavljene trije predlogi za dneval red, namreč klerikalni, Angjeleonićev in imenu demokratov in spahovcev, ki pravijo, da so za odkritosrečen bratski sporazum, da pa ne morejo glasovati za vlado, ker je napravila je strankarski sporazum, in končno predlog dr. Grgina na prost prehod na dnevni red. Pri glasovanju je bil Grginov predlog sprejet z večino glasov in je bila s tem izrečena zaupnica vladi.

Prihodnja seja je v ponedeljek dopoldne z dnevnim redom: Volitve predsednika in štirih članov glavne kontrole in razprava o poročilu finančnega odbora glede dvanajstlin.

Poslanec Svetozar Pribičević je predlagal, naj se stavi z dnevnega reda volitve predsednika in članov glavne kontrole, ker ni bil razpisani natečaj, da bi se mogli udeležiti strokovnjaki iz vse države in ker ni med kandidati niti enega Slovenca ali Hrvata. Pri glasovanju je bil sprejet predlog predsednikov, nakar je bila seja zaključena ob 2. popoldne.

Kako rešujejo radičevci agrarno reformo

Beograd, 25. julija. r. Včeraj je bila iz ministrstva agrarne reforme odposlana v Zagreb oziroma v Varaždin naslednja brzojavka: Zabranih agrarnim interesom vsako graditve hiš na eksponiranih veleposestvih M. Rupčić. O izvršitvi navedbe je treba takoj predložiti poročilo Br. 2864. Minister za agrarno reformo: Radić. V Vinici v hrvatskem Zagorju bi se imelo zgraditi na veleposestvu Minko Rupčić okoli 100 bivalniših parcelah, ki so prišle pod agrarno reformo in sicer za siromašne kmetje iz Vinice, Vratna in okolških vasi. Eksplozijski sklep, ki ga je potrdilo ministrstvo agrarne reforme, je postal pravomočen. Interesenti agrarne reforme so dobili že davno v posest zemljo ter so nekateri že zgradili hiše na dobljenih parcelah. Med interesenti so tudi pristaši Radičevske stranke, klerikalci ter pristaši drugih strank. Sedaj je minister agrarne reforme Pavle Radić ustavil graditve hiš ter se iz tega sklepa, da hoče odvzeti kmetom že odkazano zemljo.

Velika francoska ofenziva v Maroku

Rifski Kabili potisnjeni na vsej črti nazaj in se umikajo v velikem neredu.

Pariz, 25. julija, r. Francoska armada pod poveljstvom generala Naulina je pričela na maroški fronti z veliko ofenzivo na vsej črti. Če takoj po prvem spopadu z rifskimi Kabilami so izvojevali Francozi velike uspehe. Sovražnik je bil potisnjen 75 km od Feza proti severnemu delu doline Uerga. Sovražne čete se umikajo v velikem neredu. Veliki uspeh francoskih čet je imel takoj ugodne posledice. Razna nezanesljiva plemena so se postavila takoj na stran Francozov in jih podpirajo v boju proti Kabilom. Francoska ofenziva zavzema vedno večje dimenzije in se vrši pod vrhovnim poveljstvom maršala Petaina, slavnega branilca Verduna v svetovni vojni.

Fez, 25. julija, s. Skupina v okolici Ain-Aicha, ki napreduje na obeh bregovih reke Uerga, je dospela 20 km zapadno od Palina, pri čemer je napravila med sovražnikom veliko zmedo in številne ujetnike. Druge edince so razčistile teren severno od Feza. Sovražne čete, ki so se nahajale v tem sektorju, beže proti severu.

Pariz, 25. julija, a. «Journal» poroča iz Madrida, da so francoske torpedovke potopile v bližini rta De Agua veliko motorno ladjo, ki je prihajala v smeri iz Gibraltaria in ki je gotovo vozila vojni kontrabant. Doznava se tudi, da je bil danski princ Ange, ki je kapitan v tujski legiji, ranjen v enem zadnjih spopadov z Rifovci.

Stavkovna mrzlica v Angliji

Nevarnost velikih delavskih stavk še vedno ni odstranjena. — Dosedanja pogajanja brezuspešna.

London, 25. julija, g. Opasnost splošne stavke rudarjev v Angliji, kateri bi se pridružile tudi razne druge kategorije delavstva, še vedno ni odstranjena. V zadnjem trenutku se je posrečilo zastopnikom vlade pridobiti delodajalce in delojemalce v rudniški industriji še za en skupni sestanek, ki se bo vršil v sredo. Danes se je vršila posebna seja kongresa strokovnih organizacij, na kateri so transportni delavci in železničarji izjavili, da takoj ustavijo delo, ako bi vlada dovolila uvoz premoga iz Nemčije.

V tekstilni industriji zavzema stavka vedno večji obseg. Pogajanja med obema strankama so se popolnoma izjalovila. V Bradfordu stavka 55.000, v Halifaxu 10.000, v Leedsu 8000, v Huddersfieldu 24.000 in v Davsbury 9000 delavcev.

London, 25. julija, g. Jutri se bo vršilo zborovanje železničarjev, na kateri

rem se bo sklepalo o stališču železničarskih organizacij za slučaj stavke rudarjev. Zveza pomorščakov je bila naprošena, da se izjavi, kako stališče namerava zavzeti, ako bi se v slučaju stavke rudarjev poskušalo uvažati nemški premog.

London, 25. julija, g. Kljub posredovalnim poskusom vlade je položaj v angleški rudniški industriji neizpremenjen. Minister Bridgeman, ki je radi svojega brodogovnega programa močno zaposlen, se je danes ločeno posvetoval z obema strankama. Trdovratno, kakor vztrajajo rudarji pri svoji zahtevi, da morajo lastniki rudnikov, predno prične skupna pogajanja, preklicati vse dosedanje odpovedi in svoje mezdne predloge, odklanjajo tudi lastniki rudnikov vse zahteve rudarjev. Položaj postaja od trenutka do trenutka vedno bolj nevaren.

Sanacija Avstrije

Dunaj, 25. julija, s. Na današnji konferenci zastopnikov časopisja sta eksperta Zveze narodov Mr. Layton in prof. Rist prvič izrekla približno sodbo o svojem dosedanjem delovanju v Avstriji. Končnoveljavno mnenje sta si pridržala za Zvezo narodov. Izjavila sta, da so prizadevanja Avstrije, da bi si opomogla iz povojnih težkoč, napravila manj zelo ugoden vtis. Mogla sta konstatirati, da je industrija s spremembo metod in z novimi vezavnimi storihi zelo mnogo. Strokovnjaka sta prepričana, da je vse to delo sicer zelo zadelo prebivalstvo, vendar pa moreta ugotoviti, da so prizadevanja za povišanje dohodkov napravila že blisten napredek. V ostalem pa je smatrali avstrijski problem ne samo za zadevo cele osrednje Evrope. Večino gospodarskih problemov med narodi je mogoče rešiti danes samo z mednarodnim sodelovanjem. Naloga strokovnjakov pa ne obstaja v tem, da bi predpisovali leke, temveč samo v tem, da postavijo diagnozo in ugotovijo vzroke.

Iz krvave Bolgarske

Sofija, 25. julija, s. Včeraj je bila zaključena na Bolgarskem cela vrsta zarotniških procesov. Več oseb je bilo obsojenih na smrt. Koncem tega meseca se prične v Sumnu nova razprava proti 400 obtožencem, od katerih je za 130 predlagana smrtna kazen. Sredi avgusta se bo najbrže pričela razprava v Trnovem, pri kateri bo nastopilo do 500 obtožencev. Roparski vodja Boris Georgijev, bivši učitelj je bil aretiran.

Rusija — Italija

Rim, 25. julija, k. Včeraj popolne je bila v polneti vili ministrskega predsednika Mussolinija podpisana trgovska pogodba med Italijo in Rusijo.

Boj za žensko volilno pravico v Belgiji

Kot je «Jutro» že poročalo, se je nedavno le s težavo preprečilo razbitje klerikalno - socialistične vladne koalicije v Belgiji. Tedaj smo naglašali, da kriza ni s tem odpravljena, ampak je odložena do koaca julija. Pred parlamentarnimi počitnicami se namreč mora končno rešiti vprašanje ženske volilne pravice za pokrajinske svete. Pokrajine bodo obnovile svoje svete že koncem oktobra in skrajni čas je, da parlament določi, ali bodo to pot tudi ženske glasovale ali ne.

Vprašanje ženske volilne pravice je v Belgiji dalekosežnega pomena. Kot je to še v nekaterih drugih katoliških deželah, stoji v Belgiji ženske pod močnim vplivom duhovščine in klerikalna stranka ima nedvomno največje upanje, da bi se večina ženskih volilcev odločila zanjo. Ne morda iz kakih demokratičnih razlogov, ampak iz čisto strankarskega računa se klerikalci potegujejo za uvedbo ženske volilne pravice. Da je temu res tako, dokazuje okolnost, da so za to reformo ne le krščanski demokrati, ampak tudi katoliški reakcionarji in fašisti, ki imajo za socialna vprašanja bore malo smisla. Bodisi da podpirajo sedanjo katoliško - socialistično vlado kot Van Cauwelaert, bodisi da jo pobijajo kot konservativce Jasparr ali pa da so napram njej nevtralni kot Carton de Wiart, vsi so enodušni v zahteva po ženski volilni pravici.

Obe ostali veliki belgijski stranki, liberalci in delavska stranka (socialisti), skoro z isto soglasnostjo odbijata to klerikalno zahtevo. Dovoliti ženskam pravico glasovanja v pokrajinske svete, bi pomenilo ne le ojačanje klerikaliz-

ma v njih, temveč bi značilno izročiti senat v klerikalne roke. Pokrajinski sveti, ki se bodo izvolili v oktobru, bodo imeli v smislu ustave voliti 40 senatorjev. Če bodo pokrajinski sveti klerikalni, bodo klerikalni tudi senatorji. Tako bi klerikalci dobili absolutno večino v zgornji zbornici.

Posebno ostro nasprotujejo ženski volilni pravici valonski socialisti, ki upajo izvojevati velike uspehe pri pokrajinskih volitvah, če bodo glasovali samo moški. Enako stališče kot oni je zavzel tudi kongres socialistične stranke. Omeniti pa je, da se je svoječasno 20 socialističnih parlamentarcev, med njimi sam zunanji minister in vodja delavske stranke Vandervelde zavezalo, da bodo l. 1925. glasovali za žensko volilno pravico. Ti parlamentarci so v veliki zadržki, ker sedaj klerikalci pritiskajo na njih, da izpolnijo obljubo.

Prihodnji dnevi bodo odločilni za črno - rdečo koalicijo v Belgiji. Klerikalci neradi popuste, ker njihovi stranki itak preti razkol, ker so se krščanski demokrati zvezali s socialisti. Če jim ta zveza ne prinese niti ženske volilne pravice, bo postala za njih brezpomembna. Socialisti in liberalci pa zopet ne želijo podirati lastnih pozicij.

Če bodo volile ženske, se bodo pokrajinske volitve izvršile v smislu desne reakcije, če pa ostane dosedanj volilni red, bodo prinesle močno okrepitev demokratične levice.

Kompromis v Poulett - Vanderveldovem kabinetu bo torej precej težaven. Morda pride celo do razbitja koalicije. Če pa se kriza le prebrodi, se pripisuje koaliciji socialistov in krščanskih demokratov še dolgo življenje, kar razen ženske volilne pravice ni druge važne snovi za spopad.

Bruselj, 25. julija, r. Poslanska zbornica je odklonila zakonski predlog o ženski volilni pravici za pokrajinske svete. Proti predlogu so glasovali tudi socialisti.

Politične beležke

+ Odklonjeni kandidati za državne podtajnike. V radikalni stranki se vrši velik boj za državna podtajniška mesta. Kandidatov je vse polno in je gotovo, da ne bo mogoče vsem ugoditi. Za enkrat so odleteli že slovenski radikalni kandidati, ki so obletali v Beogradu vse radikalne vrhove, ko so se raznesli prvi glasovi o novi vladi. Tako poroča «Jutarnji list», da odklanja radikalna stranka zahtevo slovenskih radikalov po podtajniškem mestu z motivacijo, da nimajo med narodom nobene zaslonbe. Zdi se torej, da pričenjajo tudi v Beogradu pravilno presojo moči slovenskih radikalov.

+ «RR vlada grozi Hrvatski zajednici z Obznanom». Pod tem naslovom navaja «Hrvat» beograjsko «Samoupravo», ki se bavi z govorom dr. Lorkovića na seji vrhovnega sveta Hrvatske zajednice dne 19. t. m. in ki ugotavlja, da HZ ne priznava ustave in obstoječega stanja. «Samouprava» pravi, da dr. Lorković s tem odkrito priznava, da so zajedničarji uporniki, da ne priznavajo zakonitega stanja v državi ter da pričenjajo boj proti njemu. Zajedničarji naj si zapomnijo, pravi «Samouprava», da bo država poskrbela za to, da spozna posledice takega dela. Govor dr. Lorkovića je bil jasen in mi smo na čistem s skupino, ki se je odločila za skrajnost, pravi «Samouprava», ki pri-

Pucelj kot svetopisemski Lazar

... In ponižno je stegoval roko, hrepeneč po drobtinah, ki so padele z bogatinove mize ...

stavlja, da si morejo zajedničarji že danes predstavljati izid tega boja. «Hrvat» se kar trese samega ogorčenja pri misli, da bodo sedaj radičevci pričeli s politiko Obznanne proti zajedničarjem, nad katero so se toliko zgražali in ki so jo imenovali batinaško politiko.

+ Radičevno prodiranje v Srbijo. Kakor poročajo listi, pričakujejo radičevci, da se jim bodo razen Pucelja pridružili tudi srbski zemljoradniki. S tem bi bila ustanovljena Radičeva stranka tudi v Srbiji in radikal bi dobil naenkrat v lastnem domu močnega konkurenta, ki bi ga niti ne mogli uspešno pobijati, ker bi se pač morali ozirati na zavezništvo v vladi. Kar se Radiču ni posrečilo prej v opoziciji, se mu lahko sedaj v vladi, in naenkrat se bodo radikalni znašli v defenzivi napram njegovi stranki. Zaradi tega ni izključeno, da nam bo «sporazum» prinesel v bližnji bodočnosti še mnogo zanimivih pojavov, ko bodo morali radikalni braniti svoje postojanke pred radičevci in ko bo sedaj sklenjeni sporazum zbudil v njihovih vrstah velik nespozazum. V ostalem radikalni to vrlo dobro sami vedo in naivne besede g. Pucelja so jih le opozorile, da morda res obstoja pri radičevcih taka namera. Kdor pozna odnose med radikalni in zemljoradniki v Srbiji, ta si mora primerno predstavljati možnost sodelovanja teh dveh strank. Radikalno-sporazumsko «Vreme» že svari radičevce pred nevarnimi eksperimenti, radičevski voditelji pa se hudujejo na slovenskega l'enfant terrible ...

+ Vstop Stjepana Radića v vlado? «Riječ» piše, da se govori v radičevskih krogih, da bo St. Radić prevzel v sedanji vladi ministrski portfelj, da bi mogel aktivno sodelovati. V ta namen bi se imel Pavle Radić odreči svojemu mestu in bi stric Stjepan postal minister agrarne reforme.

+ Radić hušni od Pribičevića. «Hrvat» proglašuje radičevce za izdajalce in vprašuje, zakaj je bilo sedem let lagati in varati hrvatski narod. Radić je vse hrvatske stranke s programom avtonomiščne ali federalistične ureditve države proglašil za izdajalske ter zahteval konfederacijo kot minimalno zahtevo hrvatskega naroda. Sedaj pa noče slišati niti o federaciji niti o avtonomiji ter se njegovi ljudje navdušujejo za centralizem in ne zahtevajo niti dekoncentracije uprave, ki jo je sam Svetozar Pribičević zahteval v svojem programu. «Hrvat» pravi, da gresta St. Radić in vodstvo HSS še nižje izpod Sv. Pribičevića.

+ Zemljoradniki o sporazumu. Zemljoradniške «Novosti» pišejo, da ovacije St. Radiću v Beogradu ne morejo ublažiti udarca, ki mu ga je zadal Pašić v sredo obraza, ko se mu je pred nosom odpeljal iz Beograda. List pravi, da bi moral biti Radić zato napram dosedanjim zaveznikom pazljiviji že radi tega, ker se nikdar ne vé, kaj prinašata dan in noč. Radić naj ne pozabi, da je sklenil sporazum — s Pašićem, ki je slabo držal pogodbe celo z onimi, s katerimi se idejno strinja. Najnovejši slučaj s Pribičevićem je več kot poučen. Ako bi je Pašić Radića tako po obrazu in gre tako daleč, da se mu izogne, ko pride nalašč, da ga poseti, kakšno upanje more gojiti Radić v trajnost sporazuma s Pašićem, vprašuje list. Na brzoglavi pozdrav Pašić ni smatral niti za potrebno, da bi vsaj iz vpljudnosti odgovoril. Daš se mu je Radić prišel poklonit, se je kljub svoji težki boleznini in kljub temperaturi odpravil na pot, par ur pred prihodom Radića. List vprašuje, kje ima Radić razloge, da radi takega prijateljstva s Pašićem požiga za seboj vse mostove do večrajših zaveznikov. — Za nas je ta pisava zemljoradniškega glasila zato zanimiva, ker je iz nie razvidno, da so

zemljoradniki popolnoma drugega mnenja, kakor pa gosp. Pucelj, ki meni, da je z njegovim «pohrvačenjem» pričela marširati Radičeva fronta od Maribora proti — Bosporu ...

+ Razpad ostankov bivšega opozicijskega bloka. V petek zvečer se je vršila seja Davidovičevega kluba, na katerem se je razpravljalo tudi o usodi takozv. ožjega bloka, t. j. opozicijske koalicije davidovičevcev, klerikalcev in spahovcev. Klub je sklenil sledeče: Program bloka je vseboval dva elementa: prvi je temeljil na programu demokratske stranke in se je nanašal na samoupravo ljudstva, zakonitost, ustavnost in gospodarske reforme, drugi pa je vseboval koncesije naziranjem ostalih strank bloka, predvsem HRSS. Vslad preokreta v tej stranki je ta drugi element odpadel. Preostaja torej le še program demokratske stranke, ki vsebuje v bistvu vse to, kar je sedaj priznano od vlade kot stalni državni program. Vse opozicijske stranke, ki pristajale na ta program, lahko pod katerikoli imenom sodelujejo. Ožji blok bi torej razpadel, ako obstojajo v tem oziru principijska nasprotstva. Seveda tudi v tem slučaju ni izključeno, da bi mogla opozicija skupno nastopati. Poudarjajoč svoje antifrevizionistično stališče, je Davidovičev klub s tem svojim sklepom definitivno potisnil klerikalce, ki so se v debati o vladini deklaraciji pomembno izrekli za revizijsko ustavo, iz ožjega bloka ...

Seja načelstva in izvrševalnega odbora SDS za ljubljansko oblast se vrši v soboto, 8. avgusta, ob 20. zvečer v prostorih tajništva SDS v Ljubljani

Po svetu

— Curzonova politična oporoka. Iz Londona poročajo, da so našli med zapuščino lorda Curzona njegovo politično oporoko, ki jo je napisal že pred leti na smrtni postelji pa jo je popravil in izpopolnil. Kljub temu, da oporoka ni namenjena za javnost, se je izvedelo, da vsebuje Curzonove opazke glede njegovih odnosov do Lloyd Georgea za časa pariških mirovnih pogajanj.

— Nova fašistovska zlodejstva. Fašistovske čete so v četrtek 23. t. m. izvršile v Parmi napad na tiskarno in uredniške prostore demokratskega lista «Piccolo di Parma». Tu so demolarale vse, kar jim je prišlo pod roke. Pohištvo so zažgali. Fašisti so uničili tudi odgovorniško pisarno bivšega ministra Michelija in pisarno inženjerja Albertellija, bivšega socialističnega poslanc.

— Nenavaden odlok v Italiji. Poseben odlok italijanskega notranjega ministrstva ugotavlja, da imajo obširna poročila časopisov o posilstvih, skrumbah in kršitvi javne morale za posledico znatno povečanje teh deliktov in priporoča zato policijskim oblastvom, naj takih dogodkov ne dajejo več časopisju na razpolago.

— Nemška krajevna imena na Tirolskem prepovedana. Tridentinski italijanski prefekt je izdal nemškimi časopisom na Južnem Tirolskem ukaz, da ne smejo več uporabljati nemških krajevnih imen za mesta, kraje, gore, kopališča in reke na Južnem Tirolskem temveč le italijanska imena, ki jih je sestavil profesor Tolomei.

— Angleški senator s podporo za brezposelne. Angleški socialistični senator Dorman je prosil podporo za brezposelne, ki so mu jo tudi dovolili, ker ne dobe ulstrski senatorji nobene plače. Senator dobi torej na teden zase 8, za ženo pa 5 šilingov podpore za brezposelne.

Obleke
najboljše, najcenejše
ima v največji izbiri
J. Maček
Ljubljana
Aleksandrova 12.

Napredovanje finančnih konceptnih uradnikov

V področju delegacije ministrstva financ v Ljubljani so napredovali: Iz 6. v 5. grupo I. kategorije finančni svetniki: dr. Erik Mühlisen, Makso Debeve, Ivan Ditz, dr. Karl Novotny, Fran Gabrijelečič, Mato Kisić, Maks Lachsen, Štefan Sušec, Avgust Sedlar, dr. Ljudevit Valjavec in Hinko Pernuš; iz 7. v 6. grupo I. kategorije finančni tajniki: dr. Ernest Močnik, Josip Sattler, dr. Robert Tomšič, dr. Bogomil Pavlič, Ivan Volčič in dr. Fran Stegenšek; iz 8. v 7. grupo I. kategorije finančni komisarji: Franc Zupančič, dr. Filip Orel, dr. Albin Ogris, Anton Leskovec, dr. Aleksander Podobnik, Ignac Širca, Franc Mahkovec, Slavko Savinšek, Viktor Jurko in Konrad Škoflek; iz 9. v 8. grupo I. kategorije fin. koncipisti: Ludovik Muha, Ivan Predikaka in Anton Gnude.

Po naših informacijah ta napredovanja za imenovanje ne pomenijo prav nobenega odklona, temveč je bil s temi imenovanji popravljen le en del velike krivice, ki se je zgodila finančnim konceptnim uradnikom-pravnikom, zlasti v Sloveniji ob prevedbi. Vse to, kar so navedeni šele sedaj po dveh letih dosegli, bi jim šlo že ob razvrstitvi po novem uradniškem zakonu. Ni pa še popravljena kričična krivica, ki se godi še skozi leta starejšim, skoro že doslužnim finančnim konceptnim uradnikom, ki se je o priliki prevedbe še povečala. Obžalujemo, da o priliki sedanjih imenovanj nihče ni opozoril gospoda finančnega ministra na naravnost sramotni položaj starejših finančnih konceptnih uradnikov. Želimo, da bi se g. finančni minister sam pobrijal za stvar ter ne trpel takega zastopavanja in omalovaževanja konceptnih uradnikov-pravnikov v svojem resoru. Če je pri dovoljevanju kreditov za napredovanja z drugih resorih tako pravičen, bi v svojem resoru nikakor ne smel štediti na način, ki žene njegove najboljše moči do obupa. Zato apeliramo z vso odločnostjo na osebo g. fin. ministra dr. Stojadinovića, da brez odloga popravi obstoječo krivico.

Učiteljska imenovanja v mariborski oblasti

Z dekretom ministra prosvete so imenovani v mariborski oblasti sledeči učitelji in učiteljice:

V Mariboru za stalno učiteljsko na I. ženi, mešč. šoli Milica Jugova; za stalno učiteljico na II. dekl. mešč. šoli Marija Lorberjeva; v Ormožu za stalno učiteljico na mešč. šoli Olga Lorberjeva; v Ptujju za stalnega učitelja na mešč. šoli Janko Pertot; pri sv. Juriju ob Pesnici za stalnega učitelja Štefan Blažič; pri sv. Martinu pri Verbergu za stalnega učitelja Anton Lazar; v Selnici ob Dravi za stalno učiteljico Marijo Fabjanova; za stalno učiteljico istotam Marijo Filipičova; v Hočah za stalno učiteljico Marijo Mošič-Blažičeva; v Pod Velki za stalnega upravitelja Drago Rustja; v Poljčanah za stalnega učitelja Ivan Kovčič; v Rušah za stalnega učitelja Jernej Crnko; v Guštanju za stalnega učitelja Joško Zega; v Marenbergu za stalno učiteljico Pavlo Frasnova; v St. Ilju pod Turjakom za stalno učiteljico Antonija Artelovo; v Topolšici za stalnega upravitelja Alojzij Menhart; v Novi Štifti za stalnega upravitelja Igo Hauptman; v Celju za stalnega učitelja deške osnov. šole Viktor Kovač; v St. Juriju pri Celju za stalno učiteljico Marijo Zdoškovca; v Ljubčini za stalnega upravitelja Ernest Tiran; za stalno učiteljico istotam Franjo Tiran-Krofičeva; v Lokji pri Zussmu za stalno učiteljico Jakobino Peihajeva; v Pristavi za stalnega upravitelja Avgust Schönweter; v Rogatcu za stalno učiteljico Cilko Cvetkova; pri Sv. Roku ob Sotli za stalnega upravitelja Zdravko Sotošek; pri Sv. Barbari v Halozah za stalnega upravitelja Janko Fabič; za stalno učiteljico istotam Zinko Visenjakova; na Bregu pri Ptujju za stalnega učitelja Alfonza Mazlu; v Kirkovcih za stalnega učitelja Iv. Krizaj; v St. Janžu za stalnega upravitelja Fran Jarc; pri Sv. Lenartu ob Vel. Nedelji za stalnega učitelja Milan Megla; za stalno učiteljico istotam Ilko Kostjevo; pri Sv. Marku niže Ptujja za stalno učiteljico Ema Janežičeva; za stalno učiteljico Blanka Bobšak; v Ptujju za stalno učiteljico žen. oca. šole Štefko Jeršetova; v Središču za stalno učiteljico Ando Vittori-Lemanova; v Cventu za stalnega upravitelja Matej Vuderi; v Mietsdorfu za stalno učiteljico Alojzija Rusova; v Veržeju za stalno učiteljico Rosa Pavličeva; v Gederovcih za stalno učiteljico Angelo Rus-nov-Kallatova; v Gerlinčih za stalno učiteljico Heleno Čučkova; v Kropu živku za stalnega upravitelja Janko Drož; za stalno učiteljico istotam Hortenzijo Drož Vugova; v Moštanjcih za stalnega upravitelja Bernard Klaničnik; v Murski Soboti za stalno učiteljico Ema Lopoljine-Andrejčičeva; v Vel. Dolencih za stalnega upravitelja Fr. Venta; v Beltincih za stalno učiteljico Ema Rijo Azmanova; v Dol. Lendavi za stalnega upravitelja Josip Birs; v Dolgi vasi za stalno učiteljico Julko Zannfuchs; v Peteševcih za stalno učiteljico Terezijo Tanajeva.

Naši kraji in ljudje

Prestolonaslednik Peter

Novjša slika našega prestolonaslednika v črnogorski narodni noši.

Jadranska razstava v Splitu

Split, 22. julija.

Izza osvobođenja izpod tujčeve plete in odkar živi v narodni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, ne beleži Dalmacija tako velikega praznika, kakor ga pripravljajo te dni, ko se otvori Jadranska razstava obenom z liško železnico, kar se zgodi v soboto 25. t. m. Dan pozneje, v nedeljo pa se na najsvečanejši način odkrije spomenik najstarejšemu splitskemu pesniku Marku Maruliću. Izdelal ga je kipar Ivan Meštrović.

Misel, ki je vodila prireditelje Jadranske razstave, nima nič skupnega s konkurenčnimi načrti naših velesejmov. Jadranska razstava ne bo imela značaj prireditve v Ljubljani in Zagrebu ter Beogradu, temveč hoče postati nekakša specialna revija dalmatinske dežele. Po tej strani bo torej podobna žanlski razstavi v Sarajevu, kjer je Bosna pokazala svoje posebnosti, ki jo ločijo od drugih dežel v naši kraljevini. Kar bo razstavi najbolj na kvar, je to, da bodo predmeti na ogled ločeni v štiri poslopjih. Spilčani in Dalmatinci so si radi tega zelo belili glave, toda niso mogli najti boljše rešitve. Posebne razstavne prostore s paviljoni si niso mogli privoščiti, ker bi to preveč stalo. Odločili so se zato, da namestijo predmete za razstavo v realki, in obrtni šoli, v foyerju Narodnega gledališča in na magistratu.

Hrbenica razstave bo realka. Tu bo gledalca dana prilika, da si ogleda posebnosti dalmatinske zemlje: parobrodarstvo, ribolov, kolonijalne produkte, industrijo, morsko favno in mikavnosti, ki so privlačevale umetnike, da so dali svetlu v sliki in kipu tisto, kar so v obilni meri prejeli od narave.

Za vsakega obiskovalca bodo naiznamišnje dvorane, ki prikazujejo morjeplovbo. V teh sobanah prednjačita dve parobrodarski podjetji, Jadranska Plovitva na Sušaku in Dubrovačka Plovitva v Dubrovniku. Prva je razstavila celo serijo modelov svojih ladij, med katerimi seveda prednjači komfortno silajno opremljeni «Karadiordje». Poleg drugih stvari zanima gledalca nad vse model jadranske bokeške mornarice iz polovice 19. veka (l. 1840.). Reliefi Bote Kotorske in dalmatinskih otokov naravno predočujejo površino ter podobo našega nabrežja.

Dočim prikazuje Jadranska Plovitva svoje razkošno zunanje bogastvo, se je zatekla Dubrovačka Plovitva k praktični propagandi za svoje podjetje. Razstavila je poleg modelov in slik svojih parobrodov in ladij vabljivo notranjino svojih plavajočih hiš. Kabina z dvema posteljama I. razreda in luksuzna kabina II. razreda nam kaže, kako je urejena ladja «Kumačova», ki je najljubši javnosti dobro znana in vsega prinočila vredna. Dubrovačka Plovitva razstavila tudi model ogromnega transpatskega parnika «Federiko Glavić», največje ladje v jugoslovenski posesti, ki oskrbuje promet med Jugoslavijo in prekooceanskimi kraji.

Direkcija pomorskega prometa je razstavila v prvi vrsti predmete, ki služijo za izkoriščanje morskoga bogastva: ribarske mreže in kože, trnke, potapilsko opremo in dr. Interesanten objekt je tudi jadrnica, ki je cela sestavljena iz vrvi in motvoza ter plutovine. Domača industrija za morjeplovbo razstavila stroje in dvigala ter vtilje.

Agrarni produkti so zastopani le v toliko, v kolikor jih je v stanju Dalmacija izvažati. Omeniti je vredno: olje, mlekarne in čebelarne izdelke, masline itd. Industrija «Sardina» razstavila svoje priznane konzervirane ribe, nekatere trdke so poslale žito, druge likerje. Vina bodo na ogled v Šibeniku. Posebni razstavi ne bo pozabili posvetiti primerno pozornost dalmatinski cementni industriji, ki je na zelo dobrem času širom Jugoslavije.

Prirodopisni muzej ima v realki en oddelek, kateri prikazuje morske živali, znane vsakomur, ki se je nekaj časa mudil na obali in opazoval življenje pod vodo.

Vse to je razstavljeno v treh etažah državne realke, dočim nudi prizemlje za vhodom poslopja vpogled v snovanje dalmatinskih mlajših umetnikov. Kdor se zanima za upodabljalno umetnost, naj ne pozabi iti zlasti v Narodno gledališče, kjer je retrospektivna razstava treh znanih mojstrov, Bukovca, Rendića in Medovića. Med Bukovčevimi deli, katere je prepustila večinoma umetnikova obitelj, se nahaja tudi portret splitskega popularnega starinoslovca dona Frana Bulića in slika Celestina Medovića. Rendić razstavlja večinoma risbe za svoja arhitekturna dela.

Veljeinteresantni so dalje razstavni prostori na Obrtni šoli, kjer poučuje že 15 let slovenski rojak kipar prof. Svetislav Peruzzi. Tu so na ogled zlasti proizvodi domače umetnostne obrti, Dalmacija je na tem polju pokazala silno mnogo. Izmed čipkarske industrije vidimo lahko hvarske čipke iz alonih vlaken (posebnost, katere ni mogoče srečati nikjer drugje pri nas), dalje narodno vezivo vseh vrst in aplikacija narodnih ornamentov na modno obleko. Zelo lepe so imitacije bruselskih čipk. Dalmatinske čipke imajo to prednost, da niso kleklane, temveč na nekakšen način šivane, oziroma pletene. Brez primere v svoji stroki so filigranska dela goincev Umetnostno - obrtne šole v Splitu, kjer se je lepo posrečila kombinacija filigranskih del z lesom. Mikavni so svileni šali z narodnimi okraski, preproge in namizni prtji. Za posrečena dela treba smatrati tudi nastavke za rože in pladnje za čajno garnituro. Izdelovalci teh predmetov so pokazali mnogo finega okusa in veliko veščino. Zlatarska dela so razstavili domači dragotinarji v lepi izbiri. Tudi pletarska industrija se je moško odrezala. Razstavila je celo sobo svojih zanimivih del. Turistovski oddelek nudi vrsto dalmatinskih lepot od Sušaka do Kotora.

Bogata je razstava industrije kamna in marmorja. Z otoka Brača je poslal navaden kamnosek prekrasno delo, ki predstavlja simbole naše preteklosti: SHS, Sokola, suženjske verige, povečanje svobode.

Končni prostor razstave je Etnografski muzej v mestni hiši, katerega si bo obiskovalec vseh tu navedenih zanimivosti ogledal že radi tega, da bo imel pred seboj popolno sliko ne le Dalmacije, temveč tudi njenih šeg in običajev in predmetov, ki so z njimi v zvezi.

Vprašanje meščanske šole v Žalcu

Žalec, 24. julija.

Naš trg vznemirja v zadnjem času zopet meščanskošolsko vprašanje, ki je pereče že od prvata. Topot so se oju-nališi sovrani in napredka ter spremeniili svojo tiho rovarjenje v odkrit boj in to je dobro — se vsaj spoznamo. Vzemirljivo ni niti dejstvo, da se nahajajo v nasprotnem taboru tudi osebe, ki bi radi veljale za napredne, a jim je vsak izdatek v prid soobčanov boleč. Socialnega čustva je pač v našem slovečem trgu hore malo. V vprašanju stavbe za ljudsko šolo se je dosegel rekord v zavlačevanju — isto metodo bi radi uporabljali pri meščanskošolskem vprašanju, a prepričani smo, da to ne poide in da utegne Žalec prednjačiti v tem, da šolo, ki postaja za prebivalstvo vedno pomembnejša, lahko miselno zavravi. Drugod se trudijo in žrtvujejo, da si šolo pribore, pri nas jo ubijajo. Padi pomaganja smisla nekaterih oseb za potrebe soobčanov in stikaštva v realki, ki zadevajo renome trga, ki je veljal za napredno trdnjavo in središče narodnega in kulturnega gibanja na bivšem Štajerskem, utegnemo pasti glede šolstva na stopnjo navadne hribovske vasi, kjer je šolska oblast po nepremišljenih akcijah opozorjena na dejstvo, da imamo šolske dece za jedva tri razrede in se je bati, da zapre poleg meščanske šole še dva osnovno šolska razreda. Upamo, da se postavijo merodajne osebe in oblasti na širše stališče. Trg Žalec je smatrati za središče Savinjske doline. Semkaj gravitirajo občine z jako razvitim šolstvom in te so pokazale dozdale dosti smisla za meščanskošolsko vprašanje, le žal, da so jih tržani s svojim kramarstvom odbili. Upamo, da se bo v interesu doline našla ugodna rešitev.

Najcenejši nakup!

Za dame: bluze, svileni lumenci, rokavice itd., svilene nogavice v vseh barvah. Za gospode: velika izbira kravat, namiznic itd. Modna trgovina za dame in gospode F. & M. Rozman, Ljubljana, Židovska ul. 4.

Proti škodljivcem

na hmelju je Tovčič izveček z m. zavim mletem. Z navadnim vred se dobi v drogeriji SANITAS, Celje.

Es-ka so je Jogo je Torpedo je Bianchi je so je najboljša najceneje pri Patača Ljubljanske kreditne banke in Gospodstva c. 14 J. Gorec Vsi na domstni deli in oprema.

Spomenik kralju Petru Osvoboditelju v Kranju

Kranj je prvo mesto Slovenije, ki postavi v bližini bodočnosti spomenik kralju Petru Osvoboditelju. Klub razdrapanim političnim in gospodarskim razmeram so se zbrali moje, ki so si iz samega idealnega narodnega ponosa stavili nalogo, okrasiti mesto z monumentalnim spomenikom velikemu borcu svobode.

Spomenik bo stal pred novim sokolskim domom in je zamišljen kot celota z njim, oziroma s simboličnimi figurami, ki bodo stale v procelju stavbe. Spomenik sam obstoji iz visokega vit-

kega obeliska na ovalnem arhitektonskem podstavku. V njem bo vzdan relief kralja Petra, pod katerim kleči idealna figura junaka, z razprostrtimi rokami povečujoč velikega osvoboditelja. Vrh obeliska na sedli samozavestno državi orol. Spomenik bo iz umetnega kamena, le relief in figura junaka bosta vilita iz bronu. Monumentalni spomenik je delo kiparja Tine Kosa, ki je poverjeno mu nalogo v vsakem oziru vzorno rešil. Bronasto nadnaravno fi-

guro in relief bodo vtille Strojne tovarne in livarne. Je to prvo tako delo v teh tovarnah, ki bodo z njim gotovo znale ponovno dokazati svoj stari sloves.

S spomenikom so Kranjčani dokazali, da razumejo tok časa; na spomenik sta lahko mesto in meščani ponosna, ko bodo že padle zavese okoli spomenika, ko bo v Kranju polno veselja življenja, bo moral marsikateri Ljubljčan sramežljivo priznati, da je Kranj s tem delom pustil Ljubljano daleč za seboj.

V Kranju se je užgala iskra, naj nas ne pusti hladne! Naj užje tudi v naših srcih zamrlo hvaležnost, da vspalmiti v ogenj, ki bo še večji simbol našega narodnega ponosa — naše dolžnosti!

Prijatelju Rudolfu Ziberlu v spomin!

Prijatelj druzi, odšel si, ni te več med nami. Odkrhnla se je predzadnja, najmlajša veja od močnega debla, polna, težko obložena s sadom. Ovenela, zlomljena leži na tleh, usahnili so nje sokovi, uničeni so nje plodovi. Strto, uničeno je tvoje mlado življenje, od katerega smo še toliko pričakovali, stiri in uničeni so naši upi in načrti, ki so živeli v tebi in s teboj. Praznota nas je obdala, praznoto, temo ču timo v sebi, ogrevajočih, oživljajočih toplih solčnih žarkov ni ... Zdi se mi, da je legel s teboj v grob tudi dober kos našega življenja. — Usoda kruta, pretežak, presilen je bil tvoj udarec, ne odpuščamo ti ga ... Prijatelj! Ni te več in te ne bo! Kjerkoli bomo, zaman te bo iskalo naše oko, tebe, ki si bil z nami vedno in povsod in prvi v naših vrstah. Zaman bomo iskali v veseljih dneha veseloga

pevca in družabnika, zaman neumorne, nesebičnega delavca v prid vsakemu napredku in splošni blaginji, zaman v težkih časih odločnega borca in zvestega prijatelja. In kdo bo tako kot ti navduševal in vodil četo nevstrašno na pohodu tla preko? Kje naj ti iščemo vrstnika, ki bi ti bil enako velik v ognju in ljubezni do svoje grude, sve-tede domovine?!

Krepak je bil tvoj duh, pošten in kremenit in čist značaj in plemenita tvoja duša. S temi svojimi vrlinami si si postavil v naših srcih spomenik, kojega ne bo uničil noben vihar, nobena zlobna roka in ki nas bo bodril in jačil v našem delu — tebi in domovini v časten spomin!

Odšel si, ni te več, a duh tvoj naj živi med nami. Težak, uničujoč je bil udarec, Skofja Loka plaka. Zdravo, Rudolf!

Novi momenti v preiskavi umora trgovca Ferda Pipana

Na pravi poti? Zanimiva zasliševanja.

Ljubljana, 25. julija.

V življenju niso redki zagonetni slučajji, ki ostanejo nerešeni in nerazvoljani, skratka — večna uganka. Mlako krvi izpere sicer dež, truplo umorjenca se pokoplie, vendar pa ostane spomin in nekje mora seveda biti tudi zločinec. Skrivnost zločina grize in marsikdo naravnost trpi na tem, če ostane zločinec neodkrit. Tudi zločinec preživlja po zločinu težke duševne muke, teži ga skrivnost, peče vest, in le redkokd se tako obvlada, da se ne bi prej ali slej izdal.

Naši javnosti je gotovo še živo v spominu zagonetni in strahotni umor trgovca Ferda Pipana, ki se je zgodil lansko leto dne 19. oktobra zvečer na Hranilniški cesti na Ljubljanskem polju. Vse mesto je bilo takrat pod vtisom strašnega dogodka in razburjenost je bila izredna. In to tem bolj, ker se ni posrečilo zagonetke razrešiti. Ferdinand Pipan se je vračal takrat z družbi svoje soproge Slavke z obiska, ki ga je napravil svojemu tastu trgovcu Stupici v Slomškovi ulici. Govorilo se je, da jima je sledil izpred kolodvora neznan moški ter odšel za njima po Dunajski cesti za Bežigradom, na Hranilniško cesto. Malo naprej od cestne svetilke pred hišo št. 6 pa jima je zastavil pot in potegnil samokres. Začel se je klic: «Geld oder Leben!» Takrat pa je tudi že počilo in nesrečna žrtev se je zgrudila na tla. Kroglja je prodrla Pipanu v levo stran prsi, šla poševno skozi črevesje in udarila v hrbenico, kjer je običajna. Neznani morilec je takoj po svojem krvavem dejanju zbežal in zdiral po Ljubljanskem polju. Vsa noizvedovanja za njim so bila zaman. Polcija se je takrat zelo trudila in napravila vse, da eruirja storilca. Morilca so iskali v vseh možgih osehah, nastajale so fantastične kombinacije, krivca pa le niso našli. Ulica je obsojala sedaj tega, sedaj onega, polcija pa je delala naprej in iskala zločinca tudi preko meje. Vršile so se natančne preiskave, vodila so se zasliševanja, a končni rezultat je ostal vedno negativen.

Zločinski krivec pa le mora eksistirati. Često odloči malenkost, da se razjasni kaka zagonetka, ter izsledil krivec, za katerim je stikal poprej cel aparat z izvedenci in vsemi možgimi pripomočki. Včasih zadostuje že majhen prepriček, da padejo usodne besede: «Ti si krivec! Ti si morilec!» Če izgovori take besede vrh tega razžaljena ženska, nagnjena k temu iz maščevalnosti in ljubosumnosti, postane tako stvar lahko zelo kočljiva, naravnost usodna.

Pa da pridemo k stvari! Te dni je imela neka gospa, kakor že večkrat, hud nastop s svojim možem, človekom v dobri življenski poziciji. Ta gospod je imel doslej nam še neznane zveze z računiki Pipanom. Omeneno bodi le, da so bile te zveze tudi trgovskega, odnosno skupno-posestniškega značaja. Po domačem prepriku je odšla v družbi nekega znanca v gostilno in govorila tako čudno zmešan o zadevi Pipan, da je odšel znanec takoj na policijo in povedal, kaj je slišal. Polcija je zato povabila večeraj gospoda, gospo in gospejnega znanca na policijo. Danes je pričelo temeljito zasliševanje. Morda pa pride sedaj v zakonetni umor na Hranilniški cesti končno vendarle več luči!

Čez leto dni pojasnjen umor hčerka izdala svojega očeta.

Bežice, 25. julija.

Meseca junija 1924., torej pred letom dni, je posestnik Franc Suler iz Harmice ob Sotli na Hrvaškem blizu Dobove izginil brez vsake sledi. Vsa poizvedovanja za njim so ostala brezuspešna, nikdo ni mogel dati o njem nikakih pojasnil. Lepega dne je prišel na orožniško stanico v Savskem Marofu Sulerjev sin Martin in pokazal orožnikom pismo svojega očeta, v katerem mu sporoča, da se nahaja zdrav v Celju, kjer je dobil službo, in obenom izjavlja, da sme ne vrne več na svoje posestvo. Na podlagi tega pisma je bilo poizvedovanje za Sulerjem ustavljeno in zadeva je zaspala.

V petek pa je nastopil nenadoma senzacionalen preokret. Med otroci, ki so se igrali, je bila tudi petletna hčerka Martina Sulerja. Med igranjem so se otroci spili in Sulerjeva hčerka je zakričala nad neko deklico: «Ako ne storiš tako, kakor želim, te udarim tako, kakor je moj oče starega očeta, da se zgrudiš na tla!» Sosedje, ki so to slišali, so stopili takoj k Sulerjevi hčerki, ki je potem jokaje izpovedala, da sta starega očeta umorila njen oče in stric in truplo

zakopala na njivi, na kateri je takrat rasla koruza.

O dogodku so bili takoj obveščeni tudi orožniki v Zaprrežici, ki so večeraj aretirali Martina in Slavka Sulerja, ki sta se nahajala na matlvi v Dobovi. Odvedli so ju na žandarmerijsko stanico v Savskem Marofu, kjer sta po dolgem obotavljanju priznala, da sta v resnici umorila lastnega očeta in ga zakopala na koruzni njivi blizu Sotle. Večeraj zjutraj sta morala morilca v navzočnosti starih orožnikov odkopati grob lastnega očeta. Prizor je bil zelo mučen. Grob je ostal odprt toliko časa, da je prišla sodna komisija.

Zakaj sta Martin in Slavko Suler umorila svojega očeta, še ni natančno znano. Vzrok so bili baje večni hišni prepriki med ženo in očetom Martina Sulerja. Umorjeni Suler je bil vdovec in vžitar pri domači hiši.

Trgovec z živim blagom

Že pred nekaj dnevi smo omenili, da je v Beogradu, kakor tudi v Zemunu in Novem Sadu brez sledu izginilo več mladih deklet. Polcija je takoj sumila, da gre v tem slučaju za dobro organizirano tolpo trgovcev z živim blagom. V petek je prispelo v Novi Sad več zagrebških detektivov, ki vodijo tozadevno preiskavo. Dosedaj je bilo aretiranih pet oseb, in sicer dva lastnika javnih hiš ter pet artistin novosadskega bara. Polcija je vse takoj temeljito zaslišala, vendar na se o rezultatu preiskave varuje najstrožja tajnost. Šef policije v Novem Sadu dr. Mihaldžić je izjavil, da bodo vsi aretiranci odpravljeni v Zagreb, kjer se bo nadaljevala preiskava. Dognano je, da so aretiranci odpravljali uplenjena dekleta v inozemstvo, predvsem v Orient.

V Novem Sadu je v četrtek na nepojasnjen način izginilo zopet eno deklet, 19 letna telefonistinja Dušica Subotin je prosila mater za dovoljenje, da se odpelje s prijateljem neke svoje tovariške z avtomobilom v Vel. Bečkerek. Mati spočetka s predlogom ni bila zadovoljna, končno pa je le privolila, toda pod pogojem, da gre z njo tudi 7 letna sestra Ivanka. Dušica se je nato s svojo sestrico odpeljala v Vel. Bečkerek. Sofiral je neki mladenič. Deklica si ni zapomnila številke avtomobila, ki je bila zamazana z blatom. Opazila pa je takoj, da avtomobil ni krenil proti Vel. Bečkerku, temveč proti Petrovaradinu. Zvečer bi se imeli vrniti. Ko jih ni bilo nazaj, je mati prijavila stvar policiji. Ta je takoj dognala, da gre za trgovce z živim blagom, ki so v dveh avtomobilih odpeljali več deklet preko Petrovaradina in Mitrovice v Bosno. V zvezi z to afero je bil na zahtevo detektivov iz Zagreba, ki so prispeli v Novi Sad, aretirani lastnik javne hiše Roner, kasneje na še lastnik bara v Novem Sadu, ki so ju takoj prepeljali v Zagreb.

Strašen zločin maskiranih razbojnikov

Te dni je bil izvršen v srbskem selu Saranovu v bližini mesteca Natalinci strahovit zločin. Štirje maskirani razbojniki so vdrl v hišo bogatega trgovca Koste Dimitrijevića in izvršili pravi pokol. Zjutraj so našli prebivalca štiri trupla, popolnoma razmesarjena s sekirami in noži. Neznani zločinci so ubili domačino Kosto Dimitrijevića, njegovega sina Dimitrija, zimmazijskega profesorja, Dimitrijevićevo ženo in njeno mater. Krvavi dogodek je vzbudil v vsej okolici silno vznemirjenje. Na kraj zločina sta takoj dospela veliki župan in sreški načelnik, iz Beograda pa šef tehnične policije Andonović. Na licu mesta je bila izvršena stroga preiskava. Zločincev še niso našli, ugotovili pa so, kako je bil zločin izvršen.

Okoli 11 ure zvečer v sredo je Dimitrije odšel v vežo hiše. Ko je stopil v vežo je zaslišal tajinstveno šepetanje. Dimitrijević je takoj postal pozoren, ker je vedel, da se klati po okolici maskirana zločinska tolpa, ki izvršuje strašne zločine. Odšel je takoj v kuhinjo, vzel puško in stopil vnovič v vežo, da ugotovi, kdo se tam skriva. Neki zločinec je videl, da gre Dimitrije v kuhinjo in ker je nedvomno tudi domneval, da išče orožje, je takoj stopil za njim in se skrli za kuhinjska vrata. Ko je Dimitrije vnovič prišel iz kuhinje, je razbojnik samo udaril s pripravljeno sekiro. Udarec je bil tako močan, da je Dimitriju zlomil tilnik. Brez vsake besede se je Dimitrije zrušil mrtev na tla.

Ko je Dimitrijeva tašča videla, da se zet ne vrne, je šla za njim, smatrajoč, da razbojnikov sploh ni bilo v hiši. Čim je stopila v vežo, je tudi njo zadel udarec razbojnikove sekire. Udarec pa ni bil močan in je nesrečnico le obrgnil. Nato so razbojniki skočili za njo, jo zvezali ter ji z robcami zamašili usta. Vendar pa se je ženi posrečilo, da je zavpila na pomoč. Klic gospe Kostadinke je prebudil celo hišo. Njena hčerka, sluteč veliko nevarnost, je pričela begati. Ko pa je zaustavila sobo, je padla na truplo svojega mrtvega moža. V tem momentu so razbojniki tudi njo pobili s sekiro na tla. Udarec je bil silen in je revici sekira popolnoma razbila lobanjo.

Nato so razbojniki udrl v sobo, baš v trenutku, ko je šel v vežo trgovec Kosta. Ko je videl pred seboj maskirane razbojnike, vse oškropljene s krvjo, je bil silno preplašen. To je bilo

OBLEKE kupite najceneje pri Josip Rojina, Ljubljana.

razbojnikom dobrodošlo. Krvava sekira pada tuč na njegovi glavi in le krvav curek se je zvil z njegovega obraza. Strašno dejanje je bilo dopolnjeno. Nato so razbojniki pobili še trgovčevno ženo ter takoj nato premetali celo hišo in iskali dobrega plena. Ukradli so vse, kar jim je prišlo pod roke. Pobili so vse prebivalce hiše. In majhni deklici, ki je jokaje vzdihovala na postelji, so prizanesli in jo pustili pri življenju.

Zjutraj se je vaščanom nudil strašen prizor. Cela hiša polna krvi, po tleh štiri povsem razmesarjena trupla. Orožniki pridno zasledujejo morilce, o katerih upajo, da pridejo kmalu v roke pravice.

Težka riba

Ljubljana, 25. julija.

V petek popoldne se je nudil pasantom na Dunajski cesti zanimiv prizor. Pred vrati lokala Borze dela se je ustavil neki mladenič in ponujal mimoidočim na prodaj dobro ohranjeno, črno pleskano kolo. Mladenič je ustavljal spočetka samo take pasante, ki so se mu zdeli »zanesljivši«, ko pa je opazil, da stražnika ni nikjer v bližini, se je ojunčil in pričel kričati, da prodaja kolo, ker se nahaja slučajno v denarni stiski. Okrog njega se je kaj kmalu nabralo več interesentov in izgledalo je, da se bo razvila za kolo javna dražba na cesti.

Medtem pa se je v daljavi pojavilo oko postave. Čim je neznanec to opazil, je naglo sedel na kolo in pomignil nemu izmed resnejših kupcev, ki je stopil na njim. Bil je to neki železničar. Ker ta spočetka ni imel nikake sumnje, je peljal neznanca v Sneberje k posestniku Novaku, ki mu je pred kratkim naročil, naj kupi zani kako staro kolo za cenejšo ceno. V Sneberjih so se pričeli znova pogajati in so že skoro sklenili kupčijo. Neznani mladenič je hotel dati kolo za 700 Din, čeprav je bilo vredno več. Pravil je, da je kupil kolo v Mostarju v Hercegovini in da potrebuje sedaj denar za vožnjo, ker se hoče vrniti v Mostar. Na razna druga vprašanja na se je mladenič pričel zapletati. Videlo se je, da laže. Tako Novaku, kakor tudi železničarju je pričel zato postajati vedno bolj sumljiv. Zato sta ga končno prišla in ga odvedla na stražnico v Vodmat.

Anton Wolf, kakor se je predstavil mladenič, se je potoma sicer upral, vendar pa sta ga končno vendarle privela tja, kamor mož slabe vesti ni hotel. Od tam je bil poslan na policijo v zapore, kolo je bilo zaplenjeno, danes zjutraj je bil aretovanec zaslišan. Na vprašanje, kje je dobil kolo, je prepričevalno zatrjeval, da je kupil isto v Mostarju za 800 Din. Končno pa se je v križnem zaslišanju, katero je vodil nadzornik Podreberšek, vendarle ujel. Dasi nerad, je slednji priznal, da je kolo »našel«, in sicer prislonjeno na pošto poslopje v Kočevju. Kdo je pravi lastnik kolesa, seveda ni mogel povedati. Sicer se pa tatovi tako vražje malo zanimajo za taka vprašanja! Tat je izpovedal, da se v resnici piše Anton Wolf in da je doma iz Dolge vasi pri Kočevju. Izpučen je ključavničarstva in je živel dolgo časa v Hercegovini. Od meseca marca je bil brez posla in se je klatil po Bosni, Srbiji, Bački, Banatu in Hrvaški. Ker se ni mogel, oziroma ni hotel preživljati drugače, so ga redili njegovi dolgi prsti. V Sloveniji se je klatil po mestih in na deželi in kradel vse, kar mu je prišlo pod roke.

Ker so zadnje čase tatvine koles tako v Ljubljani kakor v okolici zelo pogoste, je policija mnenja, da jih ima v prvi vrsti na vesti aretirani Anton Wolf. Vsekakor je Wolf precej težka riba.

Dopisi

LITJA. 40-letnica našega pevskega društva »Lpa« je uspela sijajno. Vsi, ki so k lepemu uspehu kaj pripomogli, imajo najlepše zadoščenje. Smatramo pa za potrebo, da se nekaterim še posebej zahvalimo, v prvi vrsti gospej Svetčevi, ki nam je brezplačno prepustila za slavo svoj krasni sadni vrt ter s tem pokazala, da verno stopa po poti svojega pokojnega soproga, znanega zaslužnega narodnega boritelja Luke Svetca. Iskrena hvala gospod. Julki Prestorjevi, ki nam je napravila prav umetniški načrt za društveni prapor ter g. Minki Kallnovi in Vidu Andoljškovu, ki sta izdelala prapor. Naj jima bo vsestransko priznanje na lepem delu najslajše plačilo za trud. Zahvaljujemo se vsem cenj. damam v paviljonih s kumico G. Jerebovo na čelu, kakor tudi vsem, ki so sodelovali pri pripravah ali veselici sami. Bratska zahvala vsem pevskim društvom, ki so počastila naše slavje!

FARA PRI KOČEVJU. Pod tem naslovom stresa nekdo svojo »modrost« v »Slovencu« z dne 10. julija. Samostojna kmetiška stranka je s svojo brezglavo politiko pripravila naš kraj ali pravilneje Slovenijo sploh, ob zvezo z morjem. Sedaj pa se oglašajo že drugi škarijot našega naroda in skušajo uničiti, kar je zgrajenega na polju avtozveze. Samostojneži so naredili zakon, da mora biti železnica v Poljansko dolino. S tem so pokopali prvič našo progno, za katero je bil denar takorekoč že pripravljen — finančni menda niso kratkovidni, da bi dajali denar za graditve železnice, ki ima drž. paralelno najmanj uzakojeno — drugič pa tudi svojo, ker ni izgledov, da bi se gradila na drž. stroške ta železnica v Sloveniji. Drugi rabeljski posej našim krajem, ki ste ga prevzeli Vi gosp. dopisnik, vam ne bo uspeli kajti avto - vožnja je pač v precej trdnih rokah. Kajleže ne boste kar tako razšli k

tiom. Razen delovanja v časopisih je poznana Vaša goreča delavnost, prepeljena s krščansko ljubeznijo do bližnjega in vaše peklenske spletke za zrušitev mlade zgradbe tudi na drugih poljih. Podjetnik nas prevaja v svojem avtomobilu od Kočevja do Broda po, recij in beri 1 Din na km. To so trdna tla. Na teh tleh zgrajene stavbe ne zrušijo polni predali »Slovenčevih« blankov. Ta podjetnik je prvi in zadnji, ki bo vozil ob enakih razmerah po teh cenah. No, in kaj je bilo na stvari, ki jo je morala slišati vsa javnost iz širokih ust »Slovenca«? Avtomobil se je bil malo pokvaril kot se pokvari vsak drugi, bodisi, da je prišel ravno iz tovarne, z razločkom, da za to nič ne ve, niti se ne zmeni, če stoji privatni avto po cele mesece v avtogarajah kakor na pr. Gorjanov, s koga funkcija se dopisnik hvali, dasi dobro ve, da Gorjan v treh letih porabi dva ali tri avtomobile in vozi z vsemi tremi morda skupaj 10 mesecev, potem pa grede med staro šaro, poštni avto pa je pod javno kontrolo in vsaka malenkost je kontrolirana ter kritizirana. V zadnjem času funkcijonira naš poštni avto lahko se reče brezhibno, teče prav tiho in gre mnogo hitreje kot prej. Upamo, da bo pri tem ostalo trajno. S pomočjo drugega avtomobila ravno tako prvovrstne svetovno znane tvrdke Fiat, bo mogoče podjetniku gotovo držati red in s tem je vsaj konec dopisnikovega veselja nad podjetniškim neuspehom, ki je bil pa hvala Bogu kratek. Mi mu pri tem prav pristočno čestitamo, ti črni nehvaležnež pa molči in se spominjaj z drugimi občutki ljudi, ki so čez noč postavili s svojimi napravami na pr. Fara za 4 do 5 ur bližje železnice in torej ostalemu svetu.

ZUZEMBERK. Tukajšnji župan g. Kastelic, drugače vsega spoštovanja vreden mož, je bil izvoljen preteklo nedeljo za predsednika orlovskega tabora, kar je sprejel z veseljem in si štel v veliko čast in ponos. Ni pa seveda videl, da se dekan Gnidovec na tihem smeje v pest, češ pa smo ujeti kalna na limanice. G. župan naj se ne spomni na predzadnje in zadnje občinske volitve. Gotovo ima še spravljene reče napisane listke, ki so jih delili kaplani in lemenarji po vaseh. Tudi čast biti predsednik dogodka, ki so se dogajali popoldne in ponoči, je jako dvomljiva!

ZUZEMBERK. Preteklo nedeljo so ob priliki srebrne maše dekana Gnidovca počastili Orli naš trg s svojim taborom. Trg pa se očitno ni čutil prav nič počaščenega; razen na cerkvah in farovžu je visela samo ena zastava. V sprejedu je bilo okoli 160 Orlov, Orlic in naraščaja iz celega trebanjskega okrožja z dvema godbama, od katerih se žuzemberska odlikuje po proizvajalju disonanc, hinjski pa je sploh kmalu zmanjkalo sape. Razporeženja ni dvignil niti voz šolske dece, ki je pod komando kaplana Križmana kričala in mahala z zastavicami. Moralni uspeh tabora se je opazil kaj kmalu. Že proti večeru so se sumljivo majale postave z veselilnega prostora skozi trg in dajale povod javnemu zgražanju. Ponoči so se čuli pijani glasovi, pomešani s frivolnim smehom. Marsikaj bi tudi lahko spregovorili o dogodkih okoli 3. zjutraj. Prizadeti že vedo, kako in kaj. Ne pisali bi o teh stvarih, ako ne bi klerikalni časopis ne prestanto brez povera sramotili naših organizacij in prireditelj. Starši, le dajte svoje hčere in sinove v orlovske družbe. Prav do bro vam jih bodo vzgojili!

STRUGE PRI DOBROPOLJAH. Naš slavni župan, izvoljen z večino svojega lastnega glasu, kovač Pogorelec je dne 15. julija pred okrožnim sodiščem Novo mesto prav neslavno pokorel. Žalil je pri javni občinski seji osebno uglednega našega občana in odbornika g. Franceta Hočevarja, češ da laže in laže. Pogorelec se je gotovo zanašal na gotove gospode, ki še vedno kot on sede v korist SLS na svojih mestih, ko je poleg žalitve g. Hočevarja še izrazil, češ da naj toži, če ima korajžje. No in gospod Hočevar je to korajžje tudi našel; na sodišču pa g. Pogorelec ni bil več tako mogočen gospod kot v svoji občinski pisarni. Niti dokaza resnice si ni upal nastopiti in s tem je priznal, kdo laže. Pač pa je z nad vse zvitim zagovorom nekako preslepil ribniško sodišče, da je izreko oprostilo razsodbo, katero je pa okrožno sodišče v Novem mestu na pritožbo g. Hočevarja temeljito kontroliralo in obsodilo župana, ki pri javni občinski seji žali občinske odbornike, na 100 dinarjev globe in povračilo vseh stroškov. To je zadnja beseda, torej g. Pogorelec, pozor na jezik, ker bo sicer še večkrat pogoreto! Prihodnjel pa še nekaj!

FRAM. Čitalnica in šola uprizarila v nedeljo dne 2. avgusta na svojem odru v Turnerjevi dvorani igranje »Anarhist.« »Sneučica« in »Mladi vojaki.« Začetek ob pol 4. uri, vstopnina po 10. 6. 3 Din. Spodbudite napredno framsko mladino s čim večjim posestom še k nadaljnemu delu!

JARENINA. Jugoslovenska Matica in šolsko vodstvo priredita v nedeljo dne 2. avgusta v prid šolski mladini in JM javno prireditev. Šolska mladina uprizarj zunan na odru »Knežev kamen.« »Matija Gubec.« »Kronanje v Zagrebu« ter »Cebelica in Ciciban.« Sodelovala bo Glasbena Matica iz Maribora. Ta dan naj vsakdo pohiti v bližnji prilazno Jarenino in pomaga rovnim učencem do učnih pripomočkov ter podkrepil podeželsko podružnico JM k čvrstemu slovu.

SLOVENSKA BISTRICA. V zadnjem času se je izvršilo nekaj sprememb posesti. Hišo kolarja Trunka je kupil tukajšnji tovarnar Albert Stüger mlajši, ki jo namerava uporabiti za razširjenje svoje znane tovarne bučnega olja. Kolar Trunka pa je kupil hišico gostilničarja Simona Hranstnika nasproti to gostinca. Kroatelj Kranjc v Šolski ulici je kupil Ledererjevo hišo, klobučar Topolšek pa hišo bivšega trgovca Jermana. — Pretekli teden je toča napravila po Pohorju veliko škodo. Sreča, da ni zavzela večjih dimenzij, ampak padala le mestoma, tako da vinogradi niso trpeli škode. — Dne 15. avgusta priredi tukajšnji Sokol veselico z javnim nastopom na dvorišču hotela »Beograd« nakaj sodna društva že sedaj opozarjamo

SLOVENJGRADEC. O poteku pevskega koncerta v Slov. Bistrici je poročalo »Jutro« ležrno že dne 9. julija. Ker pa delata znana dopisnika iz Slov. Bistrice z napačnim slikanjem dogodkov v »Slovencu« z dne 14. julija tamkajšnjim demokratom krivico, je naša dolžnost, da pojasnimo, kdo je preprečil koncert. G. župnik iz Slovenjgradca je kot član našega nestranskega pevskega društva obvestil svoje sobrate v Slov. Bistrici, da je pevsko društvo pripravljeno prirediti v prid tamkajšnje sirotišnice koncert pod pogojem, da se bo vršil popolnoma nepristransko. Svojo možko besedo so peveci držali, saj so prišli v Slov. Bistrico ob napovedani uri z namenom, da pojejo. Niso pa držali svoje besede oni »možje« v Slov. Bistrici, ki so našemu župniku obljubili, da bo imel koncert lice dobrodelne, toda nestranske prireditve, v cerkvi in s plakati pa so vabili h koncertu, ki se vrši pod okriljem klerikalnega prosvetnega društva v Slov. Bistrici. Ti plakati in ta sprejem na kolodvoru, kjer so nas pričakovali in pozdravili le trije duhovniki brez vsakega zastopstva naprednih narodnih društev, so povzročili med peveci dvom o nepristranski prireditvi. Hoteli se osebno prepričati, je stopil eden izmed pevcev k svojemu starem prijatelju na dom. Ker temu gospodu, ki ga je »Slovenčev« dopisnik obdolžil, da je nagovarjal pevce, naj opustijo koncert, ni bilo znano, da bi bilo katerokoli napredno društvo obveščeno o prireditvi, je vprašal zastopnik pevcev, ali bi ne bilo mogoče stopiti v stik s predsedniki teh društev. Če bi bilo to mogoče, bi peveci na ljubo svojemu župniku, ki je bil z njimi vred ukanjen,

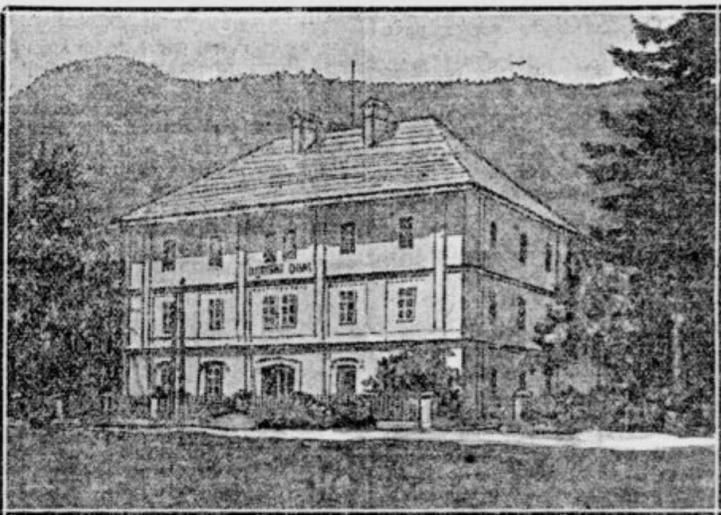
kljub strankarskim predpripravam prirediti koncert. Da se to omogoči, je spremlil prijatelj iz Slov. Bistrice našega člana k predsedniku Čitalnice in Sokola, ki ju žal ni bilo doma. Brez vsake stika z njima pa v smislu dogovora nismo hoteli nastopiti. Laž je torej, če kdo trdi, da so nam slovenbistrski demokrati prigovarjali, naj ne nastopimo. Neresnična je tudi trditev, da smo prirediti par ur pozneje koncert demokratom. Res je le, da smo posedli zvečer v hotelu, kjer smo prenočili, okrog miz in zapeli sebi in ostalim gostom, ki jih je bila kmalu polna dvorana nekaj pesmi. — Slovenjgradski peveci.

HOTIČ PRI LITJI. Iz naše vasi se malokdaj poroča v listih, dasi se tudi pri nas giblje v smeri napredka. Vseled požrtvovalnosti naših vaščanov, zlasti pa vseled prizadevanja župana g. Pavliha in šolskega upravitelja, se je razširila naša šola v dvorazrednico, kar smatramo za lepo prireditve. Našli so se seveda nezadovoljnejši, ki jim niso všeč večji stroški, tega pa ne pomislijo kolklega pomena je razširjena šola za vzgojo naših otrok, ki so morali doslej hoditi v litjsko šolo, ker jim domača ni mogla nuditi dovolj izobrazbe. Jasno je, da enorazrednice v današnjih časih ne morejo zadostovati potrebam naših kmetijskih otrok, ki potrebujejo vsaj toliko šolske izobrazbe, da si jo morejo pozneje v življenju izpopolniti s čitanjem listov in knjig. Mi pozdravljamo omenjeni ukrep našega občinskega zastopa, ki namerava sedaj popraviti tudi občinska pota, razširiti pokopališča ter poskrbeti tudi za izboljšanje drugih občinskih ustanov.

Dijaško življenje

Dijaški dom v Kočevju

Po celi Sloveniji slove kočevsko mesto in Kočevjarji, potomci starih nemških naseljencev iz 14. stoletja, ki so do danes ohranili 80 odstotkov svoje govorice, prirečene iz njihove stare domovine. Da ni bilo pred vojno »Schulvereine«, »Südmarka«, bi bilo Kočevjarji danes na isti poti kot stari nemški škofjeloški naselenci, ki so zgineli med Slovenci in o katerih le še nemška imena govore nemški jezik »Schulvereine«

in »Südmarka« sta pa poskrbela Kočevjarjem za dobro nemško šolstvo in kočevski jezikovni otok je danes faktično nacionalno zavedeno nemško otok. Kot železen obroč obdaja mesto Kočevje 24 občin z nemško večino, med katerimi se oslvenska manjšina v okolici je polagoma uveljavlja. Le mesto Kočevje ima že dvetretjinsko slovensko večino in je vsled tega, dasi po trdem veličnem boju, mestni zastop v trdnih slovenskih rokah, ki pa pametno in previdarno sodilaje tudi a nemško opozicijo.

Na tem narodno mešanem ozemlju, kjer tekmuje nemška sistematičnost in pridnost s slovensko nenavadno krapko in svežo tvorno silo — veleindustrija, velicfinance in veletrgovine so v slovenskih rokah — so kočevski Slovenci v pravilnem umevanju važnosti tega osminko bivše Kranjske zavzemajočega mešanega ozemlja ustvarili po prevratu mesto bivše nemške gimnazije — popolno realno gimnazijo z državnim in študentskim jezikom in mesto bivšega »Studentenhei« na podporo društvo z internatom, imenovano »Dijaški dom«. Na jugovzhodu mesta pod goro Friedrichstajnom, kjer je domovala nekdanj Veronika Deneška in kjer so še vidne razvaline Novega Gradu možganič celjskih grofov, kosa naše preteklosti v teh krajih, stoji ponosna dvonadstropna palača »Dijaški Dom«, obdana v ozadju od silnih smrekovih gozdov, na jugu in severu od domačega vrta, a na vzhodu pa od lastnih travnikov in polja, segajočega do ljubkega predgričevja pragozda Rogu, v katerem domujejo še nadalje divji preščici in volkovi, med njimi pa prevlečene lišice in plahе srnice. Lepe cerkvice, stoječe na bližnjih gričih, kot Sv. Ana, kumersdorfska in druge, prav po slovenskem običaju prilazno pozdravljajo in obrobilajo marljivo obdelano in z ljubkimi vasicami posejano ravnino. Mir in zdrav svež zrak, napolnjen z oživljajočim in prsti širokim smrekovim in jelovim vonjem, krajujeta tu. Lepši prostor se ni mogel zbrati za našo nado in naš ponos, za našo učeo se mladino, našo bodočnost.

Ze stari nemški Studentenheim je bil prenapolnjen ter izborno vršil svojo nalogo. Slovenci pa so staro solidno poslopje prenovili, dvignili ga za eno nadstropje ter mu dali popolnoma novo streho in podstrežje ter so položili prve temelje za popolnoma strokovno ureditve širnega sadnega vrta. V načrtu novega društvenega odbora, katerega predsednik je od junija t. l. dalje mestni župan dr. Sajovic, podpredsednik pa ravnatelj realne gimnazije prof. Anton Burger, člani odbora pa najodličnejši kočevski Slovenci in gospodarji, kot veleindustrijalec

ako sami vstopijo v internat. Poučevala se bo tudi godba, zlasti vijolna. Mesečni prispevek za vso oskrbo bo letos 650—750 Din. K prijavi, ki se sprejemajo vedno do 2. avgusta popoldne, naj starši prilože zadnje spričevalo. V hiši je oblastveno odobren hišni red. Poleg poslopja se med cesto in Ružo razprostira obširno igrišče, za katero je tudi odmerjen dnevno določen čas. Pere se seveda vse v zavodu. Ako bi kdo ne mogel biti več sprejet, bo tajištno »Dijaškega Doma« potom stanovanjskega odseka profesorjev oskrbebo primerno stanovanje pri poštenih in solidnih družini, kakršnih v Kočevju ne manjka.

Vspritko tekmujoče obrti, industrije in trgovine ter štedljivosti in marljivosti kočevskega prebivalstva je mesto Kočevje naravnost vzor smotrenega ustvarjanja in pridnosti za mlada, dovzetna srca, za učeo se mladino.

Zborovanje samostojnodemokratske omladine. Beograjski samostojno demokratski akademski klub »Jugoslavija« namerava tekom meseca oktobra ali novembra sklicati v Beogradu veliko zborovanje delegatov vseh samostojno demokratskih akademskih klubov iz naše države. Za zborovanje se vrše že sedaj priprave. Kongres naj bi razpravljal o delu organizacij in o ustanovitvi novega dijaškega glasila. »Jugoslavija« v Beogradu je v zadnjem času pričela živahno delovati in želi vzbuditi zanimanje za politično udeleževanje omladine tudi v drugih visokoškolskih mestih naše države.

Dijaštvo na počitnicah. Najidealnejša organizacija jugoslovenskega dijaštva Perijalni savez prav pridno deluje. Splošno je opaziti, da organizacija dobro funkcijonira in da dijaštvo prav pridno potuje, da se spozna z razmerami in pokrajini naše velike domovine. V zadnjem času je opaziti tudi v Ljubljani mnogo dijaštva, zlasti iz Srbije, ki pridno obiskuje naš Slovenijo in naše lepe planinske predele.

Kongres visokoškolske omladine. Mednarodni kongres visokoškolske omladine se vrši letos dne 4. avgusta v Zenevi. Na dnevnem redu kongresa je zlasti debata o socialnih prilikah dijaštva in s tem v zvezi problem gradnje dijaških domov v posrednih državah. V kolikor smo informirani, bo zastopana na kongresu tudi beograjska univerza, ki pošlje v Zenevo dva delegata. Ameriški dijak v naši državi. Koncem tega meseca obišče našo državo 20 do 30 dijakov iz Amerike. Na beograjski univerzi se je to dni že konstituiral poseben od-

bor, da sprejme dijake in jim omogoči čim udobnejše bivanje v naši državi. Odbor dela tudi na to, da ukrene vse potrebno, da se ameriški dijakj natančno pouče o naših kulturnih, političnih in gospodarskih prilikah.

Sokol

«Sokolska župa Ljubljana»

Bratje in sestrel

Naš župni zlet, praznik bratstva in sestrelstva se bliža. Ze prihodnjo soboto bodo zasedle raz starodavni ljubljanski Grad naše gočne fanfare ter naznanjale sokolski ljubljani pričetek župnega praznika. V nedeljo 2. avgusta zjutraj pa bo od vseh strani v ta hitelo članstvo na sokolski Tabor, zavajajo se svojih dolžnosti, da prisostvuje likemu sestanku vsega članstva svoje župe.

Bratje in sestrel! Zato pridite vsi, ki čutite sokolsko, ki čutite narodno, da se pozdravimo na taborskih tleh in da položimo račun o našem delu narodu svojemu.

Zdravol Župno starešinstvo

Razvitej naraščajškega prapora Sokola v Dol. Toplicah

Preteklo nedeljo je razvil Sokol v Toplicah svoj naraščajski prapor. Bil je to lep sokolski praznik in topliški Sokol, dasi eno najmanjših društev v novomeški sokolski župi, je pokazal, kako pravilno pojmuje svoje sokolsko nalogo.

Svečanosti so pričele na predvečer s počitnico sestri kumil Ani Starjevi. Ob pol 10. uri zvečer je prikorakal Sokol z naraščajem, ki je nosil lampijončke, na kopališče žor ter se ustavil pred hišo kumice. Pevski zbor Sokola je zapel tri pesmi, nakar je odšla deputacija pod vodstvom staroste hr. Gregora h kumil ter se ji zahvalila za mikoljenost sokolskemu društvu. Starosta je omenil pri tej priliki, da bo prapor, ki mu bo kumovala kumica, vodil deco k plemenitemu izvrševanju sokolskih nalog. Nato se je povorka povrnila v telovadnico, Toplice so bile slavnostno razsvetljene.

V nedeljo je bilo že na vse zgodaj živahno vrvenje. Prihajali so gosti in občinstvo iz okolice. Prostor pred telovadnico je bil kmalu poln Sokolov in naraščajnikov. Povajah se je razvila povorka, ki je odkorakala na okrašen kopaljski trg, kjer se je imelo izvršiti slavnostno razvitej prapora. Na lepo okrašenem odru je ležal na mizi pokrit prapor. Na oder je stopila sestra kumica z načelnico Gizelo Zupančevco, župni starosta dr. Vasič, starosta topliškega Sokola Dragotin Gregorc in podstarosta Ignacij Šitar. Starosta topliškega Sokola je pozdrvil navzoče brate in sestrel ter se jim zahvalil za obilno udeležbo. Nato se je obrnil k naraščaju in mu pojasnil naloge, ki jih čakajo, ako hočejo postati pravi Sokol in Sokolici. Koncem govora je pozval kumica, naj odriše prapor, kar se je tudi zgodilo. Kumica je nato pripela na prapor lep trak v narodnih in državnih barvah. Br. starosta je dvignil prapor, ki se je zasvetil v vsi krasoti. Godba je zasvirla državno himno, navdušenje je bilo nepopisno. Praporščak Novin se je zahvalil za izredno čast, naraščajnica Bučarjeva pa je izročila kumil lep šopek. Slodila je zakletev naraščajnikov. Glinjiv je bil prizor, ko je nežna mladina krepko ponavljala za svojim praporščakom besede zakletev. Sledilo je pobratimstvo praporov, godba je zasvirla sokolsko himno. To je bil eden najkrasnejših prizorov. Po razviteju se je formirala povorka, ki je krenila s prapori novomeškega Sokola in naraščaja, bralnega in pevskega društva Toplice ter novo razvitem praporom na čelo skozi trg. Pri telovadbi je nastopila deca, naraščaj, član in članice. Ženski naraščaj in Ribnice je izvajal proste vaje s palicami. Vse proste vaje so bile dobro izvajane, najbolj pa je uzajala orodna telovadba. Po telovadnih nastopih se je razvila ljudska veselica, ki je končala o polnoči in je vladala na njej prav bratsko razpoloženje.

Okrožni zlet posavskega okrožja ter otvoritev Sokolskega doma v Rajhenboru dne 2. avgusta se bo vršila po sledečem sporedu: Tekma župnega naraščaja ob 7. do 10.15; ob 9. sprejem gostov iz smeri Ljubljane in Maribor; ob 10.30 sprejem gostov iz proge Zagreb - Rajhenbor, nato formiranje povorke, pohod skozi trg in nazaj do doma ter svečana otvoritev Sokolskega doma. Povorki skušnje članov in članic za popolnanski nastop. Ob 15.30 javen nastop, po telovadbi narodna veselica. Vlaki odhajajo zvečer: ob 20.30 proti Zagrebu, ob 23.30 proti Zidanemu mostu.

Sokolsko društvo v Višnji gori bo preraslavilo na praznik dne 15. avgusta petletnico svojega obstoja z javno telovadbo. Pričakujemo, da se bodo bratska društva udeležila našega nastopa v največjem številu in s tem pripomogla do čim večjega moralnega uspeha. Društva, ki so prejela prijavnice, prosimo, da vrnejo iste izpolnjene! Pri prireditvi sodeluje muzika Dravske divizijske oblasti pod vodstvom g. dr. Cerina. Po javni telovadbi narodna veselica. Zaproseni je posebni vlak za povratek proti Ljubljani z odhodom okoli 23. Vožnja proti savezniim izkaznicam polovična Zdravol 1530

Članstvu mariborske sokolske župe Dne 1. in 2. avgusta prirede JC Lize kot manifestacni zaključek proslav 75-letnice predsednika ČSR Masaryka svečane češkoslovaško - jugoslovenske dneve v Rogoški Slatini. Pri prejšnjih Masarykovih proslavah so tudi naša sokolska društva častno sodelovala. Ker se vrši istočasno še zlet celjskega sokolskega okrožja v Rogoški Slatini, poziva predsedstvo MSZ vsa društva, da se teh slavnosti po možnosti v čim največjem številu udeležijo. Odhod iz Maribora v nedeljo dne 2. avgusta z jutranjim vlakom ob 5.27. Vožnja polovična, tja in nazaj 30 Din, banket v Zdraviljskem domu 30 Din. Želimo častne udeležbe. Predsedstvo MSZ

Domače vesti

Ministrski predsednik Pašić v Karlovih Varah. Parnik Car Nikolaj, s katerim se je vozil g. Pašić je potreboval do Bratislave 60 ur in se je znatno zakasnil. Zato g. Pašić ni prispel v Prago v petek zjutraj, kakor je bilo predvideno, temveč šele popoldne. Čsl. vlada je stavila g. Pašiću poseben salonski voz na razpolago in v Pragi na kolodvoru so ga prišli pozdraviti zastopniki znanjega ministrstva poslanik Girs a, naš odpravnik poslov Nastasijević z osebnim poslaništvom, generalni konzul Rašić in dr. G. Pašić pa se ni pokazal; ostal je v vagonu ker se je počutil slabega. Kmalu nato je Pašić nadaljeval svojo pot v Karlove Vary, kamor je prispel zvečer. Njegovo zdravstveno stanje je nezadovoljivo in ga je vožnja silno utrudila. V Karlovih Varah ostane g. Pašić 4 tedne, od tam se pa pada najbrž v francosko kopalnišče Evians les Bains.

Dr. državne službe. Inspektor dr. Andrej Drušković je na lastno prošnjo upokojen.

Uradske liste. »Uradni list« ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 69. številki pravilnik o uporabljanju novega sredstva za obče denaturiranje špirta; odločbo glede kisove esence ter razglasje glede pisma z označeno vrednostjo za inozemstvo do 1000 Din.

Nov pomočnik prometnega ministra. Dosedanji pomočnik prometnega ministra Ranišav Avramovič je trajno upokojen. Na njegovo službeno mesto je imenovan M. Guričić, doslej pomočnik direktorja državnih železnic.

Izpremembe v državni službi. Veterinar Josip Čeh je od okrajnega glavarstva Kramj premeščen k okrajnemu glavarstvu Ljubljana-okolica. Pri direkciji državnih železnic v Ljubljani so trajno upokojeni uradniki Fran Juvan, Leopold Pahor, Jakob Plehan, Ivan Sedlaček in Martin Žnidaršič.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl zvečer g. Matko Arko, trgovec s suho robo na Sadnem trgu. Pokojnik, rodom iz Ribnice si je v svojo marljivostjo in štedljivostjo ustvaril v mladih letih v Ljubljani malo trgovnico, katero je razvil kmalu v lepo cvetočo podjetje. Bil je ljubezniv in legav družabnik. Bolehal je dalje časa in ga je sedaj smrt rešila težkega trpljenja. Pogreb se bo vršil v ponedeljek ob pol 5. popoldne iz hiše žalosti, Resljeva cesta 5, na pokopališče k Sv. Križu. Eventualna sprememba bo objavljena v »Slov. Narod« Blag mu spomin, žalujočim našo iskreno sožalje!

Razpisana mesta v sodni službi. Oddajo se naslednja službena mesta: mesto okrajnega sodnika in sodnega predstojnika pri okrajnem sodišču v Gornjem gradu, dve mestni okrajnih sodnikov pri deželnem sodišču v Ljubljani ter mesto okrajnega sodnika pri okrožnem sodišču v Celju.

Društvo upokojenega učiteljskega v Slo-veniji vabi svoje člane, da se udeležijo dne 5. avgusta ob 3. popoldne rednega občnega zbora, ki se bo vršil v poslopju prve mestne osnovne šole na Ledini. Dnevni red je isti, kakor lansko leto.

Nova železniška postaja. Prometno ministrstvo je odredilo, da se na železniški progi Ormož-Murska Sobota otvori nova železniška postaja, ki se bo imenovala »Ljutomer trg«. Nova postaja bo služila potnikom in tovornemu prometu.

Telefonska zveza Zagreb-Praga. Včeraj je bila otvorjena nova direktna telefonska zveza med Zagrebom in Prago. Razgovor stane za ednico 3.50 zlatih frankov, poziv pa dva zlata franka.

Nov pravilnik za gostilne in kavarne. Kakor poročajo beograjski listi, sta ministar za notranje zadeve in minister financ predpisala nov pravilnik za gostilne, kavarne in druge lokale, v katerih se prodaja alkohol. Ta pravilnik, čegar določbe še niso znane, stopi v veljavo s 1. avgustom.

Novinarske železniške karte. Centralna uprava Jugoslovskega novinarskega združenja sporoča: »Novinarske karte, ki so izdane na ime redakcije, se ne razveljavijo s 1. avgustom (kakor se je napačno poročalo iz Beograda), marveč se razveljavijo samo one železniške vozne karte ki se glase na posameznike. Izdavanje novinarskih kart na ime redakcij je sklenil ministrski svet in jih more razveljaviti samo ministrski svet.«

Državno zdravilišče na otoku Braču. V smislu odredbe ministrstva za narodno zdravje se v Bolu na otoku Braču ustanovi velik penzionat, urejen za 290 otrok. V ta penzionat se bodo sprejemale na letovanje vojne sirote, ki so slabega zdravja.

Izlet srbskih kmetov v Slovenijo. Kakor nam javljajo iz Beograda, odpotuje po bičičativi »Srpskega poljoprivrednega društva« sredi meseca avgusta večja skupina poljedelcev iz moravskega okrožja na počitnično potovanje po Sloveniji. Izletniki se želijo spoznati s sodobnim obdelovanjem zemlje, ki je v Sloveniji dobro razvito. Ogleдали si bodo tudi zadržne institucije v Sloveniji.

Poletje v Kanadi. Kanada je dežela velikih ravnin z modrimi jezeri in obširnimi se nezbravljivi pragozdovi na zapadu. Nudi vse možnosti razvoja za podletne ljudi, kakor je bilo to v Zedinjenih državah pred nekako 30 leti. Letošnja žetev je boljša kot lanska in nove moči so potrebne in tej

mladi prostrani zemlji. Zato želi kanadska vlada, oddelek za kolonizacijo, novih poljskih delavcev iz Evrope, ki bi se morali takoj oglašiti pri zastopstvu največje kanadske železniške družbe Canadian Pacific Railway Co., Ljubljana, Dunajska cesta 31. Morajo biti namreč že do 15. avgusta na kanadskih tleh. Letos je tudi ugodna prilika za naše rojake, da posetijo v Kanadi svoje tudi za dalje časa, ker je Canadian Pacific uvedla za te posetnike posebne znižane cene za povratno vožnjo v Kanado in nazaj preko Quebeca ali starega prestolnega mesta Kanade, Montreala. Pojasnila pri gornjem zastopstvu.

Primarij dr. Janko Polajnar ordinira za splošne in živčne bolezni dnevno od 10. do 12. in 4. do 6. popoldne v Hirskega ulici 20, pri Taboru. 1533

40 letnica prost. gasil. društva na Ble-du. Prostovoljno gasilno društvo na Bledu praznuje dne 2. avgusta svojo 40 letnico s sledečim sporedom. Popoldne ob 6. uri budnica z godbo dravske divizije, sprjem gostov na kolodvorih Lesce, Bleb, ob 11. uri sv. maša, po maši povorka okoli jezera h gasilskem domu, tu odlikovanja, govori itd. Popoldne ob 2. pričetek velike veselice na vrtu g. Vestra s srečolovom itd. Vstopnina Din 5 v kroju Din 3. Za dobro in ceno postrežbo in prenočišča je preskrbljeno. Na železnici polovična vožnja. K obilni udeležbi vabj Odbor. 1532

Ne pravega kosila, ne prave večerje, si ne morejo misliti oni, ki so se privadili testenim. Ko pa bodo spoznali okusnost in tečnost »Pekatek«, jih bodo še težje pogrešali.

Stenico! najboljšo sredstvo proti stenici. Glavna založba drogerija Ante Kanc, sinova, Ljubljana, Židovska ulica 1.

Slovenski biografski leksikon izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniki celega leksikona plačajo ali 500 Din takoj ali 90 Din za posamezni zvezek. Naročila vame in oddaja prvi zvezek založnica Zadržna gospodarska banka v Ljubljani in njene podružnice.

**Zoper moše najboljšo sredstvo »Tarmol-
izdeluje Chemotechna, Mestni trg 10.**

Naš v Ameriki. V New Yorku se je dne 4. julija poročil v slovenskih krogih dobro znani naš rojak Fran Lovšin z gospodinjico J. Zormanovo, hčerko slovenskega rojaka Ivana Zormanca iz Ridgenwooda. Pri poroki je pelo v cerkvi slovensko pevsko društvo »Domovina«. V Ely, država Minnesota, je smrtno ponesrečil slovenski rojak Janez Nemec. V jami, kjer je postavil steber, se je vsula plast zemlje in ga pokopala. V Clevelandu je umrl Ana Intihar-Longar, rodom iz Puzelja pri Velikih Laščah. V Ameriki je bivala 26 let. V Clevelandu je umrl tudi Franc Malnar, rodom iz Podklanca pri Sotraduži. Tudi v Chicagu je legla žalost na slovensko maselbino: umrl so tamkaj naši rojaki: Ignacij Vrščaj, Franc Mohar, Ivan Povše in Ivan Kučič. V Jolietu so pokopali Franca Bambiča, rodom iz Želmelej pri Igu. V Ameriki je preživel 24 let.

Neznan utopljenec. Pri St. Petru pod Mariborom so prošli četrtek potegnili iz Drave truplo neznanega moškega, starega približno 45 let. Utopljenec je bil slabo obleden. Pokopali so ga na pokopališču pri Sv. Petru.

Dragi labudi. Zagreb si je v glavnem že uredil svoj divni park Maksimir. Težko pa so še pričakovali labudov, namenjenih za gornje maksimirsko jezero, kjer je zanje prirejen otočič in hišica za bivanje. Nadzornišvo parka je pisalo na vse strani: končno se mu je posrečilo nabaviti štiri labude, ki sedaj ponosno plavajo po jezeru. Labudi so stali nad 11 tisoč dinarjev. To je za enkrat najdražja pridobitev za mali zoološki vrtič v Maksimiru.

„LIA“ krema je najboljšo sredstvo za snaženje čevljev.

Cigani ukradli otroka. V Haškoven v Vojvodini je ciganska tolpa Bergari ukradla seljaku Miševanoviču leto triletno hčerko Lorico. Doselej ciganski tolpi, ki je odvedla otroka, še niso prišli na sled. Najbrže so cigani pobegnili preko meje.

Zasledovan vlomilec. Znan vlomilec, Alojz Križanič, ki dela svoji okoliščini vedno dovolj preglavice je v torek proti večeru vlomil v hišo posestnika Tomaža Bauma na v Godečmarah. Vlomilec je nabral precej plena. Odnesel je srebrno žepno moško uro srebrno žensko uro, črne sukne ne moške hlače in 2 kg posušenega svinjskega mesa. Obiskal pa je tudi Baumanovega soseda, kjer je pokradel več perila, srebrno uro ter liter dročnika. Orožniki tatinskega vionilca pridno zasledujejo in je upati, da pride kmalu pod ključ.

Posurovela mladina. Glede na tozadnji naš dopis z dne 24. t. m. se nam naknadno poroča: Poročilo o dogodku je močno pretirano. Srečanje delavk iz tovarne platnenih izdelkov v Jaršah z imenovanima obema fantoma nikakor ni zavzelo oblike, ki bi mogla povzročiti javno zgražnanje. Tudi bi bilo svetovati dekletom, naj se vračajo malo manj razposajeno z dela, pa bodo izostali pripetljaji, ki so sicer sami po sebi nedolžnega značaja. Feliks Novak in Mihael Zalokar iz Rodič pri Domžalah ki so ju orožniki aretirali, sta bila izpuščena že naslednjega dne, ker se je dognela njiju nedolžnost.

„Ključ“

če ne verjame, da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

traja kakor štirje pari drugih! Zato kupite eden par in pričujate se. Dobivajo se v prodajalnah. 90-a vr

Salojdin, Sulfol, Hipermangan,

so preizkušena sredstva proti o'čiju itd. na tri. Z navodili vred se dobi v drogeriji SANITAS, Celje. 3776-a

Proti korpušenci (debelosti) učinkuje edino preizkušeno in najnovejšo sredstvo Lepofom tablete. Glavna zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana (in Salus) 284a

Iz Ljubljane

— Na naslov avstrijskega konzulata v Ljubljani. Pišejo nam: Meseca marca je prošla neka ženska, ki je hotela iti na obisk k svojim sorodnikom v Gradec v svrhu potovanja v Avstrijo za vizum. Konzulat je zahteval od nje predhodno dovoljenje od Wanderungsamta na Dunaju. Da pride do vizuma, je prošla stranka za dovoljenje ter morala v to svrhu priložiti 30 Din pristojbine. Dovoljenje pa je prejela šele po dveh mesecih. Te dni je hotela neka posestnica v nujnih rodbinskih zadevah v Avstrijo. Tudi ona mora čakati na dovoljenje od Wanderungsamta. Umevno je, da zabranjuje Avstrija potovanje in državo osebam, ki si nameravajo iskati tamkaj službe, neumljivo pa nam je, da se zahteva posebno dovoljenje tudi od oseb, ki žele potovati v Avstrijo samo za nekaj dni. Ali so morda zopet postale merodajne črne liste?

— Obiškovalcem kopalnišča Kolečje poročamo, da je vodovodni tuš dogotovljen in hladila željlna na razpolago, kar bo gotovo vsakdo z veseljem pozdravil. Želeti pa bi bilo, da bi se za to kopalnišče od strani magistrata storilo kaj več, ker kopalnišče na Ljubljani občinstvu nikakor ne ustreza. Pretečeni teden, ko je bila vročina dokaj huda, je bilo kopalnišče na Ljubljani skoraj prazno, medtem ko je mrgolelo kopalcev v Gradaščici. Zahteva po obnovi kopalnišča v Kolečji je splošna in upravičena. Bo dočl občinski svet se bo moral vsekakor ponovno baviti z rešitvijo kopalniškega vprašanja in ga rešiti tako, da bo ustrezno občinstvu ne pa kakemu posameznemu občinskemu svetniku, kakor se je to zgodilo pod županovanjem g. dr. Periča.

— Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja vse svoje člane, da poteče rok za vložitve pridobinskih izjav za priredbeno dobo 1926.—27. dne 31. julija. Oni, ki izjave še niso vložili, naj to store čimprej.

— Rusko kegljišče je v zabavo mladim in starim otrokom preskrbel g. Pelc, restavater v Kolečji. Kdor je enkrat obiskal in se okrepčal v preurejeni restavraciji, mora priznati, da restavracija ni mogla dobiti bolj šega najemnika kakor ga je dobila z gosp. Pelcom, ki je s svojo podjetnostjo dokazal, da se da iz te točke, ki je bila že dokaj zanemarjena s spretno roko in umevanjem ustvariti zopet privlačno silo za Ljubljane. In to se je g. Pelcu popolnoma posrečilo. Izletnikom in šetalcem poset restavracije »Kolečja« toplo priporočamo.

— Na šentjakovski sejem v šotorih danes, v nedeljo, dne 26. julija na sokolskem telovadišču na Prulah opozarjamo občinstvo še enkrat. Vojaška godba, ples na odru najraznovrstnejša originalna zabava. Vstopnina 5 Din, zastavnine za steklenino ni. Začetek ob 4. uri popoldne.

— Kam pa danes? Kaj si že pozabil, koliko štrkljev smo videli pripravljenih za žeganje in veliko raznovrstnih jedil, v gostilni pri »Sodčku«. Tam imajo izvrstna vina in bo tudi godba ter obilo raznovrstne zabave. 1538

— Československi Obec v Ljubljani. Sraz ku zájezdov do Rogaske Slatiny v nedeli dne 2. srpnja o páté hodine ranni na hlavnim nádraží. Informace, pokyny, Klápálek, Prumyslová banka. Sučasnete se všichni! 1537

— Umrl v Ljubljani. Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Šte fan Pravgyik, umirovljeni pomožni uradnik finanč. ravateljstva, 75 let. — Marija Mive posestnikova žena, 49 let. — Mihael Anžur, nočni čuvaj, 66 let. — Rudolf Zihel, trgovec, 32 let. — Joško Sušnik, železničarjev sin, 4 mesece. — Ivan Kozmenko, mesarski pomočnik 34 let. — Josip Kastelic, sirota, 4 mesece. — Josipina Šumi, kočarjeva hči, 5 mesecev.

— Stanovanjska beda. Pišejo nam: Zalostna slika stanovanjske bede so Černotove barake na Dunajski cesti v Ljubljani. Sedanji stanovalci bi lahko ob deževnem času uporabljali čoln in se vežbali v veslanju. Skrajni čas bi bil, da odstrani mestna občina te barake in nakaže stanovalcem človeku primerna stanovanja, na katera čakajo že več let zaman. Dotične barake niso niti v kras mestu, niti v čast meščanom v dobi 20. stoletja.

— Nezdoda. Znano je, da se priprdi po mestu največ malih pa tudi težjih nesreč samo po neprevidnosti brezobzirnih kolesarjev, ki drve po ulicah ne meneč se za to, ali je cesta polna ali prazna pasantov. V petek je postal žrtev takega neprevidnega kolesarja 7-letni Franc Cesar v Krakovski ulici. Kolesar je je podrl na tla, padel tudi sam, vendar takoj zopet skočil na kolo in se brzo odpejal. Deček je dobil močne telesne poškodbe po glavi in rokah.

— Nepošten brivski pomočnik. Brivski mojster Vedenčič Seval na Sv. Petra cesti je prijavil policiji, da mu je pred par dnevi ušel njegov pomočnik Vladimir Markič.

Pred odhodom mu je pokradel za 250 Din raznega brivskega orodja. Nepoštenu pomočnik si je tudi vseposvod izposojal denar, ka terega pa seveda ni vračal. Markiča zasleduje sedaj policija.

— Našla se je v petek popoldne v Se-lenburgurju ulici manjša vsota denarja. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi v upravništvu »Kmetijskega lista«, Kolodvorska ulica 7.

— Prijet parček. Na klopci v Tivoliju je zasačil v petek proti večeru detektiv zanimiv in precej z grehi obložen parček in sicer znanega že dvanajstkrat kaznovanega postopača Antona Primca iz Ljubljane in Marjeto Konča iz Borovnice, tudi že znano vlačugarico. S klopcice je moral parček oditi naravnost v zapor.

— Policijske prijave. Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 pretep v gostilni, 1 popad od psa, 1 prestopek pijanosti in razgrajanja, 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 11 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prestopke obrtnega reda in 1 prestopke neoznačevanja cen. Aretacije so bile izvršene 4 in sicer: 1 radi krošnjarstva brez dovoljenja, 1 radi prodaje koleša sumljivega izvora in 2 radi postopanja.

Pridite na Šentjakovski sejem v šotorih na sokolskem telovadišču na Prulah

„ Danes v nedeljo, 26. julija! „

Iz Maribora

— Spomenik dr. Turnerju. Lani umrlemu rodoljubu dr. Pavlu Turnerju dela slovenski umetnik kipar Berneker nagrobni spomenik, ki bo izklesan iz pohorskega granita. Spomenik bo postavljen na pobreškem pokopališču, kjer počiva dr. Turner. Posest vo dr. Turnerja pod Kalvarijo upravlja sedaj kuratorji treh oseb (dr. Lipold, bančni ravnatelj Pišek in pivovarnar Tschelligl), ki ima krasne vinograde v smislu poslednje volje pokojnika ob ugodni priliki vnovčiti v korist študentskih slovenskih visokošolcev v inozemstvu, ki so že absolvirali domačo univerzo.

— Stanovanjski sodišče v Mariboru ima čimdalje več dela. Zelo se množe prošnje za stanovanja, še bolj pa tožbe na odpoved stanovanj. Dosedaj je vloženih nad sto odpoved stanovanj; večji del odpovedujejo gospodarji radi lastne selitve ali razširjenja stanovanja, deloma pa tudi radi osebnih žalitev. Kot izvemo, so hišni gospodarji uspeli z odpovedmi doslej v približno 15 odst. rešenih tožb.

— Sadni trg je včeraj zopet oživel kot smo teza Mariborčani navajeni v dobrih sadnih letinah. Razen stoterih košar, polnih razrazličnejšega sadja, zlasti prijetno dišečih rumenih marelic iz vinogradov, je stala na trgu še cela vrsta kmetiških voz, polnih sladkih hrušk. Tudi likarji so že v petek na večer napolnili s svojimi tipičnimi vozovi s strehami skoro vso Koroško cesto in kar na njih pričakali sobotnega tržnega dne.

— Stavbeno gibanje. Razen Mestne hranilnice, ki bo postavila na bivšem vojaškem vežbališču poleg Ljudskega vrta hišo s šestimi stanovanji, se peča tudi mestna občina z načrtom zidave dveh stanovanjskih hiš. Eno trinadstropno namerava postaviti v mestu poleg mestnega kopalnišča, kjer je namestila tudi električno podjetje in stavbeni urad, drugo pa v Smetanovi ulici, kar pa se nam ne zdi umestno, ker tam še ni izvedena kanalizacija. V teku pa so tudi pogajanja s Slavensko banko radi nakupa dragonske vojašnice, ki naj bi se preuredila v stanovanjsko poslopje. Pokojniški zavod, ki bi imel zidati palačo poleg Kralja Petra trga že pred dvema letoma, pa doslej še niti ni vložil prošnje za stavbeno dovoljenje.

— Opmeni slovenski obrti. Mestni svet je bil baže te dni prisiljen dati popravilo Dečjega doma — po proračunu 35.000 Din — v delo nekemu nemškemu podjetniku, ker so bile ponudbe slovenskih podjetnikov znatno višje. V tem oziru bo treba najti gotovo izhod — na obe strani.

— Zastoj v nedostojni polemiki. Poslanec Zebot je odšel v Beograd in tako so te dni izostali v »Straži« in »Slovcenu« osebni napadi, ki sta jih prinašala nedavno oba lista po cele kolone.

— Deževje in vinogradi. Zadnje dni se je pojavila tudi v najbolj gojenih vinogrdih peronospora, ki grozi uničiti doslej dobre nade vinogradnikov v uspešno letino. Ljudje se sicer skušajo ubraniti te nevarne bolezni v vinogradih s škropljenjem, toda istočasno je v vsem Mariboru zmanjkalo tudi galice.

Iz Celja

— Povoženi razjedla železnico. Savinjskega vlaka, ki prihaja tik pred sedmo uro v Celje, v petek ni bilo. Zmotila ga je nevihta, da se je zamudil in sramežljivo prisopal šele ob pol enajstih po noči v Celje. Utrgal se je bil namreč oblak in vfla se je potopna ploha, tako da je voda pri Paški vasi izpodjedla železniško progo 20 metrov na dolgo. V petek je bila proga popravljena in se vršil promet redno.

— Pravec narodno-obrambni vestnik je postal »Cliffier Zeitung«. Dogaža se zadnje čase, da posveča celi dve strani ali pa še več samj polemiki z različni slovenskimi listi, iz katerih pobira snov in jo prede-lava po svoje. Zdi se, da jo vodi poseben namen dobaviti čim največ materiala za kako centralo v sosednem ali daljnem inozemstvu. Vsaka njena vrstica stremi nekako za tem, prikazati inozemstvu, kako slabo se godi nemstvu pri nas, dočim živi naš narod v Avstriji svoje srečno življenje. Ker Nemci premišljeno organizirajo svoj pokret in svoje delo imajo v rokah sredstva za uspešen boj proti našemu življu. Dobra pa jim je vsaka mrvica. Lotili so se celo starodavnih slovenskih imen na Koroškem, ki so še v rabi pri našem ljudstvu in se čudijo, da so pomemčena imena pri nas prepovedana. Pri tem postavljajo vse na

glavo in pozabljajo, da so slovenska imena i tu i preko meje prvotna v primeri z nemškimi prevodi in spakani in da so naše oblasti — na žalost! — pri nas pustile vsa ona pristna nemška imena krajev, za katera se ni vredno zdelo najti primernih slovenskih. — Splah bodo morali biti dopisniki naših listov zelo previdni, da ne bojo z nepremišljenimi izrazi o življenju našega naroda v Avstriji, če mu ponukod morda res nekoliko bolj prizanašajo, dajali nasprotnikom možnosti oprati se pred vsotom.

— Protj našemu dilažtvu v Avstriji. Z velikim zadovoljstvom, da se jej nudi primerna prilika, in s prezornim namenom be-leži celjski nemški list imena našega dilažtva, ki je letos končalo svoje študije na visokih šolah v Avstriji. Obdelal je visoko šolo za svetovno trgovino, tolmnike in uln-verze, ter ugotavljala, da študira naša om-ladina na nemških zavodih v Avstriji, dočim se pri nas še nemški peti ne sme. Naj bo kak-rkoli, a proti pritisku avstrijskih šol. na naše dilažtvo se bomo že znali uspešno braniti. Sicer pa menimo, da nikdo naših ni v Avstriji zastojni in da nihče Avstrijcem ne — odjeda kruha. Smo li zadeli pravo, kjer bi mogli pričeti z obrambo?

— Večno deževje. Večnega neurja pri nas menda ne bo konec. Če je dva dni lepo vreme, skvari tretji dan gotovo huda ura z gromom, strelo in nalivom. Če pojče še nekaj časa tako naprej, si ne bomo več obetali kaj prida letine. Ne bo dobro ne za kmetovalca ne za meščana. Tujci, ki jih je letos že nekaj prišlo v Celje, se stiskajo v kavarni in gledajo, kaj bo z vremenom. Savinja, ki vali svojo kalno rjavo vodo jih ne more mikati. Da bi nam sreča naklonila vsaj nekaj lepega poletja!

— Iz naše stranke. Rednj sestanki člano-krajevne organizacije Samostojne de-mokratske stranke se bodo vršili tudi za časa politične vsako sredo ob pol deveti uri zvečer v klubovi sobi Celjskega doma. Članstvo se je teh sestankov, ki gojijo prost in nepristriljen razgovor o vseh tekočih javnih vprašanjih, tako navadilo, da ne kaže jih ukiniti.

Iz Trbovelj

— Imenovanje delavskih zastopnikov v Bratovsko skladnico. Zaradi negativnega uspeha skupštine Bratovske skladnice dne 12. t. m., na kateri naj bi se izvršile volitve v posamezne skladiščne zastope, se je Ru-darsko glavarstvo v Ljubljani posluzilo pravice zadnjega odstotka čl. 34. novega pravil-nika in je imenovalo z odlikom 23. t. m. št. 2031 s sporazumne liste z dne 15. febru-erja t. l. pripravljene za krajevno skupšči-vo, v krajevni upravni odbor a.) kot člana: Vinka Grabnarja, delavca na zapadnem okrožju, Alojza Finca, Rudolfa Persoglija, Antona Župančiča III, kopača na zap. okr., Franca Hauptmana in Franca Jagra, kopača na vzh. okr.; b.) kot namestnike: Franca Kudarja, kopača vzh. okr., Antona Lubija, kopača zap. okr., Gašparja Omerzo, kopa-ča vzh. okr., Franca Penzla, kovača isto-teta, Franca Tržana, kopača in Matevža Fle-reta, tesarja oba na zap. okr.; v krajevni nadzorstveni odbor a.) kot člana: Alojzija Vrbanika, kopača na Dobrni (Agneza) in Fr. Potočnika, ključavničarja v strojem obr-tu; b.) kot namestnika: Joža Glažarja, de-lavca na separaciji in Jurija Hrastelja, kopača zapad. okr.; za delegate glavne skup-ščine: Andreja Potokarja, Rudolfa Komlan-ca, Ivana Brinika, Joža Flisa, vsi kopači zap. okr., Franca Spilerja in Franca Stendlerja, kopača vzh. okr. in Mihaela Vataška, kopa-ča na Dobrni (Agneza). Po predpisih mora Bratovska skladnica to imenovanje razgla-siti in izposlovati pri rudniku, da tudi to imenuje svoje zastopnike v oba odbora in glvno skupščino in jih naznanj Rudarske-mu glavarstvu. Nato je treba sklicati seji novih odborov in izvršiti volitve po čl. 16. pravilnika. Zapisnika o teh sejah se morata predložiti Rudarskemu glavarstvu v overov-ljenem prepisu v teku 14 dni.

— Tatvina. Devetnajstletna Ana Kovačeva iz Lok je izrabila lepo priliko, ki jo je imela ter odšla v nezaklenjeno stanovanje rudarja Franca Metelka, kateremu je vzela v njegovi odsotnosti iz zaprtega kovčka 6 bankovcev po 100 Din. To se ji je tem lažje posrečilo, ker je ključ od njenega kovčka enak ključu Metelkovega kovčka. Njena se-stra je pri odkritju povedala, da je večkrat videla pri njej denar, ki ga je lahkomiselno zapravljala za razne jedi in pijače. Kovačeva je tatvino priznala, vendar pa trdi, da je vzela le 500 Din.

— Popraviljanje glavne ceste. Ker se je pričela nagibati cesta nedaleč od Sušnika v Retjah so napravili ob njej škarpno, pri kateri delajo sedaj betonsko ograjo. Enako zgra-jena škarpa se vleče že od Kolkalja naprej, vendar pa samo do cementarne. In vendar so od tu naprej najbolj nevarna mesta, kjer so se že opetevano zgodile nesreče.

Iz Primorja

— Promocija istrskega rojaka. Na graški univerzi je bil promoviran za doktorja vsoga zdravlilstva g. Dinko Kozulič iz Malega Lošinja.

— Zrtev nesreče v Kozmercih pri Sv. Lu-ciji, o kateri smo poročali včeraj, je bil ugle den zidarSKI mojster Valentin Strukelj, ki je pozidal nad sto od vojne porušenih hiš. Pokojni je bil vgljed pravičnega in rodo-ljubnega moža, za katerim žaluje celo Tol-minsko.

— Goriška trgovska šola. Na seji kraljevo komisije v Vidmu je bila znizana dosedanja podpora goriški trgovsko-obrtni šoli. Raz-pravljalo se je tudi o deželni gluhogemnici v Gorici in o sirotišnici v Gradški.

— V okolici Tolmna se je razširila krvava griza med otroci in odraslimi. Bolezen je zahtevala že več žrtve.

— Nesreča z mino. V kamnolomu Ivana Ferluga na Opčinah se je v petek pripetila velika nesreča. 35letni kamnosek Rudolf Kralj iz Trebič in 34letni delavec Ivan Tomec sta pripravljala mino, da bi razstrelila veliko skalo. Ko je Kralj dajal dinamit v luknjo, izvrtano v ta namen v skali, se jo mina nenadoma vžgala in eksplodirala. Pri tem sta Kralj in Tomec dobila številno po-

VESELICE in SLAVNOSTI

imajo najlepši uspeh in privlačnost, ako imajo na programu

„BENESKO NOC“, t. j. razsvetljava z umetnim ognjem, raketami, ognjenimi kolesi, sliko in grbi v različnih bengaličnih barvah, brezdimne baklje za bakljade, i. t. d.

Programi od 500 Din naprej se na zahtevo takoj pošljejo. Dobijo se pa tudi posamezni predmeti. — Aranžma in prižiganje na zahtevo po lastnih strokovnjakih.

„PYROTA“, prva jugoslovska pyrotehnična tovarna v Celju.

Kdo bo na raznih delih telesa. Ponesročena sta bila prepeljana v mestno bolnico, kjer se bosta morala zdraviti najmanj dva tedna.

*** General Ronchi v Gorici.** V Gorici se je mudil to dni tajnik furlanske fašistske zveze, general Ronchi, da se točno informira o krizi, ki je nastala v gorškem mestnem svetu. General Ronchi je odobril stopanje fašistskega vodstva, ki je zahtevalo od fašistskih mestnih svetnikov, da podajo ostavko. Pričakuje se, da izide v kratkem odlok, s katerim bo gorški mestni svet razpuščen in imenovan za vladnega komisarja Bombig.

*** Vratolomej padek tesarja.** Pri delu na novi palači, ki jo graje v Trstu pred razvalinami Narodnega doma, se je to dni nevarno ponesrečil 49letni tesar Anton Jerzman. Moč je v višini tretjega nadstropja razkladal težko bukove tramice, ki so jih drugi delavci dvigali potom škripca do njega. Pri tem delu se je Jerzman preveč nagnil izgubil ravnoteže ter padel na kameniti tlak, kjer je obležal. Tesar si je zlomil več reber ter dobil tudi številne notranje poškodbe. Njegovo stanje je zelo resno.

*** Jubilejne znamke.** Od 27. t. m. dalje bodo naprodaj po poštnih uradnih razen znamk po 60 stotink tudi znamke po 1 liro, ki so bile izdane povodom jubileja kralja Emanuela. Vsaka oseba bo mogla kupiti največ tri komade.

Vesti iz Prekmurja

Agrarna reforma. Te dni se je mudil v Dó. Lendavi agrarni direktor dr. Šaplja iz Ljubljane, ki je bil poslan po nalogu ministra za agrarno reformo, da ugotovi krivice, ki so odvzeli zemljo dobrovoljcem iz Bosne, ne da bi jo podelili drugim interesentom iz Prekmurja. Nalog, da se dobrovoljcem odvzame zemlja, je izdal bivši minister Koroseve družbe g. Vesjenjak. Cemu tedaj preiskovanje, ko je pitš tako blizu!

Agrarna komisija iz Maribora. V dolje-lendavskem okraju se mudi komisija okrognega agrarnega urada, ki ugotavlja po občinah, koliko zemlje je že razdeljene in koliko je še doba interesent. Veleposestvo Esterhazy ima namreč še nad 300 ha nerazdeljene zemlje, ki jo je bivši minister Vesjenjak odvzel dobrovoljcem. Ta zemlja se ima sedaj razdeliti med prekmursko siromake.

Kmetijska šola v Rakičanu. V četrtek se je mudila v Rakičanu pri Murski Soboti komisija ministrstva za kmetijstvo, ki je prevela po šefu okrognega agrarnega urada iz Maribora del veleposestva, ki je namenjen za novo kmetijsko šolo. V komisiji so bili gg. Avramović, inspektor iz Beograda; oblastni kmetijski referent inž. Zidanšek in ravnatelj Segša iz Maribora.

dobro usaviti, obe sta pokazali v tekmah I. kola lepo igro ter sigurno odpravili svoja protivnika, Ilirija s 10 : 0 Jadrana, Olimp samo v polovici igre Slovenijo s 5 : 0. Moštvo, ki danes zmaga, pride v semifinarno tekmo s S. S. K. Mariborom. — Medklubski odbor opozarja tem potom, da so igrači dolžni, da se sodniku na zahtevo legitimirajo glede starosti.

Prvenstvena tekma Slovan : Ptuj se vrši danes ob 17.30 na igrišču Ilirija. Slovan se dobro pripravlja, da pride v I. razred. Je pa težko reči komu v korist bo izpadla tekma, ker ima tudi Ptuj borbeno moštvo, vsaj po dosedanjih uspehih napram drugim klubom mariborskega okrožja sodeč. Zanimivo je tudi to, da v petih letih svojega obstoja še njegovo moštvo ni nastopilo v Ljubljani, akoravno vrši važno sportno propagando po celem ptujskem polju.

A. S. K. Primorje, kolesarska sekcija priredi dne 15. avgusta 1925. v proslavo svoje petletnice, velike mednarodne in medklubske kolesarske tekme s sledečim sporedom: 1. Mednarodna jubilejna cestna dirka na progi Ljubljana - Krka - Stična - Ljubljana - Kranj - Mengeš - Ljubljana 146 km. 2. Medklubska dirka juniorji 10 km. 3. medklubska dirka novinci 6 km. 4. medklubska damska dirka 3 km. Za vse dirke so razpisana darila, kolajne in diplome. Kolesarska sekcija ASK Primorje razpisuje ob priliki zvezdne dirke dne 9. avgusta v Celje, svoje klubske prvenstvene dirke in sicer v dveh skupinah: 1. skupina juniorjev in 2. skupina seniorjev. — Načelnik.

Reprezentanca ZNP-a, ki gra proti reprezentanci Splita je bila te dni definitivno sestavljena. Ker igra Gradjanski dne 1. in 2. avgusta v Sarajevu, bodo v zagrebški reprezentanci igrali le nastopni igralci Gradjanskega: Mihelič, Dasović in Perška. Ostale igrače dasta Hašk in Concordija.

Dva nova jugoslovenska lahkootletna rekorda. Na lahkootletnem mitingu, ki se je pred kratkim vršil v Velikem Bečkereku sta bila dosežena dva nova jugoslovenska rekorda. Ambrozi je pri metanju diska dosegel distanco 43.48 m, a Plavišič pri metanju kopja z obema rokama daljavo 70.61 m. Rezultat v metanju diska je zelo lep in zato je upravičeno upanje, da nas bo Ambrozi tudi na Dunaju zelo častno zastopal.

Križa v subotškem podsavetu. G. Beniš, podpredsednik subotškega saveza, je podal ostavko na svoje mesto in sicer vsled tega, ker ni bil sprejet njegov predlog glede igrišča, na katerem naj bi se odigrala tekma med reprezentancama Subotice in Splita. Subotški podsavez izgubi z g. Benišem odličnega sportnega delavca.

Ljubljanski plivački podsavez razpisuje ob priliki plavalne tekme dne 1. in 2. avgusta t. l. prehodno darilo za prvaka Slovenije v plavalnem sportu. Darilo pripade onemu klubu, ki si pričeni z letošnjim tekmovanjem pripori prvenstvo Slovenije v plavalnem sportu dvakrat zaporedoma ali trikrat v presledkih. S privoljenjem Jadranske Straže se vrši istočasno tudi tekmovanje ženskih in moških 4 x 100 m stafet za pokal «Jadranske Straže». Pri tem se bo vpoštevala ženska prvenstvena stafeta, medtem ko se bo moška stafeta vršila izven prvenstvenega programa.

V GRADCU: Punčka (vesela zgodba v 4 aktih z Ossi Oswaldom v glavni vlogi; režija Ernst Lubitsch). — Romeo in Julija v snegu (veseloigra v 4 dejanjih; v glavni vlogi Lotte Neumann; režija Ernst Lubitsch). — Karzar Pietro (velik Ufa-film v 7 dejanjih po romanu W. Hegelerja; v glavnih vlogah Paul Richter in Rudolf Klein-Rogge). — Grozotne noči Cornelija Brouwerja (fantastična 4-dejanka z Albertom Bassermanom). — Justični tumor (senzacionalna drama v 4 delih in 16 aktih, posneta po resničnih dogodkih; v glavnih vlogah francoski ruski igralci Ivan Možukin, Natalija Lissenko, Nikolaj Collin).

NA DUNAJU: Zakonolom (Muhe lepe gospe; Helena Makowska). — Ponarejevalec čekov (ameriški senzacijski film z Normo Talmadge v glavni vlogi). — Newyorská apašnja (6-dejanka z Lotte Neumann). — Rdeči pirat. — Na robu greha (Barbara La Marr). — Radijoženitev (komedija v 6 dejanjih). — Strašni karneval (Metro-Goldwyn-film; v glavnih vlogah sestri Lilian in Dorothy Gish). — Svatha Habsburžanov.

V PARIZU: 50-letnica don Juana (francoski film; v glavnih vlogah: Léon Mathot, Charles Vanel, Geneviève Cargèse). — Kraljev ljubljence (Paramount-film). — Izgubljeni svet (ameriški film po Doylovem romanu). — Nešloveška (L'Inhumaine). — Grbec (Le Bossu; francoski film). — Divji lovec (v glavni vlogi Douglas Fairbanks). — Štiri žene in en mož. — Brodolomka (v glavni vlogi Georg O'Brien).

ELITNI KINO
Matica
Telefon 124.
Predstave ob:
1/25. 6. 1/28. in 9.
Umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Misteriozni film borbe za ljubezen
Oko mrtveca
je dosegel vsestransko občudovanje in odobravanje. Izvrstna režija — Izredno napeti in velezanimivi prizori nas za trenutke naravnost presenečijo. Dražestna je glavna junakinja Grete Hollmann. II. del in konec filma MADAME X se prične 28. tm.

Sport

Sport in gravitacija

Sportnik, ki bo bral gornji naslov, bo najbrž pomislil na skomignil z rameni, češ: kaj ima neki sport opraviti z gravitacijo? Se vidi, da smo prišli v dobo pasjih dni in kislih kumaric, ko je za list dober vsak »šravje«, pa makar da ga pes na repu prinese.

E, počasi, prijatelji, in ne razburjaj se pre-zgodaj! Res je, dnevi so vprav pasji in dež tudi že prliška na možgane, toda zato pa vendar ne gre, da bi ne smeli pisati o sportu in gravitaciji. Stvar je namreč ta, da spor od gravitacije (privlačne sile zemlje) ni neodvisen. Če ne verjameš, pa vzemi v roke pariški »Matin« od 16. julija t. l., kjer se ti bo z uvodnega (!) mesta zablestel članek z istim nadpisom kakor je naš, podpisal pa ga je Charles Nordmann. Ime si morda že čul, če ne, pa ti povem, da slovi mož kot zanesljiv astronom. Pojem gravitacije mu torej ne more biti tuj, sport pa mu najbrže tudi ni tabula rasa. No, pa čujmo z g. Nordmanna, kaj v povedati o vplivu gravitacije na sport!

kg, bi v višini 3 km dvignil 150 gramov več. Najboljše sredstvo za postavljanje rekordov bi bilo torej preseliti se na ekvator in se tam dvigniti v aeroplan — čim višje, tem bolje ...

Grand prix de tourisme

18. t. m. se je vršila avtomobilska dirka v Menthléryju blizu Pariza. Dirkališče obstoja iz avtodroma, na katerem se nahajata tudi starta in cilj in 1.5 km dirkalne proge; ostala proga, čije totalni obseg meri 12.5 km, je speljana po cesti, ki ima precej ovinkov in klancev. Avtodrom obdajajo velike tribune, ki nudijo prostora 30.000 gledalcem. Startalo je 22 voz. Oprema je bila turna, t. j. dve rezervni kolesi; oziroma pnevmatiki, za 5-litersko kategorijo 6 oseb ali odgovarjajoči balast, za 3-litersko kategorijo 4 osebe in za 1.5-litersko 1 oseba; poleg tega vse smak voz imeti le vnaprej določen kvantum bencina s seboj.

Start je bil ob 9.

Po 500 km je teklo še 16 voz, vodil je Boillot na Peugeotu (6 ur 9 min. 38 sek.); po 750 km (60 tur) vodi še vedno Boillot v 5-literski kategoriji (8:43:40), v 3-literski Lacharney (Cottin-Desgouttes, 8:51:57); v 1.5-literski De Biscaya (Bugatti) 8:52:31.

Končno so se plasirali: V 5-literski kategoriji (absolviranih 1050 km) 1. Boillot (Peugeot) 12:12:39 s povprečno hitrostjo 85.98 km na uro. Gaudermann (Steyr), 3. Rigal (Peugeot). V 3-literski kategoriji (absolviranih 1000 km) Lacharney (Cottin-Desgouttes) 11:40:40. V 1.5 literski kategoriji (absolviranih 950 km) 1. Constantini (Bugatti) 11:12:7.4. 2. Pierre de Biscaya (Bugatti) 11:12:11. 3. Foresti (Bugatti) 11:43:

Lahkootletska tekmovanja peterih držav na Dunaju

Avstrijska lahkootletska zveza praznuje letos 25letnico obstoja in je priredila v soboto in nedeljo na igrišču WACA velike mednarodne lahkootletske prireditve. Tekmovanj so se udeležili najboljši lahkootletci Nemčije, Madžarske, Češkoslovaške, Jugoslavije in Avstrije. Včeraj je tekam prisostvovalo 5 tisoč gledalcev. Doseženi rezultati so v splošnem dobri. Nemci niso dosegli toliko, kolikor so pričakovali.

Med dosedaj znanimi rezultati je zanimivo:

Metanje krogel: 1. Ambroczy (Jugoslavija) 13.74, 2. Bedó (Madžarska) 13.61, 3. Taranyi (Madžarska) 13.52.

Podrobnejše rezultate pričujemo v torkovi številki.

Iz LNP. (Službeno). Sklicujemo sestaneke delegatov I. razrednih klubov LNP. v sredo 29. t. m. ob 21. uri v sobo Sportne zveze, Narodni dom. Dnevni red: Razpored in način prvenstvenega tekmovanja v sezoni 1925/26 ter slučajnosti. Pozivljamo klube, da odpošljejo po enega delegata, ki ima glasovalno pravico in ki naj predloži konkretni predlog. — Tajnik I.

Službene objave LHP. (Iz seje dne 23. VII. t. l.) Glasom pravil imajo priložiti klubi k vsaki prijavnici po 3 fotografije in po 10 Din kot prijavnino. Čita se za S. K. Mura, Murska Sobotna: Pavla Sočič. Redne seje upravnega odbora se vrše vsak četrtek ob 20.30 uri v damskem salonu kav. Emóna. — Tajnica.

Službene objave LLAP. (Iz seje tehničnega odbora dne 24. VII.) Čitajo se za S. K. Ilirija: Sporn Olga, Tratinik Jelka, Jermol Sonja. — Tehnični odbor najodločneje protestira proti slepomu upravnemu odboru glede gg. ing. Bloudka in Baltesarja ter obsoja tako postopanje uprav. odbora. Sklepi so bili stvorjeni brez vsake stvarne podlage, ker sta imenovana gospoda vedno izpolnjevala svoje dolžnosti v polni meri. Nadaljevanje prihodnjih. — Tajnik II.

Iz sekcije ZNS. (Službeno.) Delegira se za prv. tekmo Slovan : Ptuj g. Kramaršič. — Načelnost.

Tekme za juniorski pokal S. K. Ilirija. Danes ob 9. dopoldne igra Ilirija proti Olimpu. Obe moštvi sta dobro izveščani, fizično

Lucien Buysse

znameniti tekač, ki je pri zadnjem lahkootletskem mitingu v Parizu dobil drugo oceno.

Ljubljanski plivački podsavez. V ponedeljek 27. t. m. ob 21. uri v damskem salonu kavarnе «Emóna» seja odbora in sodniškega zbora. — Tajnik I.

Odhod nogometnega igrača g. Omara v Beograd. V kratkem izgubi naša Ilirija zopet enega svojih najmarljivejših in najvztrajnejših članov. Gospod Oman zapusti naše mesto in odpotuje v Beograd, kjer se vpiše na višjo pedagoško šolo. Razvoj nogometa v Sloveniji je v ozki zvezi s sedanjimi nogometiški Ilirije, med katerimi zavzema častno mesto tudi g. Oman. Takoj po končani svetovni vojni, ko se je pričelo zopet razvijati sportno življenje, je bil tudi Oman med tistimi, ki so znova pričeli orati sportno ledino. Vstopil je v Ilirijo in se ves čas marljivo udeleževal sportnega življenja. Udeleževal se je v nogometni sekciji, kjer je nastopal kot desno krilo, leva zveza, desna spojka in sedaj kot srednji napadalec. Oman je Iliriji pripomogel do številnih lahorik. Omenimo naj le, da je nastopil za svoj klub 173 krat in zabil sam 220 golov. Poleg tega je nastopal tudi v številnih reprezentativnih tekmah in gostoval večkrat tudi v inozemstvu. Z Omanom izgubi Ilirija marljivega delavca, naš nogometiški pa zvestega in dobrega tovariša.

Sportna razstava na ljubljanskem velesejnu. Poročali smo že, da se vrši ob priliki letošnjega velesejma od 28. avgusta do 8. septembra v reprezentančnem paviljonu «K» velika sportna razstava s sodelovanjem vseh sportnih klubov. Vse priprave so že v polnem teku. Zbirna se razstavi material, ki bo predložil lepo sliko našega sportnega življenja v povojni dobi. Zanimiv bo tudi pregled razvoja pred vojno in po vojni in se bo jasno videla velika razlika in napredek zadnjih let. Tudi sportne trdnice prijavljajo k razstavi svoje predmete. Vsem sportnikom se bodo nudile na razstavi prvostvorne in najrazličnejše sportne potrebščine. Prirediteljem razstave bodo gotovo vsi globoko hvaležni. Uverjeni smo, da razstava ne bo samo splošna razstava, marveč tudi manifestacija krasno se razvijajočega sporta v Sloveniji.

Vasas ne pride v Zagreb. Ministrstvo za notranje zadeve je obvestilo ZNP., da madžarsko nogometno moštvo Vasas ne more gostovati v Jugoslaviji, ker obstoji še stara naredba, ki zabranjuje temu moštvu prihod v našo državo. Mesto te tekme se vrši danes prijateljska tekma med Gradjanskim in Haškom. Poleg tega pa se vrši tudi revanšna tekma med Amateurji in Concordijo.

Rapid v Göteborgu. Dunajski Rapid je odigral zadnjo tekmo na Švedskem proti reprezentanci mesta Göteborg in zmagal z 1 : 0.

Profesionalizem na Madžarskem. V začetku jesenske sezone se uvede tudi na Madžarskem profesionalizem. No, polagoma postanejo vsi sportniki le profesionalisti!

Hubbardov svetovni rekord. Črnc Hubbard, član harvardske univerze v Ameriki, je dne 2. julija postavil v skoku v daljavo nov svetovni rekord. Dosegel je skok 789.6 cm. Na raznih letošnjih mitingih je 13krat preskočil 762 cm. Pri prvem poskusu je dosegel 739, pri drugem 762, pri tretjem 722 cm. Četrtil in peti poskus sta se ponesrečila, pri šestem skoku pa je Hubbard postavil nov svetovni rekord s 789.6 cm.

Kino

Plastični film

Iz Pariza prihaja senzacionalna vest, da je končno razrešen davni problem plastičnega filma. Obiskovalci biografov bodo morda kmalu gledali filme, katerih figure ne bodo le slike na platnu, ampak se bodo gibale kakor žive osebe v prostoru. Polzkušni za plastični film so stari že pol stoletja.

Izumitelj najnovejšega in menda že definitivnega načina v izdelovanju plastičnega filma je mladi rumunski inženjer Demeter Daponte, ki živi v Parizu in je po večletnem delu izpopolnil svoj novi projekcijski aparat. Na zadnji seji pariške Akademije znanosti je razložil fizik dr. Arsonval principe plastičnega filma ter je predložil načrte Dapontejevega aparata. Daponte je projektiral slike na platno drugo na drugo. Tako je nastala spočetka razmazana slika, a genialne naprave pred projektografi sliko izsajnišo.

Kaj igrajo drugod?

V ZAGREBU: Bakina maza (Babični talisman; v glavni vlogi Harold Lloyd). — Črna roža (Rendezvous s smrtjo; japonska drama v 6 dejanjih; v glavni vlogi Sessue Hayakawa). — Vsak je svoje sreče kovač (Henny Porten). — Don Juan in Faust (Jaques Katelani).

V BEOGRADU: Tri dobe. — Preljub (v glavni vlogi Rut Clifford). — Po sili mornar (veseloigra s Haroldom Lloydom). — Usoda cirkuškega otroka. — Soba šte. 13.

„LOSOL“
katranov preparat proti mrčesu in drugim škodljivcem na sadnih drevesih se dobi v drogeriji SANITAS, Celje. 3788-a

„JEKLO“
Med svetovnoznanim kvalitetnim blagom iz SOLINGEN-a so najboljši **JEKLENI IZDELKI** znamka očeta, kladivo-toičak

TRGOVCI, PAZITE! pri nakupu jedilnega orodja, nožev, britev, brivskih aparatov klin itd. na gornji dve znamki

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo „JEKLO“ d. o. o., Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 1.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 25. julija 1925. Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	759.0	17.0	brezv.	megla	
Ljubljana . . .	14.	758.3	17.4	vzhod	dež	
Ljubljana . . .	21.	759.2	16.8	sev. vzh.	več. jas.	
Zagreb	7.	757.2	21.0	jug	jas.	90
Beograd	7.	757.2	22.0	vzhod	pol. obl.	40
Dunaj	7.					
Praga	7.	757.4	16.0	brezv.	obl.	100
Inmost	7.					

Solnce vzhaja ob 4:36, zahaja ob 19:36, luna vzhaja ob 8:51, zahaja ob 22:3. Barometer nižji, temperatura nižja.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Pretežno oblačno, padavine. Hladno z zapadnimi vetrovi.

Znamka „Neosan“ kroma za čevlje Vam jamči za dobro blago.

KNJIGE leposlovne in znanstvene v vseh jezikih kupuje po primernih cenah Ljudska knjižnica v Mariboru, Narodni dom.

Darujemo za sokolski Tabor!

Izjava

Sporočamo vsem našim cenj. odjemalcem, da g. Viktor Herkl z današnjim dnevom ni več naš zastopnik in tudi nima pravice sprejemati za nas naročila in inkaso. Zagreb, 20. julija 1925.

Textil, d. d. Zagreb

Vsakovrstno fine in navadno perilo

dobite po najni jih cenah v trgovini s perilom in galanterijskim blagom **L. PEČNIK** Ljubljana, Kopitarjeva ulica šte. 4 (poleg Jugoslovske tiskarne). 327-a-1

Med svetovnoznanim kvalitetnim blagom iz SOLINGEN-a so najboljši **JEKLENI IZDELKI** znamka očeta, kladivo-toičak

TRGOVCI, PAZITE! pri nakupu jedilnega orodja, nožev, britev, brivskih aparatov klin itd. na gornji dve znamki

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo „JEKLO“ d. o. o., Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 1.

Bres posebnega obvestila.

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moj srčnodobri, skrbni mož, gospod

Matko Arko

trgovec o Ljubljani

danes ob pol 21. uri po dolgem, mučnem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, mirno preminul.

Pogreb nepozabnega mi pokojnika bo v ponedeljek 27. t. m. ob pol 17. uri iz hiše žalosti Resljeva cesta št. 5. k Sv. Križu. Venci se na željo blagega pokojnika hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani, dne 25. julija 1925.

Zalujoča soproga.

Iz življenja in sveta

Večer v Music-Hallu na Champs-Elysées

Pariz, sredi julija.

Lani ob tem času, ko smo prišli v Pariz gledat olimpijske igre, kot stotisočji iz najrazličnejših dežel, smo se podali neki večer v lepo gledališče na Champs-Elysées, da čujemo »Pasion« po sv. Matevžu, ki ga je dal nek Holandec, in občudovanja vrednega Dona Juana Mozartovega, ki ga je pe- lo oseboje dunajske opere. Te pred- stave so bile višek dovršenosti in so pri- vabljale v Avenue Montaigne skozi dva ali tri tedne prave ljubitelje umetnosti. »Pasion« je v istini Bachovo remek- delo, toda Bach je pisal pod jasno in enostavno obliko za ljudi, ki zahteva- jo nekaj posebnega. In tako ta »Pasion« ni bil vedno zabava za one, ki so pri- hajali pleskat. Toda kaj zato! Bil je navzoč in tako pokazali svojo zalugo ali vsaj svojo korist.

Leto dni je preteklo in kolika spre- memba! Popularni montmartrski pevec Mayol je nadomestil sv. Matevža in akrobat Barbette igra Dona Juana na trapezu. Operno gledališče se je spre- menilo v Music-Hall!

Ali je treba to obžalovati? Konstatir- ati moramo, da se je v Parizu Music- Hall, ali kakor bi po dunajski rekli, variété, prerodil in nese naenkrat spet svojim posebnostim lepe denarce. — Uspešno se bori zoper kino. Casino de Paris na primer kasira vsak večer tri- krat večjo vsoto kot Comédie-Fran- caise in Théâtre des Champs-Elysées, ki je bil v nevarnosti, da pogine, ko so v njem predstavljali baletne in opere, se je prerodil v novo življenje, ko so začeli nastopati na njegovem odru pevci, akrobati in celo pesniki . . .

Ko se približa poletje in se gledališki dohodki nižajo, igrajo music-hall še pred polnimi dvoranami. To pa radi te- ga, ker se občinstvo v njih izobno za- bava, in sicer vsled raznoličnosti pro- grama od tod ime variété), živahnosti svetlobnih efektov in poskočne godbe. Vrhu tega se je pa slovstveni svet za- interesiral za to vrsto predstav in jim je dal na ta način nekaj umetniški si- lni, ki ga prej nikakor niso imele.

Tujci tvorijo večino občinstva, če gremo zvečer na delavnik v Music- Hall na Champs-Elysées, in sicer ravo- take vrste tujci, ki Parizanu najbolj- še družbe ne ugajajo posebno. Moški in ženske so sicer oblečene po pariški mo- di, ali tiče v oblekah, ki so jih kupili v Parizu, a vkljub temu vezbano okro- tako viditi, da ne spadajo vanje. Te vrste tujci tudi po navadi ne pripadajo in- teligenčnim krogom, temveč vse pr- več dišijo po dobri valuti in verižništvu. Vendar pa dajejo dvorani, ki je labro polna, prav pestro, zanimivo življenje.

Program na odru ni nič manj medna- roden kot občinstvo v dvorani. Mlade Angležinke naznanih posamezne točke sporeda s komičnim tujim naglasom. Japonski akrobati kažejo svojo moč in gibčnost in se vrtijo v vrtincu svetlo- pisanih svilenih trakov. Španske plesal- ke sledijo ekscentričnim Američankam. Nato se pa prikaže Mayol. Kdor je bil enkrat v zadnjih tridesetih letih v Parizu in na Montmartru, pozna Mayo- la, kajti toliko časa je že, odkar se je prvič pokazal pred občinstvom. Ostal je v teh dolgih letih isti Mayol: ima iste kretnje in poje spet svoje stare pesni- s katerimi je žel velikanske uspehe. S svojim popularnim talentom daje vs- dno enake predstave. Na koncu zapoje tro- jico svojih najstarejših pesmi: A la Ca- bane Bambou, Cousine in Les Mains des Femmes. Parizani jih znajo veči- otna na izust, tolikokrat so jih že slišali. Francozi jih poslušajo takorekoč s po- božnostjo, z neko veselo milino, tujci jih seveda ne razumejo. Ne morejo si razložiti, kaj najdejo domačini na de- belem pevku, ki neprestano maha z ro- kam. Mislijo si pač, da morajo ineti Francozi slab okus, ker niso v stanu pomimovati, kaj tiče v Mayolu. Mayola sledi Angležinja Miss Jenny Golder, ki nastopa v Parizu že nekaj let. Poje angleške in francoske pesmi:

spremlja jo jazz-band. Razen tega tudi pleše in v vsem, kar predstavlja, je iz- redna živahnost. Moram priznati, da je v tem naravnost zapeljiva.

Za njo pride Barbette, mlada dama vitkega belega telesa, ki graciozno, a silno varno dela naidrzejše skoke in se guga v dolgih vijugah nad glavami gledalcev. Meče se v zrak, lovi se z nogo in dela naidrzejše in nainevar- nejše produkcije. Ko je končala svoja izvajanja, se spusti na tla in se klanja našemu navdušenemu ploskanju, dvigne svojo lasuljo, in tu vidimo, da je — mo- šk . . . —

Akvaplan

Najnovejši vodni sport.

Akvaplanstvo se je razvilo šele v po- slednjem času. Ta nadvse lep sport je prišel v Evropo iz Amerike, kjer ga go- je že dlje časa. (Nekateri naši čitatelji se ga morda spomnijo iz kinematogra- fa; prinesel ga je menda Gaumont- ali pa Pathé-journal.) Utenzilje za akva- planstvo obstojajo iz dveh poliranih ma- hagonijevih desk, dolgih 1 m 80 do 2 m 70 in širokih 80 cm do 1 m 30, ter vrvi in seveda iz motornega čolna. Treba si je le deske privezati na noge, vrvi pa zvezati z motornim čolnom — in sport se začne. Običajno pa vrvi ni privezana

na splava (kakor bi lahko imenovali obe deski), temveč si jo plavač le ovije okoli telesa. Seveda pa se mora v tem slučaju dobro opreti na akvaplan, si- cer lahko kaj hitro zdrkne v vodo, po- tem pa se sport neha.

Če je vrvi privezana na akvaplan, po- tem je vozač svoboden v svojih kretn- jah, le z rokami mora loviti ravno- težje. Oba splava ležita v tem slučaju približno vodoravno na vodi. Če pa si je plavač ovil vrvi okoli prs in hrsta, se mora počev nagniti nazaj in deski molita spredaj iz vode (glej sliko!). Na ta način si vozač ohrani ravnovesje, ker bi ga sicer vrglo naprej.

Motorni čoln pa ne služi samo kot vprega, nego olajša tudi z brazdami, ki jih reže v vodo, akvaplanistu pot. Tako je le-temu mnogo lažje vzdržati stalno vezo z motornim čolnom, ker se mu ni treba vedno mučiti z vrvi. Oddaljenost vozača od čolna naj bo po možnosti čim večja. Čim manjša je namreč, tem bolj je akvaplanist na ovinkih podvržen gibanju čolna in je tudi v veliki nevar- nosti, da vsled sunka ne pade v vodo. Če pa je razdalja med njim in motornim čolnom kolikor mogoče velika, se izvrši prehod polagoma in v velikem loku.

Akvaplanstvo spada po mnenju tistih, ki so to panogo vodnega sporta že oku- silili, med najlepše in najzanimivejše sporte in nudi povsem svojevrsten, ne- prekosljiv užitek. Njegov čar leži baš

v tem, ker ni zanj potrebno nič več kot samo par gladkih poliranih mahagonije- vih desk, na katerih drviš v divjem letu po škrepeči in peneci se vodi. Nad te- boj sinje nebo, pod teboj neskončno morje, daleč tam spredaj pa je čoln, ki se mu moraš zahvaliti za ta edinstveni užitek. Pa čudno, človeku se zdi, kot da ga nič ne veže s tistim motornim čolnom, v duši mu polje neskončna ra- dost, nič mu ni mar za ostali svet, ved- no in vedno bi drvel na deskah naprej.

Tudi mi Jugoslovenci bi si lahko pri- voščili ta sport. Morja imamo dovolj, motorni čolni so nam na razpolago. Le- toviščarji, ki greste na nočitnice v Hr- vatsko Primorje in v Dalmacijo, posku- site! Zal vam ne bo.

Duševne bolezni pri živalih

Tistim, ki vidijo v živalih zgolj bestij- o brez duše, se bo najbrž zdelo čudno, če bi jim kdo rekel, da tudi živali vedo, kaj je duševno trpljenje. Pa vendar, kdor živali pozna in jih ljubi ter študira njihovo psiho, da se tako izrazimo, bo kmalu spoznal, da dostikrat tudi živali trpe na najrazličnejših boleznih patolo- škega značaja.

Izven vsakega dvoma je, da se pojav- ljajo pri živalih, ki imajo, kakor človek, možgane, živce, »razum« in čisto zelo občutljivo dušo, duševne motnje. Te anomalije živali — kakor človek — včasih podedujejo, ali nastopijo kot po- sledica telesnih bolezni, ali pa so, kar se pogosto zgodi, posledica vsled tega ali onega zunanje vpliva nastalih du- ševnih pretresov.

Kdor študira psihologijo živali prak- tičnim putem in se mnogo peča z živali- mi, bo dostikrat spoznal, da žival ni zlobna, uporna in samovoljna, kakor bi morda mislil kak površni opazovalec, nego da trpi na duševni anomaliji, in za take živali ni primeren bič, ampak pri- jazna beseda in lepo ravnanje.

Med konji plemenitih pasem je zelo razširjena nervoznost. S takimi kon- ji je treba pametno in previdno ravnati, ker sicer popolnoma ponore in po- čenjajo nainevarneše neumnosti. Tako omenja nemška pisateljica grofica Montgelas v svojih knjigah neko kobilo, s katero se je vozila in jo je jahala pet let, ne da bi se ji kdaj pripetila najmanj- ša nezgoda. Ko pa jo je potem prodala, ni znal njen novi lastnik ravnati z njo, in nekega lepega dne je na lepem po- besnela in z vozom vred planila v de- ročo reko, v kateri se je utopila. Taki slučajji se torej, kakor vidimo, ne dogaj- ajo samo pri ljudeh, ampak tudi pri ži- valih. Nekaj drugi grofični konj je imel nepojmljiv strah, takozvano idiozinkra- zijo, pred zvonjenjem. S to njegovo bo- leznijo je bilo pač treba računati, sicer bi bile katastrofe neizbežne. Isti konj je tudi rad grizel okoli sebe, vendar je grofica izhajala z njim deset let, ne da bi se ji kdaj pripetila kaka večja nez- goda, dočim ga naslednji njegov last- nik absolutno ni mogel porabiti in je dal žival ustreliti.

Pogosta duševna bolezen, ki ji zapa- dejo živali, zlasti konji, je histerija. Znano je, da histerija ni, kot so prejje mislili, specifično ženska bolezen, mar- več nastopa čisto tudi pri moških, tako pri ljudeh kot pri živalih, in sicer še v mnogo hujši obliki kakor pri ženskah. Tudi epilepsija (božjast) je bole- zen, ki jo pogosto opažamo pri živalih. Epileptičnim napadom so zlasti podvr- ženi konji, psi, mačke, nčice in tudi pri divjadi so jo že opazili, n. pr. pri sr- nah. Zgoraj omenjena pisateljica piše o psih in o mačkah, ki so trpeli na epilep- tičnih krčih in po vsaj verjetnosti na njih posledicah že zgodaj oslepeli. Neka mačka je oslepena že v osmem mesecu svoje starosti, pri čemer ni bilo na obeh opažati nikakih bolezni. Iz tega bi se to- rej moglo z vsjo zanesljivostjo sklepati.

Za poletne sukniče

la češko platno v vseh barvah, lister, po znato znižanih cenah, dalje la angleško sukno za obleke dobite pri

Drago Schwab - Ljubljana
Dvorni trg št. 3.

da je mačka obolela na možganih, in si- cer na tistem delu možganov, kjer se nahaja vidni centrum.

Melanholija je bolezen, ki so jo še nedavno tega smatrali kot izključni privileg človeka. No, poznavajo jo tudi živali. Posebno rada nastopa pri opicah. Človeške opice, kakor znano, v ujetni- štvu ponavadi kmalu poginejo brez vid- nega znaka kake bolezni. Šele potem, ko so prirodoslovci dognali, da pogin- njajo opice na domotožju, da je torej iskati vzrokov njihovemu umiranju zgolj v duševnih boleznih. Šele takrat se je posrečilo človeške opice tudi v ujet- ništvu ohraniti pri življenju. Poskrbeli so jim s tovariši, s katerimi so se lahko igrali, jeli so se z njimi intenzivneje pe- čati, da so jih tako odvrgli od tužnih misli, in uspeh res ni izostal. Iz tega jasno sledi, da je telesna dobrobit ne samo pri ljudeh, nego tudi pri živalih v veliki meri odvisna od njihovega du- ševnega razpoloženja.

Pisateljica Montgelas omenja v svojih knjigah neko opico, ki je bila duševno povsem nenormalna. Imela je manjjo, da je po cele ure na vseh štirih nogah hkrati poskakovala v zrak, vedno na istem mestu. Poskakovala je v svoji kletki kakor tudi, kadar jo je izpustila na prosto. Pri svojih skokih se je dvig- nila jedva 10 cm od tal. Če ji je kdo pri tem njenem opravilu dal sladkarij, je poželjivo zgrabila po njih, si jih vtakni- la v gobec in takoj nadaljevala s ska- kanjem. Kdor jo je opazoval, je imel vtis, da smatra svoje opravilo kot ne- obhodno potrebno, in zato jo je najbolj razkačil, kdo jo je pri tem motil. Dokler je tako skakala, je bila razlagana od ve- selja. Včasih pa jo je prijelo in se po ce- le ure ni zgenila z mesta. Čepela je za- lostno v kotu in topo zrla pred se. Gro- fica pravi, da še nikdar ni videla tako čudne opice. Nekež jo je v takem mo- mentu fotografirala. Baje je bil njen otožni izraz na tisti sliki čudovito sličen človeškemu.

Najčeste se opažajo duševne anomali- je pri menežarijskih živalih, kjer nastanejo kot posledica ujetništva. Po- sebno trpe živali, kadar jim pogine njih- ov drug. Tako je nekemu severnemu medvedu v Münchenskem zooškem vrtu poginil njegov dolgoletni tovariš. Medveda se je polastila velika otož- nost. Neprestano je jel hoditi tri korake naprej, tri korake nazaj, povsem me- hanično in apatično. Čeprav je imel v kletki prostora dovolj za širši razmah. Ves München je hodil gledat nesrečno žival in marsikdo se je medvedu sme- jal, ne da bi pomislil, da je neizmerna žalost bila vzrok čudnemu medvedove- mu vedenju. Medved je kmalu nato po- ginil. Njegovo močno telo je podleglo duševni bolezni.

Smrt vsled žalosti nad izgubo tovari- ša nastaja pogosto pri nekaterih vrstah papig, ki jih zbog njihove zvestobe in udanosti tudi imenujejo »Inséparables« (Neločljive). Pa ne samo izguba tovari- ša, tudi smrt njihovega gospodarja vpliva, na živali in povzroči dostikrat njih pogin. Komu niso znani slučajji, da je zvesti pes ali pa udani piček pokri- nil od žalosti nad izgubo ljubljenega go- spodarja? Nekateri vseznalci, ki na no- ben način ne marajo priznati, da so tu- di živali dovzetne za duševno trpljenje, bi dali ta neutiljiva dejstva razložiti čisto po svoje, pri čemer ne priznavajo živalim nikakega duševnega občutka. Tako trdi neki učejak, da se dá razla- gati pobitost psa nad smrtjo svojega gospodarja kot posledica neugodja, ki ga pes občuti vsled tega, ker mu manj- ka objekt, na katerega se je nava d il. Občutek psa, ki je izgubil svojega go- spodarja, je prav isti, kakor pri mli- narju, ki se je navadil vedno poslušati klopotanje mlina, pa se mlinsko kolo naenkrat neha vrteti. Tudi mlinar za- pade občutku neugodja, prav tako pes, ki mu je umrl gospodar. Tako razlaga ta učejak. Kdor ljubi živali, ga bo ta razlaga neprijetno dirnila, kdor jih po- zna, pa ji nikakor ne bo pritrldil. Če umre moč iz žalosti nad izgubo, recimo, svoje žene, kar se, mimogrede pove- dano, pri kroni stvarstva dosti bolj po- redko zgodi kakor pri toli zaničevanih živalih, pravijo in pišejo da mu je po- čilo srce. Ganljivo ljubezen živali do gospodarja, ki gre dostikrat tako da- leč, da žival iz žalosti nad težko izgubo pogine, pa bi si morali po učenih bes- edah nekaterih prirodopiscev razlagati

le kot občutek neugodja, kakor ga n. pr. občuti mlinar, kadar se mu ustavi mlinsko kolo!

Baš okolnost, da tudi živali trpe na duševnih motnjah, dokazuje, kako ten- kočutna in občutljiva je njihova duša. Če opazujemo, kako izražajo živali svo- jo ljubezen in sočutje ne samo v me- sebojnem občevanju, ampak tudi na- pram človeku, se moramo res vprašati, kje naj iščemo principijelne razli- ke med čutnim življenjem živali in člo- veka.

Dejstva, ki smo jih navedli, naj nam bodo v bodrilo pri našem ravnanju z živalmi, ki so nam v marsikaterem po- gledu bližje, kot bi hoteli vedeti tisti ki vidijo v živalih zgolj »živali«. Bodí mo dobri z njimi in ljubimo jih!

K odkritju povzročitelja raka

Zdravnik na inštitutu za medicinske preiskave Mount Vernon dr. Gye (na sliki zgoraj) in tovarnar klobukov, ama- ter mikroskopičar g. Barnard (na sliki spodaj), ki sta, kot smo poročali, odk- rila povzročitelja raka.

Lov na zverjad v afriškem pragozdu

Lovec, ki je dolga leta živel v Vi- soki Gambiji, francoski afriški koloniji, ki je eno najidealnejših lovlišč sveta, piše sledeče o lovu na zverjad v tej pokrajini:

Lovec mora biti oblečen v ohlapno, svetlorjavo obleko iz mogočnega platna, potrebni so škornji ali dolge nogavice iz sla- me. Najboljše pokrivalo je kolonijska čelada iz bezgovega stržena.

Kot prtljago mora vzeti seboj želez- no posteljo z mrežo zoper muhe, volno- no odejo, sweater za hladne noči v bližini vode, pižamo in perilo. Vse stva- ri je treba spraviti v pločevinaste škat- lje, kajti termiti so nevarni sovražniki vsake usnjene stvari, ki jo pustí člo- vek na tleh. Razen tega rabi lovec svi- carski armadni nož, izbornen prizmatič- en daljnogled, posodo, vsebujočo dva litra v suknemem ovitku, ki se zmohi, da ostane voda v posodi hladna, rume- ne naočnike in piščalko za dajanje zna- menj drugim lovcem.

Posebno pažnjo je treba posvetiti orožju. Treba je dobro karabinko-re- petirko ali še bolj avtomatično kara- binko, kalibra kakih 10 milimetrov, pu- ško za šibre kalibra 12 za lov na pre- pelice in jerebice, ki jih v tej deželi kar mgolji, in puško tipa Express, pravi no- silni top z dvojico mogočnih nabojev za slučaj velike nevarnosti. Karabinka je za razstrelivne kroglice navadne vrste ali pa za pobrazstrelivne kroglice s svin- čeno konico, ki jih Angleži imenujejo »mekhi nos« (Softnose) in izborno učinkujejo. Lovec ima pri sebi 20 na- bojev, rezervo mu nosi črnec. Tej opre-

Proti odebelosti

deluje s kolosalnim uspehom samo »Vilfanov čaj«. Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah. Proizvaja: Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Lica 204.

Samomor

Ni ange n bête.

(Pascal.)

Učenjaki proučujejo življenje in dolo- čajo njegove »zakone«, geniji rušijo te zakone, lomijo obzorja celih rodov in odpirajo nove vidike in neznanja pota. Verski učitelji ponavljajo v neštetiha in- ačicah misli, ki so vzgojile že davnemu človeku v glavi, ko ga je postalo »strah pred molčanjem vesoljstva«. (Pascal.) Ljudje pa žive. Nič več ko žive. Kaj se pravi živeti — tega ni mogoče defi- nitati, ker bi bil vsak odgovor površna krparija. Vsekakor je življenje neizmer- no širše in globlje nego so učenjaki zakoni, filozofski sistemi, verski pred- pisi in statistika. O njem velja priso- poba, ki jo je postavil sv. Avgustin o Trojici: deček ne bo nikoli s školjkino lupino izpraznil morja in človek ne bo nikdar popolnoma doumel življenja. Ne- dvomno je življenje veliko bolj zaple- teno nego se zdi onim, ki imajo zanj pripravljene školjkinne lupine, da bi ga prelihi; pa je tudi bolj preprosto, bolj enostavno nego ga delajo oni, ki piše- lo o njem debele in učene knjige. Zato največ greše ljudje, kateri menijo, da so s svojimi sodbami in obsodbami, s svo- jimi tezami in antitezami rešili absolut- no in izčrpli do dna kako človeško

vprašanje. Vsi nazorji so v tej luči rela- tivni, vse sodbe polovičarske. Za vsa- ko rešitvijo ostane veliko nerešenege. Ali — kam bi prišel človek, če bi imel oči za to! Človek, ki bi vse razumel in videl, bi bil Bog. To spoznanje je staro ko človeška zgodovina; vse reli- gije so prepuščale končno rešitev člo- vechih zadev onemu, ki vse ve in vidi. Vendar pa to ne moti nobenega člove- ka, da si ne bi lastil popolne in končne sodbe o sebi, ljudeh in življenju. Ne moti ga, da ne bi bil trdovraten, fanati- čen, nezmojljiv v svojih rešitvah in svojih nazorih. Zakaj treba je, da je člo- vek nedosleden. Tako smo sicer izgubili zemeljski paradiz, a zato je življenje po- stalo zanimivejše.

Takšno človeško vprašanje je tudi sa- momor. Kdo si ga drzne rešiti? Reše- vali so ga razni ljudje, a rešil ga ni ni- hče. V svetih knjigah je zapisano, da človek ni gospodar svojega življenja in ga ne sme sam končati. A zapisano je tudi: »Ne ubijaj!« Zapisano je, da ne smeš storiti bližnjemu krivice. In ven- dar je vsa človeška zgodovina polna krvi, solza in razbojstev. Ubijali so se ljudje celo radi tega, ker so se z dru- gimi besedami molili Božu, ki je preno- vedal ubijati. Tako nastaja tisto stra- hotno nesoglasje, ki zastruplja slabotne

duše. Ljudje verujejo v človeške besede- le toliko časa, dokler imajo moč, da uspavajo njihove nagone, njih pohlep po imetju, njih strah pred bolestmi in bedo, njihovo bojazen pred smrtjo. Gorje pa človeku, kadar te omame ni več, ko zazija brezdanji prepad življenja! Le močni vzdržijo ta pogled; slabici omah- nejo. Ali se strmoglavijo v zločin, izpri- jenost, plianstvo — ali pa store pod pr- vim vnanjim impulzom samomor. Ali pa — oboje.

Problem samomorov je tem težji, ker je inteziteta življenjskega nagona že od narave različna in ker je na živ- ljenjski poti vse polno vzrokov, ki ga — slabega — še bolj oslabe. Tu je treba omeniti biološko oslabilnost bitja zbog degeneracije ali dedne obremenjenosti. Duševne bolezni, alkoholizem in druga zla se prenašajo na potomce, ki drugače sprejemajo življenjske vtise, drugače agirajo in reagirajo in so zato njihovi notranji in vnanji konflikti bolj zapre- dni nego v normalnem človeku. Vzlic tej dognani resnici pa imajo »družabni sodniki« zanje enako merilo ko za vse druge. Pred večnimi očmi življenja, pred očmi Vsebitja, ki o njem mislimo, da pozna najtanjše vzročne niti člo- vechkega dejanja in nehanja — je enako merilo nemogoče. Tam, kjer je determi-

nacija zapisana s krvjo, mesom in du- hom, je krivično soditi v imenu »svo- bodne volje«.

Problem samomorilcev je problem duševne manjvrednosti, duševnih bo- lezni, oslabilosti življenjskega nagona. Tako pravijo učenjaki in dokažejo s statistiko, da vplivajo na število samo- morov klimatične razmere, letni časi in cene na svetovnem trgu. Vse to je res, ni pa še resnica — čista, popolna resni- ca o vzroku samomorov. Ta leži še vedno v »somraku« bogov. Teško je dokazati, kdo je normalen in kdo »ne- normalen«. Meje med genijem in blaz- nezem se tesno stikajo in psihiatri nas prepričujejo, da so največje duševne manifestacije v zgodovini delo nenor- malnih ljudi. Visoka kultura je v na- ravni zvezi z možgani, ki se nagibljejo k blaznosti. Že to priča, kako zapleten je problem duševnega življenja in kako težko je soditi o pojavih, ki so — kakor samomor — z njim v tesni zvezi. Kljub vsej sodobni kriminalistiki in sta- tistikski še vedno ne vidimo dna zločin- stva; ne vemo, zakaj ljudje ubijajo? Človeška duša je za nas mračen svet, ki po njem tudi psihologi tipajo trudo- ma in počasi. Mislijo, da so prodrli že daleč v temo, pa se pokaže, da so se vrteli v ozkem krogu, in dokler ne ve-

mo, zakaj ljudje ubijajo, ne vemo tudi, zakaj se ubijajo. Za površne ljudi, za sodni avditorij je zaslišanje in sodba zločinca preprostota reč, kakor je za ve- liko večino sodnikov juridični problem, ki ga rešujejo po stereotipnih formulah. Še bolj površni pa so ljudje pri samo- morilcih. In vendar sta morilec in samo- morilec — ne kot osebi, temveč kot in- strumentu zapletenih duševnih, telesnih, socialnih in drugih sil nedogledna kot oceansko dno. Med človekom, ki ubija in človekom, ki še ubija, obstoji tajnost- na zveza, čije najtanjših niti in mračne- ga ozadja ne poznamo.

V temo zločinstva in samomorilstva ne prodirajo samo intelektualci, marveč tudi ljudje intuicije, pisatelji in umetni- ki. Že v stari grški drami najdemo po- skuse, da se razrešijo težki problemi zločina. Najbolj popularen primer je Sofoklov »Kralj Edip«. Grki so instink- tivno vedeli, da so končni vzroji teh polavov na dnu življenja, kamor človeški duh ne sega, ker je sam življenjski instrument. Zato so Grki združevali vezi starihnotih zločinov z bogovi, kajti v njihovih rokah so zadnje vajeji slehernega človeka; njihova je usoda in smrt. Krščanstvo je preopvedalo ubija- nje in samomor; zločince in samomor- ilce je obsodilo v večne pekelske ma-

Zanimivi sliki

Amundsen pred poletom, Amundsen po letu na severni tečaj.

mi ima dodati močan lovski nož in samokres za osebno varnost, ki pa je vsled mirnosti prebivalstva pravzaprav nepotreben. Za dva meseca ima več kot dovolj 50 nabojev za karabinko in 500 za lovsko puško.

Da je razen tega treba seboj vzeti kuhinjsko opremo, konzerv, moke in farmaceutskih potrebščin, se samo ob sebi razume.

Dežela ni ravno tako daleč od Evrope: šest dni od Pariza, ako se napravi pot Paris-Casablanca-Dakar v avijonu. Od Dakarja v Kayes vozi od januarja 1924 železnica in iz Tambakunde vodi pot naravnost preko gošče. Najbolje je, prodirati naprej z lahkim Fordovim avtomobilom. Lov se lahko prične takoj, potem ko je lovec zapustil železniško postajo.

Zverjadi je mnogo. Leva se sreča le bolj slučajno, lovec ga več sliši kot vidi. Če ga hoče dobiti pred puško, se kmalu utruji vsled dolgega brezuspešnega čakanja. Sicer je pa lev bojazljiv žival, ki človeka nikoli ne napada. Bavi se le z lovom na manjše živali, da se preživlja. Se redkejši kot lev je panter, pa tudi slon je redek. Teško mu je slediti na njegovih daljnjih in brzih pohodih. Pač pa je v deželi vse polno čred opic.

V reki Gambiji živi mnogo povodnih konjev, ki jim je težko priti blizu in ki jih je mogoče ubiti samo s kroglo v možgane. Žival nato izgine v vodi in čez dva dni pride šele na površje. Seveda jo v tem času voda daleč zanese. Povodni konj je divji, a redkokdaj napada. V Gambiji mgolgi kajmanov, ki so dokaj nevarni in dosežejo precejšnjo velikost. Hijen in šakalov je v deželi vse polno.

Pravo divjačino pa tvorite za lovca dve krasni živali: bivol in antilopa.

Bivol je divji in nevaren: pri najmanjšem znaku nevarnosti naglo beži, toda če je ogrožen, je spreten in pogumen; gorje pa, če je ranjen. Najbolje je, če ga človek ne napade v planjavi, temveč ga počaka v groovju za kakim drevesom in ga strelja na 200 metrov, seveda ne da bi ga zgrešil. Meriti je treba v glavo, v ramo ali v tilnik. Ranjen bivol gre lahko še kilometer daleč. Skrije se v travo in nenadoma se navali na nič hudega slutečega lovca, ki mu sledi. Antilopa nasprotno ni nikakor nevarna, toda silno težko je priti do strela. Živi v čredah in njih sledi je treba slediti šest do osem ur, predno se jih zapazi. Pogosto jo je treba streljati na 200, 250 in še več metrov in po prvem strelu zbeži čreda tako bliskovito, da je drugi strel ponavadi brezuspešen.

Črnči zalezujejo antilope v velikih skupinah in z naravnost občudovanja vredno potrpežljivostjo. Streljajo jih s sulicami ali s starinskimi puškami, ki so nabasane s smodnikom in železjem in ki jih je treba sprožiti v neposredni bližini, da se kaj zadene. Črnči se vedno silno čudijo daljni nosečnosti evropskih pušk.

Antilop je več vrst. Črnči jih imenujejo z različni imeni. Ena vrsta se imenuje water-buck (vodni kozel) ali sinzin, druga wanto ali son, tretja minian ali oklopna antilopa z rmenjo pelerino, ki je bilo pikasta. Najmanjša afriška vrsta se imenuje oribi ali kolori. Ob stnem letnem času pa prihiti iz Ferlo puščave tarekon in antilopa s konjsko grivo z imenom koba.

K sklepu omenim še, da stane dvomeščni lov v Afriki z vsemi pripravilnimi stroški 12 do 15.000 francoskih frankov za osebo.

Fawcettova ekspedicija

«Jutro» se je že večkrat bavilo z ekspedicijo ameriškega polkovnika P. H. Fawcetta, ki jo je nastopil meseca februarja t. l. v brazilске pragozdove, kjer namerava poiskati zagonetni prastari mesti izginulih kulturnih narodov.

Ekspedicija, ki jo podpira ameriška in angleška geografska družba, je nastopila svojo pot in prišla do Cuyabe, zadnje naselbine, do katere vodi železnica. Že nad dva meseca je, odkar je prišla od Fawcetta zadnja brzojavka iz Cuyabe, v kateri sporoča, da se je poslovil od civilizacije in nastopil pot proti severu v neznano deviško notranjost brazilskih džungel. Fawcett računa, da

se ne bo povrnil pred poletjem l. 1927. Ko je prišel Fawcett v Rio de Janeiro, so mu dali tamošnji mestni arhivari na razpolago knjižico, ki vsebuje nekatere konkretne podatke o starodavnih mestih v brazilskih pragozdovih.

Fawcett hoče torej poiskati ti dve mesti in ju natanko proučiti. Se bolj kot razvaline, ga zanima tajinstveno belopoltno plemo, ki je nekoč prebivalo v tih dveh mestih in živi baje še sedaj v njegovi okolici. Iz dejstva, da se ga Indijanci boje, in iz drugih okoliščin se dá razbrati, da mora biti to plemo ostanek nekdanjega naroda z visoko razvito kulturo. Fawcett sklepa iz raznih konkretnih znakov, da išče pravzaprav zibelko človeštva, ker sta po njegovem mnenju ti dve mesti najstarejše kulturne naselbine na svetu.

Že svojčas smo rekli, da se je morala vzporedno s kulturo v Starem svetu razvijati v Ameriki stara kultura, ki je v istem razdobju morala biti vsaj na isti stopnji z vzhodno, ako je ni celo presegala. Tako vidimo n. pr. iz razvalin mest izginulih srednjeameriških narodov Aztekov, Toltekov, Majov in njihovih prednikov, ki jih danes že zdavnaj ni več, da je njihova kultura pred petimi ali še več tisočletji v marsičem prekašala stavbe starih Asircov in Babiloncev, pa tudi Egipčanov in celo Kitajcev. Zanimivo je tudi, da so stavbe teh pravadnih ameriških narodov v marsičem podobne egipčanskim in tudi mongolskim. Vidi se iz raznih znakov in tudi iz tradicij nekaterih zapadnih in vzhodnih narodov, da je bila nekoč pred mnogimi tisočletji zveza med starim in novim svetom. Spominjamo pri tem le na bajno Atlantido, o kateri piše že Herodot in o kateri vedo povedati tudi drugi stari narodi. Vsi narodi na svetu govore o vesoljnem potopu, da je bil pred davnimi tisočletji sredi Atlantskega oceana velik kos suhe zemlje, ki se je pogreznil. Nasprotno pripovedujejo preprosti narodi v Tihem oceanu in zlasti v Južnem morju, da je na mnogih krajih, kjer se sedaj dvigajo iz morja otoki, bila nekoč sama voda. Fawcett misli, da so v Ameriki ljudje prej živeli in poprej dosegli visoko kulturno stopnjo kot v Egiptu in Mezopotamiji ali Mongoliji.

Iz Cuyabe je nastopila potovanje proti severu samo ekspedicija troje oseb, namreč polkovnik Fawcett, njegov sin in angleški znanstvenik Rimel. Spremlja jih le nekaj domačinov, ki nosijo tovore. Fawcett ima že precej izkušenj, ker je bil že prejšnja leta na ekspedicijah v brazilskih pragozdovih.

Polkovnik računa, da bo našel veliko reko, ki teče proti severu in se izliva v Amaconski veleok. Na tisoče kilometrov daleč se razprostirajo sami pragozdovi in močvirja. Zato je notranjost Brazilije še dandanes najmanj znana pokrajina na svetu. Fawcett misli, da se mu ne bo treba vrniti po dosedani poti, ampak da bo lahko prišel po vodi do morja.

Polkovnik se je odločil za tako majhno ekspedicijo, ker ve, da velike karavane v tako divjih krajih nimajo uspeha. Največja ekspedicija v brazilске džungle je bila ona, ki jo je pred leti

organiziral Krupp iz Essena v Nemčiji. Ni pa imela uspeha in se je morala hitro vrniti, ker ni našla dovolj živil za tako številno ekspedicijo.

Maršal Petain

generalissimus francoske vojske, ki je pred kratkim odpotoval v Maroko, da prouči na licu mesta položaj in izvrši prepružiacije francoskih čet za novo ofenzivo proti Abd el Krimu.

„Orgije duhov“ v ženskem samostanu pri Varšavi

V Rigi izhajajoči ruski list »Segodnja« (»Danes«) priobčuje senzacionalno zgodbo o orgijah duhov v ženskem samostanu sv. Jožefa pri Varšavi. V tem samostanu se vzgajajo hčere premožnih roditeljev. Nedavno si je privoščila družba fantov iz bližnjih vasi izlet v to zavetišče mladih deklet. Prišli so v samostan, kjer so se preoblekli v dolge, črne halje in priredili ples s pojedinjo. Ti »duhovi« so naravno preplašili vse samostanske gojenke. Gojenke so takoj obvestile duhovnika, ki je baje maševal za duše teh strahov in trden prepričanju, da so preoblečeni fantje duhovi umrlih. Toda to ni nič pomagalo. Orgije duhov so se ponovile več dni zaporedoma. Duhovi so prodrli celo v samostansko kapelico v hipu, ko so bile tam zbrane nune in mlade gojenke. Fantje so izjavili preplašenim ženskam, da so duhovi neznanih vojakov, ki so padli v vojni za svobodo Poljske. Priznali so tudi, da so v življenju mnogo grešili, zlasti kar se tiče zapeljavanja žensk, sedaj pa so obsojeni na jok in skripanje z zobmi v peklju. Teh peklenskih muk jih lahko reši samo mlada in nedolžna nevesta. Pobožne gojenke so prišle v ekstazo. Začuli so se histerični kriki in vse mladenke so hitele na pomoč neodrešenim dušam. Za ta dogodek se je začela zanimati poljska vlada, ki je uvedla strogo preiskavo.

Tako poroča varšavski dopisnik ruskega lista »Segodnja«. Poljski listi pa pravijo, da je vse to izmišljeno. Zelo zanimivo pri tem je, kako utemeljujejo

nasprotno trditev. Tako piše »Kurjer Polski«, da v bližini Varšave sploh ni omenjenega samostana. Je sicer tam ženski samostan in zavod za mlada dekleta, toda ta predstavlja nedostopno trdnjavo, kamor navadni zemljani sploh ne morejo. Res je le to, da sta nedavno pobegnili iz samostana dve gojenki, kar pa ni v nobeni zvezi z orgijami duhov. Pobožno poljsko javnost je zelo razburilo senzacionalno odkritje ruskega dopisnika.

× Tutankamnov krema. Po daljšem prestopku so začeli zopet raziskovati Tutankamnov grobnico. Kakor poročajo listi, prihajajo neprenehoma na nove stvari v naši moderni dobi nimajo primere. Tako so našli nedavno v grobnici posodo za kremo, ki je prekrasno izdelana. Ima obliko valja, pokrov je okrašen z odpočivajočim se levom, noge posode so narejene iz glav ujetnikov sredozemskega tipa. Na stenah je prizor, ki kaže naskok levov proti bikom in pse, ki se ženejo za antilopami, gazelami

in zajci. V posodici je ohranjena krema, ki je še sedaj po 3300 letih mehka in prijetna dišča. Krema je sedaj v rokah strokovnjaka dr. Al. Scotta, ki jo analizira.

× Kje se piše največ pisem za inozemstvo? Na prvem mestu stoji seveda Zedinjena država severoameriške s 725 milijoni pisem na leto. Na drugem mestu je Anglija s 490 in na tretjem Nemčija s 450 milijoni. Potem pride Francija, ki pošilja po 300 milijonov pisem na leto v inozemstvo, Japonska 225, Belgija 140 in Italija 130. Pred vojno je bilo razmerje nekoliko drugačno. Takrat je bila na prvem mestu seveda tudi Amerika, ki pa je zadnja leta pred svetovnim klanjem pisala po 900 milijonov pisem v inozemstvo. Na drugem mestu je bila Nemčija z 800, potem Anglija s 560, Francija s 450 in Japonska z 80 milijoni. Najbolj je nazadovala Nemčija, ki so jo zavezniki tako temeljito oklestili. Danes pride na leto na glavo po 7 inozemskih pisem. Vendar korespondenca z inozemstvom stalno dviga in bo, kakor vse kaže, prav kmalu preko sila Anglijo.

Filatelija

Falzikati naših vinarških portovnih znamk

Mnogo manj nevarni kot ponarejene 15- in 20-K-znamke so falzikati ljubljanskih portovnih znamk, ker ji je bilo tiskanih le okroglo 600 serij po 5, 10, 20 in 50 vinarjev, 15- in 20-K falzikatov s ponarejenimi polzkusnimi tiskri vred po okrog 10.000 komadov. Te 15+20 K poskusne tiske razen drugih še sedaj pošilja v Slovenijo tudi dunajska tvrdka »Universum«, ki jih je od ponarejevalcev zamenjala za čez tri in pol milijona avstrijskih kron vredne druge znamke. Tvrdka prav dobro ve, kaj prodaja, saj je radi njih imela opraviti kot priča s sodnjo, pa je še vedno tako predrzna, da jih »ponuja kot l. polzkusne tiske«, torej polzkusne l. plošče. Razen tega pozna firma gospoda, kateremu jih je poslala, osebno kot enega naših največjih zbiralcev in kot gmotno najboljšo potrpega trgovca, pa zato z vso gotovostjo upamo, da bo ta gospod že znal najti pota tja, kjer bodo »Universum«. naučili realnega trgovca. Za kakšne »strokovnjake« nas smatrajo na Dunaju, najlepše dokazuje ta ponesrečen potkus s celim blokom 16 komadov (torej celka ponarejena polta) 15 K dvovaljska silvasta vijoličaste barve 20 K znamk na sivkastem papirju ravno po objavi dr. Petričevega opisa teh falzikatov v zagrebškem »Filatelisti« in mojega v 136. številki »Jutra«.

Manj nevarni pa so falzikati vinarških portovnih znamk ljubljanske izdaje tudi zato, ker se prav lahko ločijo od pristnih.

Ponarejevalec je prenesel s pristnega kamna s poizkusi za nameravane portovne znamke po 5, 10, 20, 30, 50 in 100 vinarjev, seveda le vrednosti po 5, 10, 20 in 50 vinarjev, katere je tudi izdala poštna direkcija ljubljanska, tako da je bilo na ponarejenem kamnu po ena vrsta s šestimi znamkami vsake vrednosti. Pristine znamke pa so se tiskale le v vrstah po pet in deset znamk. Padevetove portovne znamke torej niso tiskane s pristnim kamnom in zato niso popolni tisk, temveč falzikati, ki za zbiralca namajo nobene vrednosti. Ponarejevalec je poizkušal falzificirati tudi kronske vrednosti portovnih znamk. Ker ni našel kamna s temi znamkami, je izbrisal z vinarške znamke vrednostno število ter jo skušal nadomestiti z 1 krono, oziroma s 5 in 10 kronami, kar pa se mu ni dobro posrečilo, tako da je napravil le nekaj polzkusnih tiskov kronskih znamk, ki so pa bolj podobni kronske vrednostim portovnih znamk dunajske izdaje. Ti poizkusi falzifikatov za že radi skrajno malega števila ne predstavljajo za zbiralca nikake nevarnosti, zato tudi natančnejši opis ni potreben.

Pri prenosu s pristnega kamna se je slika znamke v marsičem izpremenila, tako da lahko tudi zbiralec, ki ima samo eno znamko v rokah, loči pristno znamko od ponarejene. Napis »DRŽAVA SHS DRŽAVA CXC« je sestavljen na pristnih znamkah iz enakomernih in debelih belih črt, na ponarejenih pa iz tankih črt različne debelosti, ki so pri krajih večkrat zalite z barvo. Druga, vsem štirim vrednostim skupnega znaka se mi ni posrežilo odkriti, pač pa sem našel znamenje za vrednosti po 5 in 10 vinarjev.

Pri pristni 5-vinarški znamki je črka »Z« v besedi »DRŽAVA« sestavljena iz enako-

merno debelih ravnih črt in ima zaokrožno strešico »U«, pri ponarejeni pa je zgornja črta te črke zlomljena, na prvi znamenju je strešica nevidna, na ostalih petih pa je nespretno sestavljena iz dveh ravnih, neneenakih črtic, ki tvorita kot. Značilna je pri falzifikatih tudi cirilska črka »Ж«, ki ima mesto srednje spodnje črte vedno le malo, komaj vidno pikico. Razen teh znakov imajo falzikati še več drugih tetov.

Pri pristni 10-vinarški znamki je črka »Z« enaka oni pri 5-vinarški znamki, torej s samsimi ravnimi črtami, pri falzifikatih ima pa ta črka spodnje koleno zlomljeno in topa. Drugih popravkov torej ni potrebno navajati, opozoriti pa moram, da ima tudi pri falzifikatih črka »Ж« celo srednjo spodnjo črtico kot pri pristnih znamkah.

Pri drugih dveh vrednostih, torej pri znamkah po 20 in 50 vinarjev, se je pa prinos tako posrečil, da mi ni mogoče navesti vsem šestim ponarejenim znamkam skupne napake, po kateri bi jih lahko tudi začetnik ločil od pristnih. Posamezne znamke imajo sicer male retuše, katerim pa je mogoče najti podobne tudi na pristnih znamkah in bi se lahko dogodil slučaj, da bi kdo pristno znamko smatral za ponarejeno. To pa se najbrže ne bo pripetilo, ker se falzikati prodajajo le v serijah vseh štiri vrednosti in ker se na prvi pogled ločijo od pristnih po papirju in barvi.

Kakor je splošno znano, so bile portovne znamke ljubljanske izdaje tiskane le na dveh različnih papirjih in sicer najpreje na močnem in gladkem, popolnoma belem papirju, kot n. pr. prve litografrane frankovne znamke po 5, 10 in 25 vinarjev ter vse litografrane znamke po 40 vinarjev, pozjeje pa na tankem, hrupavem papirju, ki vse litografrane 3-vinarске frankovne znamke. Ta drugi papir pri spoznanju falzifikatov sploh ne pride v poštev, ker ga s papirjem falzifikatov ni mogoče zamenjati. Papir, na katerem so tiskane ponarejene znamke, je al rjavkast, recimo umazan, ali pa siv in znatno tanjši od debelega, čisto belega papirja pristnih znamk, tako da je zamenjava tudi za začetnika izključena. Razen tega so bile vse znamke na tem debelem, čisto belem papirju tiskane v čisti in jasni barvi in sicer je bila barva najprej živorožnata kot so maline, pozneje pa živordeča, kateri je bilo primešano malo rmenne barve, a rjavkasti odtenki barve tega znamk niso ponarejeni. Kakor je barva pristnih znamk jasna in čista, tako je barva falzifikatov motna in kalna, anilnsko rožnata in opekasta ter kot pri portovnih znamkah dunajske izdaje bolj protena in mrvnata.

Falzikati so kakor originalni zobčani 114 in rezani. Ker rezani originali na debelem papirju spadajo med naše največje redkosti in so vsi v rokah najboljših poznavalcev, naj začetnik vse rezane portovne znamke ljubljanske izdaje smatra za sumljive in njih primerja z rabljenimi znamkami iste vrste, enako naj pa seveda stori tudi z črnimi znamkami, pa bo prav lahko spoznal falzifikate, katere naj takoj z navedbo firme, od katere jih je dobil, pošlje na ogled uredništvu, ki bo z vsemi sredstvi delalo na to, da sodnija popravi vsjovo napako, ki jo je storila s tem, da je veljiko večino 15- in 20-kronskih kakor tudi portovnih falzifikatov vrnila trgovcem ali jih jim pa celo ni zaplenila, da še danes sleparijo lahkoverne filateliste. Ante Gaber.

ke, vendar pa vemo iz spisov cerkvenih očetov, da jih verske formule niso absolutno zadovoljile; pod vsjo skolaščno moraliko leži jedva vidna, a zato tem strahotnejši vprašaj. Tudi svetniki so morali občutiti kakor filozofi in umetniki, da se prav najtežja vprašanja, ki so neločljivo združena s človeškim življenjem, na nekem mestu prekinejo; oko, ki se nagiblje v čolnu nad vodo, izgubi na nekem mestu dno in se zaman trudi, da bi prodrlo skozi debele plasti vode. . . . Oko intuicije pa je marsikje zadlo globlje ko oko intelekta, ki je vodil tudi verske moraliste. Tako je n. pr. ustvaril Shakespeare celo galerijo zagonetnih tipov: morilcev, blaznežev, samomorilcev, ljudi z oslabileno življenjsko voljo itd. Še danes občudujemo Shakespearjevo globino. Hamlet, ki maščuje umor s tem, da mori druge, je slejkoprej »nerešen« problem (če že morajo biti problemi »rešeni«). Samomor Ofeleje se nam zdi kot dejanje blaznosti umiljiv, ali blaznost sama je tako zapletena, tako zavozljana z življenjem, da ostrimimo pred labirintom Ofelejnega življenja. Veliko so se bavili z morilci in samomorilci realisti in naturalisti. Flaubert nam je v samomoru gospe Bovaryjeve pokazal tragično naravo greha. Zola je skušal postaviti izsledke sodobne znanosti v življenje in je pri tem

često zastrmel nad globlinami človeške notranjosti, ki jih ni mogel doledati. Ibsenove in Strindbergove drame so prepričevalen dokaz, da je intelektualni človek 19. stoletja zrl s strahom v vrtince človeških duš, v kraje mračne dne, kjer je zasluhl domeno neznanih sil in bogov. Njuni spisi nudijo obilo gradiva za psihologijo umora in samomora. Bourget je v »Učencu« analiziral umor v zvezi z znanostjo. Dostojevskij — ta čudoviti diagnostik človeške duše — pa je pokazal v »Zločinu in kazni«, kako blizu je umor modernemu človeku. Spisi Dostojevškega nudijo neizčrpen izvor za proučevanje umorov in samomorov. Tudi Tolstoj, ki se je hotel ubiti zbog verske krize, so neprestano zanimali ti mračni problemi. Omenili smo le nekoliko imen, a vse kaže, da so naše vsakdanje sodbe o ljudeh, ki ubijajo in ki se ubijajo, sila enostranske.

Ne poznamo podzavestnega življenja, ki je važna komponenta človeka, zakaj v njem so vozilji »usode«; v njem so zarodki raznih pojavov, ki jih zaznavamo šele tedaj, ko postanejo dejstva. Moderna psihologija skuša trdovratno prodreti na te tečaje človeške notranjosti. In sodobna filozofija se po Bergsonu vedno bolj bavi s svetom, ki ga na

lahno odpirajo intuitivno spoznanje. Morda bomo nekoč zasledili povzročitelje tajnostnih epidemij, ki gredo skozi podzavestne sfere, kakor gredo epidemije bacilov skozi področje atmosfere. Morda bomo spoznali tiste Maupassantove sedaj še fantastične »horle«, ki se oprijemajo od narave disponiranih možganov in žive od človeške duševnosti tako kot bacili od snovi človeškega organizma. Morda bomo odkrili nekako zakonitost, »plimo in oseko« v valovanju človeške duše: pa nam bodo jasnejši zapleteni konflikti, ki se gode v naši notranjosti in v notranjosti naših bližnjih. Razumeli bomo, zakaj povzročajo gospodarski, politični in idejni konflikti ubijanje v masah (vojno, pokolje itd.) in zakaj privedejo manjši, a zato v neznatnih dimenzijah posameznega človeka enako siloviti konflikti do umora ali samomora. Skratka: človeštvo še čaka ogromno dela na Newtonovem oceanu življenjskih ugank. Upajmo, da bo vidno še marsikaj, kar je sedaj nevidno.

Masaryk je spisal na začetku svoje znanstvene poti uvaževano študijo o samomoru v masah. Njegov sklep je bil: Število samomorov raste radi tega, ker ljudje izgubljajo vero v Boga, izgubljajo kompas na morju življenja; ni-

majo več zanesljivega vesla, ki so ga v manj racionalističnih dobah nudila religiozna verovanja. To je globoko opažena resnica, ki pa kakor vse druge pokaže le eno izmed neštetihih zaznatnih komponent. Samomori rastejo paralelno z brezverstvom, ker za sedaj ne more nič drugega umiriti človekovih pozavestnih potreb, nič drugega ne more slabiča — in slabiči imajo večino v človeštvu — tolažiti v viharjih življenja ter dajati nasvetov v kompliciranih zapletljajih, v »vrtincih duše«, ki jih nujno prinaša tok življenja. Vendar pa se ubijajo tudi ljudje, ki imajo resnično vero; ljudje, ki pred smrtjo molijo in trepetajo od strahu pred večnim sodnikom. So sile, ki so močnejše od naših verovanj, nazorov in čustev; so imperativi, ki jih v usodnih trenutkih bolj slišimo kot glas vesti; kadar napoči ura, žene mračna Neznanka človeka h koncu kakor krvnik svojo žrtev. Drhtijo od strahu in obupa, pa vendar gre, če je tisti X v duši silnejši od pameti in vere. Nekoč so mu pravili satan, demon. . . .

Naš Cankar je nekje zapisal, da bi bilo strahotno pogledati, kako ljudje, ki gredo nasmehljani in zadovoljni po ulicah, odkrivajo, ko so sami v tišini svoje sobe, samemu sebi bridke bolesti, peko-

če očitke in neozdravljive notranje rane. Kako se pač zrcali marsikateri čez dan zadovoljni obraz v ogledalu na steni? Koliko skritih žaloger se dogaja pod masko vsakdanje brezbrčnosti? Koliko duš ječi na tihem, da jih čuje samo on, ki vse vidi in vse sliši!

Skozi to tanko špranjo v človeški notranjosti, ki nam jo je pokazal Cankar, se razbere — jedva razbere — v smrti duše gnezdišče samomorov, zločinov, strahotnih žaloger, ki jih posameznik ne zna nikoli povedati, in če pripoveduje, ga ne razumemo, kakor da bi govoril človek z drugega sveta. . . .

V rastočem številu samomorov je nemara tudi znak nekakega kolektivnega propadanja. Propadanja katere civilizacije ali kulture. Sociologi trdijo, da je samomor kot pojav v masah nastopil pri primitivnih narodih šele tedaj, ko je začela prodirati vanje nova civilizacija. Zgodovinarji bi nam to bržkone lepo utemeljili. Ko si je jela osvajati grško-zajzlska kultura, nadomeščujoč s svojimi kultu zdravega duha grške »zlate dobe«, je jelo rasti tudi število samomorov. Nastopili so filozofi, ki so javno zagovarjali samomor. Tudi stoiki so bili med njimi. Čim bolj se je kazala dekadenca časa, tem razumljivejši se je zdel ju-

Kraljestvo mode

Kaj se je zgodilo?

Med najznamenitejši pariške modne prireditve spada tekma za Dianino nagrado, ki se vsako leto v Chanilly. Letos so se vračale s te tekme nekatere modne vestalke tako preplavane in presenečene, da bi človek mislil, da so komaj usle kaki katastrofi. Kaj se je zgodilo? Na tekmi so se pojavili široki klobuki. Modni svet je bil ves iz sebe. Ni torej nobene pomoči, si je mislila marsikatera krasotica, ki je že imela zalogo letnih klobukov z ozkimi krajevci. Na to nepričakovano ofenzivo širokih klobukov ni nihče mislil in tako je bilo treba hoče noče izpopolniti zalogo nakupljenih letnih klobukov vsaj z enim nadležnim novincem. Može so godrnjali, žene protestirale, če ni šlo drugače tudi s solzami, rezultat je bil pa le ta, da je z malimi izjemami obveljala njihova. Široki klobuki so prišli na svoj račun. Prede jim sicer huda, ker se jim razni piskrčki in skodelice na ženskih bubi-glavicah nočejo brez boja umakniti, ali čas stori svoje in neomejeni oblasti klobučkov z ozkimi krajevci ali pa celo brez njih bo menda kmalu odklenalo.

Pa bi še ne bila toliko nesreča, če bi imeli ti široki klobuki običajno obliko. Toda moda jih je tako prekrojila in deloma spuščila, da prav za prav nimajo pravice preganjati onih drugih skromnejših, bolj okusnih in praktičnih bratcev z ozkimi krajevci. Solnce je solnce, in če pripeka tako, kakor je pripekalo oni dan v Ameriki, kjer so cepali ljudje od vročine kakor muhe — kdo bi zamislil dami, ki je zlezla pod klobuk v obliki znamenite kranjske »rdeče marele«. Taki so namreč nekateri široki klobuki in naj bo zamera ali pa ne. Imajo pa še drugo slabo lastnost, da vise preveč nazaj ali pa naprej. V obeh slučajih so nežni stvarci v večjo škodo nego korist, razen če odštejemo senco, ki jo delajo obrazu, in muhe, ki si pod tako »rejšo« gotovo ne upajo. Če visi preveč naprej, zakrivajo ves obraz doli do podbradka, če pa se povešajo nazaj, je konec razgleda na oni del damskega telesa, ki mu pod pogojem, da je lepo zaokrožen in oblikovan — ne gre odrekati, da ni zanejljiv. Oboje, tako obraz, kakor tilnik in zgornji del hrbtna, odnosno rame, igra pri lepi ženski zelo važno vlogo in zato bi bilo priporočati širokim klobukom večjo obzirnost in več smisla za splošni blagor.

To pa še ni vse, kar moramo v njihovem lastnem interesu odštati širokim klobukom. Vse bi bilo v redu in tudi ogrožanje efekta ženske lepote bi jim

človek odpustil, če bi se šopiril na glavnicah običajnih stvorov. Toda kot našlaše so jih začele nositi baš tiste dame, ki dajejo modi ton ali ki vsaj žive v tej prijetni domišljiji. Vsak izgovor, da gre za navadno ekstravaganco, je torej zaman. Škoda, zares škoda, ker si je ženski svet preskrbel tako lepo, pa tudi drago zbirko onih petih chapeaux, o katerih so govorili, da bodo vladali letos neomejeno. Zdaj pa hajdi znova k modistki. Kakor vsaka capelina, je tudi letošnja v garnituri pravo posnemanje, odnosno obnavljanje cloche in trotteura. Da so široki klobuki tudi primer- no okrašeni z rožami ali celimi zbirkami rastlin, ni treba še posebej omenjati. Samo od sebi se tudi razume, da mora njih barva odgovarjati barvi obleke, kar naj si naše dame prav dobro zapomnijo, da ne bo takih kričočih kontrastov, kakor jih srečavamo zdaj vse polno.

Nekaj o večernih oblekah

Letošnja moda je prinesla marsikaj novega tudi za večerne obleke. Lanska »vogue« broširanega blaga in lames je stopila znatno v ozadje. Nasprotno so pa letos zelo moderne za zvečer svilene čipke, muselin, georgette, china-krep, zlasti pa chin-chin. Opažati je tudi splošno zanimanje za efekt, ki ga doseže dama s kontrastom med jopo in krilom, n. pr. da je jopa iz progaste svile, krilo pa z lepo plisirane črnege tila tako, da nastane pozicijski medbleščečim in motnim. Kar se tiče kroja, odnosno obsega večerne obleke, je letos znatno ohlajnejša, nego lani. Vendar pa ne sme biti krilo podobno balonu. Obleka mora biti narejena tako, da so ohranjene vse elegantne linije in vsak pregib damskega telesa. To doseže spretna šivilja s pomočjo trakov, ki spominjajo na obliko kril ali cvetličnih listkov, dasi ni ves rob sestavljen iz takih trakov en forme, čijih širina se postopno veča. Zelo priljubljene so letos tudi pastelne barve in razne varjacije. To velja zlasti za roza in njene degradacije, violetno in resasto. Te barve komunicirajo z moarom, čigar nujnost je pa povsem drugačna. Dame, ki si pa ne morejo dovoliti tako drugega sporta, najdejo v oblekah iz črnege ali belega moara nadomestilo elegancije in okusa.

Večerne obleke so dobile letos nepričakovano novost v obliki franž in raznih korald, kristalov in njim podobne ropotije, pobarvane tako, da se ujema z obleko. Izgledajo kakor drobni dragulji komične oblike in veličnosti. Pri

hoji opozarjajo mimoidoče na okusno večerno toaletto; ker neprestano žvenketajo, kar je tudi glavni vzrok, da so tako priljubljene. Serpa je postala za večerno obleko tako neobhodna, kakor je bila svoj čas vlečka. Serpe so večinoma vezane z zlatom in tako lahke, da so podobne morski peni. Tudi klasični koljce še ni prišel iz mode. Še večja fantazija je zavladala v modi uhanov. Tu je toliko kombinacij iz različnih rož ali živalskih glav, posutih s kristalčki in drugimi steklenimi imitacijami, da dame ne vedo, za katere uhanne bi se odločile. K sreči moda v tem pogledu ni posebno stroga in nudi damam obširno polje kjer lahko pride do popolne veljave njihov okus in smisel za eleganco.

Lila krepdeschin toaleta, kombinirana iz temnejše črtastim krepdeschinom

Ultravioletna luč, koža in moda

Po vseh evropskih morskimi kopališčih, od Atlantika in Rokavskega preliva pa do sinjega Sredozemskega morja, je zagorelost lica, ali kakor jo Francozi imenujejo »teint brigue« (barva opeke), letos spet velika moda.

Niso pa še daleč za nami časi, ko so se lepote na žive in mrtve borile zoper zagorelost s pomočjo pajčolanov, širokokrajnih klobukov, solčnikov (ali bolj rečeno senčnikov), krem, pomad itd. Danes pa se blondinke in brinete kosajo v tem, katera bo bolj zagorela, bolj začnela. Stvar gre naglo: v treh do štirih dneh so novo došle že kolikor toliko »dohitele« svoje družice, ki si že nekaj tednov palijo svoje obraze na žgočem solncu.

Ko se pa vrnejo z dopusta ali počitnic domov, pa tudi ne traja dolgo, da solčna barva izgine in se spet pokaže stari beli, mlečni ali biserni obrazek. In to naše lepote dobro vedo, kajti strašno bi bilo, če bi hodile pozimi na ples črne kot zamorke...

Vprašanje je, na kak način dobi koža to novo barvo, izza katere se tem lepše svetijo beli zobje in bistrje oči. Eden vzrokov potemtipe kože je brezdvomno solčna vročina. Čeprav koža tudi potemtipe skoraj ravno tako močno ob oblačnem vremenu. Toda morskimi zrak, prenasičen s soljo, jodom in ozonom, igra tudi svojo vlogo. Glavni faktor pri tem pa je luč. Človeška koža je namreč občutljiva za luč, kot na primer, seveda v mnogo večji meri, fotografski papir.

Toda ni enako občutljiva za vse svetlobne žarke. Najbolj vpliva nanjo neka vrsta žarkov, ki jih naše oko ne more doznati: to so ultravioletni žarki.

Znano je, da vsebujejo violetna in ultravioletna luč vsled visoke frekvence in kratke valovne dolžine veliko kemično energijo. Ta se tembolj veča, čim krajši so valovi, in vpliva uničevalno na žive tkanine. Pravimo z znan-

stvenim izrazom, da je ablotična, to se pravi: nasprotna življenju. Na ta način se da razlagati njena desinfektna in mikrobo uničujoča moč, ki jo uporabljamo pri steriliziranju organskih tekočin, pri copljenju sumljivih ran in celo pri čiščenju krvi.

Vendar je pa treba z ultravioletno lučjo ravnati zelo previdno. Če bi nam solnce pošiljalo samo vpletne in ultravioletne žarke, bi bilo vsako življenje na naši zemlji izključeno.

K sreči pa prihaja ta luč k nam v čisto majhnih količinah, kajti glavni del zadržijo na potu do nas zemeljske ozračje. Malenkost pa, ki prodre preko debele zračne plasti do nas, je tembolj učinkovita, čim čistejši je zrak. Zato koža tako naglo potemni ob morskem obrežju in visoko v gorah.

Poekusi so pokazali, da vpliv teh žarkov ne sega globoko in ne gre preko površnih plasti kože: obe prvi desetinki milimetra kože vsrkate 99 odstotkov razvite energije. Toda to že zadostuje za vpliv na lasne krvine posodice, in človek ga pri močnem solncu neprijetno občuti.

Zenska koketnost si je nevede prisvojila kemični vpliv ultravioletnih žarkov: koža na ta način na površju zamre in ponavadi pozneje v obliki luskin odpada, pod njo pa zraste nova, mlada koža, na bolj zdrav način, ko če bi se mazali ne vem s kako priznanim lepotičnim sredstvom, kremo ali tinkturo.

Modne kresnice

Vse je vezano in poslikano. Kakor so ročne torbice iz slikanega usnja, tako so tudi najnovejši čevlji. Spretni del čevljička je iz rdečega laka, zadnji del in podpetnik iz zeleno-vijoličasto pisane saffian-usnja.

Čisto belih oblek ni. Vselej je na njih kaj modrega, zelenega, rdečega ali rmenega.

Monogram se je zopet pojavil na oblekah.

Toaleta iz svilenih tančic zahtevajo perilo vjemajočih se barv, postavim: pod nežnolila obleko se nosi vijoličasta kombinacija.

Do sedaj so imeli volneni plašči svileni podlogo, odslej imajo svileni plašči volneno podlogo. Pod volnenim plaščem se je nosila svilena obleka, pod svilenim plaščem se nosi volnena obleka, vjemajoča se z barvo plaščeve podloge.

Lahek voinen ansambl s slikano borduro

Zapestnico daruje kaj rada dama dobremu prijatelju. Menda kot simbol tajne vezi, ki se lahko kakor verižica po volji odgne, zvije v klopčiček, ali se razdeli na členke in ne odbija kakor monotono okrogel prstan, simbol brezkončnosti. Moška zapestnica je praprsto členasta, prav tanka zlata verižica,

Proč z vsemi ponarejenjima!
Za hitro in sigurno delovanje jemajmo samo prave Aspirin-tablete Bayer
Pazite na modro-belo-rdečo prejšno znambo.

ki sme je tupatam slučajno prikukati iz- za manšete. In kako fina in neprislilna je gesta roke gospodove, ko potisne zlatino jedva za rob manšete! Je temu vzrok njegova diskretost napram lepi darovalki? Morda spomin sladkih ur, morda grenko otožje — kdo naj ve?

Garnitura gumbov, t. j. gornji gumb za srajčno oprsje in gumbi za manšete, so najokusnejši matični («Perlmutter») z ozkim srebrnim ali zlatim obrobkom. Razkošnejši so mali okrogli biseri na zlati podlagi.

Pozor od 28. do 1.

Radi zaključka sezone popolnoma znižane cene vseh še preostalih izvršenih toilet. Modni atelje M. Šarc, Ljubljana Kongresni trg 4/I.

Visoka šola za reklamo

Današnji trgovec dobro razume velik pomen oglasov in dá zaslužitvi umetniku, ker ve, da se mu ti stroški sbotero poplačajo. Veliki svetovni listi pa pripravijo tudi reklame natečaje z nagradami. Pri teh natečajih izjavi vsak naročnik in čitatelj lista, kateri oglas je napravil nanj največji vtis.

Letos na jesen bo v Parizu otvorenja Akademija za reklamo in pariški čičci. Posetniki Akademije se bodo urili v umetnosti presenečenja množice. Iskali bodo prikladnih sredstev, kako se ljudje osupnejo, da kupijo to, kar jim hoče trgovec prodati. Na plotu okoli zgradbe za reklamo bodo razstavljene avtomatične lutke, ki se bodo neprestano sezuvale in obuvale, slašile in oblačile. Vrte se bo velik krog, v katerem se bodo obrazi menjavali. Ene lutke bodo prinajšale sandale, druge bodo odnašale lakaste plesne čevljičke. Potem pridejo na vrsto junaški skornji in obuvajo za nogomet. Sistematičen pouk v reklamni bo to umetnost še bolj poglobil in našel nova pota, ki so trgovcem in tvorilcem sedaj neznan.

Na drugem oddelku Akademije se bodo vežbali prodajalci in prodajalke. To bo posebna vrsta reklame. Trgovci bodo ponujali svoje izdelke tako vabljivo, da se bodo kupci zapletali v mreže. Njihovo geslo je namreč, da se mora kupec »stjati«, t. j. stopiti v trgovino in kupiti to ali ono. Šola bo skrbela posebno za izboljševanje okusa svojih gojencev, ki bodo morali sestavljati barve predmetov, katere bodo prodajali. Gojenci bodo zavezavali ovratnike z lepimi vozi, gradili bodo piramide iz čevljev ali steklenic z dišavami, ovijali bodo okoli steklenic svilnate trakove itd. Ravnateljstvo tega zavoda, ki se sedaj pripravljajo na svoje učno leto, je pripravljeno, da bo imela Akademija v kratkem na tisoče ponudnikov, ki se bodo hoteli šolati po njeni metodi. Gojenci pa bodo imeli kajpada največ uspeha pri tistih, ki so neodločni. Ti se bodo pokorili za svojo omahljivost s tem, da postanejo žrtve prebrisanih gojencev visoke šole za reklamo.

Izgotovljene obleke
O. Bernatovič
Ljubljana
--- Mestni trg

Vročega poletja preprosta raba iz desiniranega foularja.

dem prostovoljni odhod iz življenja, kakor so se vedno manj čudili umoru. Propadanje ima nudi še več dokazov. Vsako propadanje civilizacije znači upadek morale, ki je konvencionalen izraz civilizacije. Tako se nam zdi tudi »samomorilska filozofija«, ki se je pojavila v teoriji in praksi pri rimskih stoikih, psihološko umljiv upadek morale. Ob nastopu nove — krščanske — civilizacije so se »vrhunci« stare civilizacije rušili sami od sebe, kakor so se polagoma podirala tla pod njimi. Nemara se je ta simptom pojavil tudi v naši dobi kot eden izmed znanih bližajočih se propasti stare civilizacije... Vendar pa je težko napraviti diagnozo o družabnih boleznih.

Gumpłowicz je v svoji »Socijalni filozofiji« zagovarjal samomor. Pravi, da ni nič napačnega, če človek sledi notranjemu klicu, s katerim ga privoda vabi nazaj v svoje naročje, zakaj ljudi kljub temu ne bo premalo. Znano je, da je Gumpłowicz bil tudi pri sebi dosleden: Ko mu je življenje postalo nadležno, je storil z ženo vred samomor. Tako so delali tudi pozni stoiki. Vendar pa samomora ni moči zagovarjati, ker je zlo za posameznike in za celote. Le eno je treba: samomor razumeti. V tem je vse.

Za ljudi, ki bi hoteli preleteti morje s školjino lupino, je tudi to greh; za nas, ki se pripogibljemo pred skrivnostjo življenja in človeške duše, je to dolžnost. Kajti brez razumevanja in modrega odpuščanja ne bo zlo nikoli premagano. B. Borko.

J. Suchy:

V risu

V predmestju patriarhalnega kraja je stanoval star možakar, vulgo Furmanov Lukec, tako imenovan, ker je v svojih boljših dneh bil voznik. Živel all pravzaprav životaril je kakor je znal in mogel. Zlobni jeziki so mu sicer podtikali, da prisostvuje črnim mašam, ki se ob polnoči vrše na Žalah in da zna napraviti pravilni ris, v katerega da »pana« hudiča. No, pa to so bila zgolj spodtikanja, zakaj če bi Furmanov Luka znal panati hudobca, bi gotovo ne živel zgolj od krompirja in mlečne kaše. Pa najsiبو kakor hoče, možakar je slovel kot skopuh, živel je v pritični hiši sam samcat, ni pustil žive duše do sebe; vrata so bila vedno zaprta. Če je izstopil, je vrata zaklenil s ključem in z zapahom; okna so bila itak zamrežena. Kaj čuda, če so ljudje ugibali to in ono.

Nekega dne je v loteriji zadel ambo-solo — 21 fl. so mu odšteli na roke. V hipni duševi zablodi, ka-li, je zašel v predmestno krčmo pri »frakelju«. Tam si je moral privoščiti že nekaj frakeljev »ta hudega«, zakaj ko so vstopili drugi gostje, so se čudom čudili, da je nedostopni Luka tako židane volje. Med posetniki pa je bil znan purgar in hudomušnež prve vrste. Hutažev Drejčič po imenu. Drejčič prisede h Lukovi mizi in počne se razgovor, ki se je polagoma razvnel do glasne govornice. »Permaruha de.« je vplil Luka, dočim se je Drejčič le nekako smehljaj, kar je prvega privedlo skoraj do besnosti. »Greva staviti,« je vplil Luka. In stavila sta.

Hutažev Drejčič je bil, kakor že rečeno, hudomušnež in obenem nevernik. Ko je Luka spodtikajočih se nog zapustil krčmo, se je Drejčič urnih korakov napotil do družega mestnega »specijalista«, Klicabirtovega hlapca Jerneja. Le-ta je bil babjeveren, da mu ni bilo para. Verjel bi vse in strah ter zona sta ga spreletavala, ko mu je Drejčič začel pripovedovati, da namerava Furmanov Lukec drevi na Žalah stopiti v ris. Hlapec Jernej je bil ubog para. Večno robotanje za malo plačo, ki mu je jedva zadostovala za zvečljivi tabak, ga je storilo dostopnega vsem zunanjim vpli-

vom. Ni čuda, če je sprejel Drejčičovo povabilo, da prisostvuje pri koptanju zaklada in pananju hudobca na Žalah. Dogovorila sta se, da se ob polvdvanajsti uri skupno napotita na Žale, kjer ju pri pokopališčnih vratih pričakuje Furmanov Luka.

Drejčič si je mencial roke razposajenosti in diabolična misel mu je zdajel švignila v možgane. Stopil je do svojih prijateljev, katerim je zadevo pojasnil, proseč jih, da mu v stvari stoje ob strani.

Noč je legla na zemljo, črna kakor peklo, semintja so švigali bliski v daljavi in sumelo je v vejevju, da je bilo kar groza človeka. Ko je na Šutni odbila polvdvanajsta ura, sta korakala v črne plašče zavita človeka po strmi poti na Žale. Bila sta Drejčič in Klicabirtov Jernejček. Oprezno sta hodila, gledala sedaj na desno, sedaj na levo, da-li ju nikdo ne vidi. Pred vratmi pokopališča ju je že pričakoval Furmanov Lukec. Sedli so na stopnišče pred pokopališčem ter se tiho pomenkovali o uspehu risa. Ko je na Žalah odbila tridečetna na dvanajsto, je trojica vstopila na britof. Sredi britofa stoji še danes velik križ in tu se križajo štiri pota po razeženi poljani mrtvih. Tja so stopili. Čim se je začel prvi udarec zvona, ki

je značil, da je ura polnoč, je Luka hitro oba sodruza potegnili k sebi, začel okrog križa delati rise, da so se Jernejčku kar želili lasje. Ko je ura odbila polnoč, je Luka s silnim svojim glasom zaklical: »Satan, satan, pridi!« Nič. Ko je v tretje zaklical, so zdajci pri vseh sosednih in oddaljenih grobovih počele svetiti lučice, raznobarvne, ki so trenutno zopet ugasnile ter nanovo začele brleti. Jernejček je bil že sedaj skoraj na pol mrtve ter je drhtel po vsem životu. Nakrat stopi, kakor bi jo izbruhnil pekel, v ris črna postava. »Kaj ho-češ? Zakaj me kličeš?« se je razlegal strašni glas. Drejčič je čutil, kako se trese i Luka. Se ni krenil z očesom, je že zmanjkalo obeh. Krohot hudomušnežev, ki so se zdaj pojavili izza grobov, jima je še dolgo šumel v ušesa.

Toda iz veseloirge je nastala drama. Drugega dne so pred vogelno hišo na Klancu našli Furmanovega Luko s prebito lobanjo — mož se je v svojem smrtnem strahu na begu zaletel v vogelni kamen — in Jernejčka so oddali na Studenco. Hutažev Drejčič in trojica njegovih prijateljev pa so pred sodiščem dobili mastno nagrado, skupno 7 let zapora in 3000 fl. za žrtvi.

Po slovanskem svetu

Kako je Masaryk postal revolucionar in predsednik republike

Preteklo je že nad 30 let, odkar je Masaryk stopil na univerzo v Pragi in odkar je češki narod spoznal svojega voditelja T. G. Masaryka. Narod je Masaryka doobra spoznal šele takrat, ko je postal revolucionar.

Leta 1907, je nastopila v Masarykovih političnih nazirih velika izprememba. Masaryk je v tej dobi popolnoma izgubil upanje, da postane Avstrija pravična in napredna država, prenehala je upati v njeno bodočnost. Masaryk je pričel izpodkopavati temelje habsburškega cesarstva. V parlamentu je pričel napadati vlado, češ da je nasilna in nezadovoljna. Avstrijske spletke proti Srbiji so mu dale povod, da je tudi zunanemu svetu pokazal, da je avstrijska zunanja politika slaba, gnila, nasilna in surova. V letih 1909.—1910, so se vršili trije jugoslovanski procesi, ki so habsburški politiki zadali rano, ki ni prestala krvaveti toliko časa, dokler ni prišlo do razsula monarhije. Za vsemimi procesi je stal tudi Masaryk.

Izbruhnila je svetovna vojna. Kaj je storil človek, ki je od vseh sodobnikov najmanj govoril o ljubezni do naroda in domovine? Vprašal je svoje vest in ona mu je povedala, kaj je treba storiti. Ko je Masaryk videl padati žrtve, krvaveti nedolžno ljudstvo, tedaj je sklenil, da mora stopiti na stran tistih, ki so borili proti Avstro-Ogrski. Uvidel je, da med avstrijsko vlado in češkim narodom ni kompromisa.

Ko mu je vest tako odgovorila, je izvedel Masaryk kot 64letni mož oboje veliko delo, za katero niso bili sposobni mlajši politiki in voditelji naroda. Masaryk je dne 18. decembra 1914. zapustil Avstrijo in odpotoval v inozemstvo. Odsel je v Holandijo in kmalu stopil v stike tudi s Seton Watsonom ter sklenil prirediti prva predavanja o češkem narodu v Franciji, Angliji in Rusiji. Kot emigrant je peljal pot Masaryka tudi v Italijo, kjer je v razgovoru z italijanskimi državnikmi doznal, da bo Italija po letu 1915. napovedala vojno Avstro-Ogrski. Iz Italije je Masaryk odpotoval v Švico in bil v stalnih stikih z zavezniki in državnikmi in ostalimi svojimi prijatelji. V Švici je končno napočila ona doba, ko je Masaryk strgal krinko z obraza in v Zenevi v svojem velikem govoru na Husov dan leta 1915. objavil vojno češkega naroda Avstriji.

Iz Švice je Masaryk odpotoval v Pariz, da spozna razpoloženje in načrte francoskega naroda, v jeseni leta 1915. pa je odšel tudi v London. Ko je avstrijska vlada odvzela Masaryku profesorstvo stotico v Pragi, stavila njegovo premoženje pod sekvester ter izdala odredbo za njegovo aretacijo, mu je angleška vlada ponudila mesto na kraljevskem kolegiju v Londonu. Skoro istočasno je dobil Masaryk povabilo tudi od Ruske akademije v Petrogradu. Masaryk je pričel predavati na londonski univerzi ter svoje slušatelje globoko navdušil s svojim predavanjem o pravih velikih in malih narodov. Revolucionarnega reprezentanta Slovancov je pismeno pozdravil tudi predsednik angleškega ministrskega sveta, a med slušatelji je bil pri otvoritvenem predavanju skoro ves londonski politični svet.

Tako se je pričelo Masarykovo propagandno delo in njegovi veliki revolucionarni pokreti. Po padcu ruske carske vlade leta 1917, je Masaryk odpotoval v Petrograd, kjer je pričel iz vrst češkoslovških legionarjev organizirati prvo samostojno češkoslovško armado. Pod Masarykovo zastavo so se zbirali češki, moravski, slovaški in sleški ujetniki.

Iz Rusije je odpotoval Masaryk leta 1918., in sicer preko Japonske v Ameriko. Takrat je predsednik Zedinjenih držav blagopokojni Wilson bil še nazirajo, da bi za svobodno razvoj avstrijskih narodov bila zadostna že avtonomija. Toda kmalu je tudi Amerika priznala češkoslovški narodni svet v Parizu kot vlado, ki ima pravico govoriti in nastopiti v imenu celokupnega češkoslovškega naroda, ki se pod avstrijskim jarmom ni mogel svobodno kretati. Za svojo lastno usodo se Masaryk ni dosti zmenil. Kot 70letni starček je prepotoval Evropo, Azijo in Ameriko brez vsakih večjih udobnosti. Tudi njegovo rodbino je zadela težka usoda. Pred svojim odhodom v Rusijo je pustil hčerko Gilgo bolno v Londonu, sponiladica leta 1915. mu je umrl sin Herbert, hčerka Alica je izgubila profesorstvo mesto v Pragi in bila prepejana na Dunaj, kjer je bila celih 8 mesecev v zaporu. Masarykova soproga pa je ostala v Pragi, kjer je bila seveda ves čas pod najstrožjim policijskim nadzorstvom.

Oktober leta 1918. je zasijala svoboda slovanskim narodom. Porazene so bile armade centralnih sil, in cesar Karel, ki je videl propad svojega cesarstva, se je obrnil na Wilsona s prošnjo, da se sklene mir. Masaryk je s češkoslovškim svetom sklenil, da proglasi samostojno češkoslovško republiko, kar se je tudi zgodilo dne 18. oktobra v Washingtonu. Isto je storil brez vzajemnega dogovora tudi Narodni odbor v Pragi. To je bil pač najboljši dokaz, da se Čehi in Slovaki, verni duhu svojega naroda, bili iste misli in iste vere tudi v

najstrašnejših časih svetovne revolucije. Konstituanta se je sestala v Pragi dne 14. decembra leta 1918. Ob tej priliki so bili vrženi Habsburžani s češkega prestola in Masaryk je bil izvoljen za prvega predsednika republike. Manifestacije češkoslovškega naroda so bile za Masaryka ogromne.

Dne 22. decembra 1918. je Masaryk na Hradčanih prečital svoj prvi progias narodu, v katerem je obračunal s preteklostjo in naznanil svoj program za bodočnost.

Zapuščina Dostojevskega

Rusko časopisje prinaša senzacionalno vest, da so na Kavkazu po čudnem naključju odkrili veliko književno zapuščino Dostojevskega. V zapuščini se nahaja 22 do sedaj neobjavljenih del, mnogo pisem, ki jih je Dostojevskij pisal svojim prijateljem, in dnevnik, ki ga je pisatelj začel pisati tik pred svojo smrtjo. V tem dnevniku so tudi zanimivi podatki o najznamenitejših ljudeh njegove dobe.

Dnevnik pesnikov odkriva tudi pesnikovo duševno življenje. Vso literarno zapuščino je deponiral sam pisatelj v zabojih, ki so se nahajali prvotno v podzemlju neke moskovske in petrograjske banke. Ključke teh zabojev je hranil pisatelj sam. Po smrti je ključke dobila žena Ana Grigorjeva Dostojevskaja, ki je ostala nekaj časa v Petrogradu, nato pa se za stalno preselila na Kavkaz, kjer je umrla leta 1918.

O tej zapuščini vdova ni nikomur ničesar poročala in zato je po njeni smrti nastopila verjetna domneva, da so se rokopisi izgubili. Vsa pregledovanja oblasti in sorodnikov so ostala brezuspešna. Toda kmalu po smrti soproge Dostojevskaja je dobil pisatelj Petrovskij, raziskovalec literarnih del Dostojevskaja pisma, v katerem mu nekdo proti mastni odškodnini nudi izgubljene rokopise. Pisec je naglašal v pismu, da se je osebnostno udeležil napada na neko kavkaško banko in da je ob tej priliki odnesel tudi nekaj velikih zabojev, v katerih je pozneje na veliko začudenje opazil, da se v njih nahajajo še neobjavljeni spisi Dostojevskaja. Petrovskij je zadevo javil takoj policiji, a vsa poizvedovanja so ostala zaman. Sedaj pa so po čudnem naključju našli to literarno zapuščino na posestvu neke gruzijske rodbine. Rodbina je izjavila, da ji je dal zaboje v shrambo neznan človek, izjavljajoč, da bo v kratkem prišel sam po svoje stvari. Ko človeka do dogovorjenega roka ni bilo, so odprli zaboje in našli v njih dragoceno vsebino. Vlada je odredila, da se rokopisi odpošljejo v moskovski muzej, kjer jih bodo pregledali in objavili.

Kongres bolgarskih rezervnih častnikov

Minulo nedeljo se je vršil v Varni VII. kongres bolgarskih rezervnih častnikov. Kongres je otvoril rezervni general Vazov z značilnim govorom, ki priča, kakšno stališče zavzemajo bolgarski rezervni častniki napram dogodom v državi. Vazov je izjavil: »Bojni tovariši! Današnji kongres se je zbral v času, ko še ni utihnil odmev zločinškega atentata v katedrali Sv. Nedelje. Kongres je sklican v trenotku, ko boljševiško-zemljoradniška zarota še ni zatrla. Ta zarota je hotela napraviti križ čez politično svobodo Bolgarije. Zato sem prepričan, da posveti kongres vse svoje sile skrbi za usodo države. Kot svobodni državljani se vprašujete, zakaj vlada v Bolgariji, kjer je dana vsakemu možnost, da si pridobi dovolj gmočnih sredstev za obstanek, duh neprestanih nemirov in izgredov. Zakaj daje naše učiteljstvo iz svojih krogov voditelje raznih band, zakaj se mladina pridružuje revolucionarjem? Vzrokov je več. Toda najvažnejši je nedvomno demagoštvo. Demagoštvo ne pozna nobenih zaprek. Poleg tega so krivde tudi naše šole, da je mladina tako pokvarjena. Te šole so nehale vzgajati mladino, one jo samo kvarijo.

Častniki, ki se sicer ne vmešavajo v politiko, so že opetovano opozarjali merodajne kroge na te nezdrave razmere. Mi smo vedno naglašali, da so komunisti sovražniki države in domovine. Zato smo se začeli boriti proti njim. Ta borba se bo nadaljevala in naša zmaga je sigurna. Naša organizacija je izgubila pri atentatu 50 članov. Toda mi se žrtve ne bojimo. Nasprotno, prelit kri je še bolj strnila naše vrste. Ramo o brami z nami se bore tudi rezervni podčastniki. Ta organizacija je vedno pripravljena prelit svojo kri za narod. Bolgarski politiki naj se zavdajo, da lahko živi Bolgarija brez strank, stranke pa ne brez Bolgarije.

Ko je bil izčrpan dnevni red kongresa, so odšli udeleženci na ulico, kjer so jih pričakovali člani podčastniške organizacije. Razvila se je po mestu povorka obeh organizacij, ki je okorakala v cerkve, kjer se je vršila maša za žrtvami svetonedeljskega atentata. Zadušniki so prisostvovali tudi člani vlade, izvršeni min. predsednika Cankova, ki se je začel zadnje čase izogibati javnih prireditelj. Po zadušnici so priredili udeleženci kongresa manifestacijo po mestu. V povorki je korakalo nad 6000 manifestantov, ki so se posebno navduševali za vojnega ministra generala Vekova.

Rusko kulturno delo v Sibiriji

V Omsku, ki velja danes za kulturno središče Sibirije, se je nedavno ustanovila velika umetnostna galerija, katero nazivajo ruski časopisi »Sibirsko Tretjakovsko Galerijo«. Otvoritev galerije se je izvršila na zelo svečan način. — Moskva je odstopila Omsku celo serijo umetniško zelo pomembnih del, zlasti takih, ki se nanašajo na prošlost Sibirije in na njeno zgodovinsko in socialno življenje.

Dragocene darove je dobil muzej v Omsku od Ruskega državnega muzeja, Kleverja, Levitana Moskovega, iz nekdanjega muzeja carja Aleksandra III. in iz številnih drugih privatnih kolekcij. Med raznimi slikami najdemo že sedaj v Omsku dela naslednjih umetnikov: Borisova, Musatova, Ajvazovskega, Benua, Grabarja, Dubovskega, Kleverja, Kustodijeva, Njedorova, Petrova in številnih drugih priznanih umetnikov.

Muzej je dobil v dar tudi dragoceno zbirko italijanske majolike iz XVII. stoletja, dragocen francoski porcelan, porcelanske izdelke iz Anglije, Nemčije, Italije, Danske in Japonske, večina predmete iz XVIII. in XIX. stoletja. — Sibirsko domače prebivalstvo se za muzej zelo zanima. Mnogo sibirskih slikarjev in kiparjev je porabilo to priliko ter poslalo v Omsk na ogled svoja največja dela. V ruski domači umetnosti prevladuje naziranje, da pomeni otvoritev muzeja v Omsku veliko pridobitev za pospeševanje civilizacije v tej deželi.

Druga minifestacija kulturnega dela v Sibiriji je bila ustanovna skupščina Zveze proletarskih književnikov za sibirsko ozemlje. Udeležili so se je pisatelji, ki so se pridružili Zvezi proletarskih pisateljev v Rusiji. V sibirski odbor so bili med drugimi izvoljeni: Klevenski, Tartibajev, Veličko, Tjestov in Ketova. Moskva je prepričana, da se bo kulturna propaganda v Sibiriji bogato obrestovala.

Nova pesniška zvezda se je pojavila na Parnasu sovjetske poezije: to je A. Bezimenščij, čegar poezije z naslovom »Komsomol« je izdal literarni tehnik »Ruda novina«. Izdaja je bogato ilustrirana in ima celo note, ki opevajo »Zvezo komunistične mladine« (Komsomol), nado nove Rusije. Uvod je napisal »sam« Lev Trocki, ki zelo hvali pesniško individualnost novega poeta, češ da bo prekoslil vse stare buržoazijske pesnike. Poezija je zelo bojevitna in opva »rusko matko« — ru. ko komunistično stran-

ko, in njeno »bojevijo decos«, komunistično mladino. V celem: v verzah skovana parafraza najboljevitih govorov sodrug v Zinovjeva, Radka i. dr., polna sočnih psovka na buržoazijske bandite.

Poljaki se v velikem številu selijo iz Nemčije v domovino. Te dni se je vrnil iz Nemčije na Poljsko prvi del Poljakov, ki so opirali za poljsko državljanstvo. V zadnjih dveh mesecih se je vrnilo že nad 5500 oseb, ki jih je poljska vlada namestila začasno v provizoričnih stanovanjih. Tudi si poljska oblastva prizadevala, da najdejo delo za svoje rojake, ki so se vrtnili v domovino. Večina optantov bo naseljenih v obmejnih okrožjih, ki so nekaj pripadali k Nemčiji.

Strugi Volge in Dnjepra. Načrt za napeljavo strug Dnjepra in Volge v Azovsko morje je izgotovljen. Po načrtu se bo izliv Volge zvezal potom pomorskega kanala z Azovskim morjem. Ta kanal bo oprl pot parnikom za čas, ko Volga naraste, proti mestom Saratov, Samara in Nišnji Novgorod ter proti mestom Astrahan in Baku ter drugim pristaniščem Kaspijskega morja. — Vsel napeljavo struge Dnjepra v Azovsko morje se bo parnikom odprla pomorska zveza proti Kijevu in še bolj daleč po reki navzgor. Ta dela bodo velikega pomena za prevozne cene žita in lesa.

Ruski zrakoplovi za pobiranje koblice. V Rusiji obstoja že od leta 1923 delniška družba za zračno plovbo z imenom »Dobrolet«. Družba je organizirala sledeče zračne zveze za potnike: Moskva-Nišnji Novgorod-Kazan, Moskva-Leningrad. Omeniti je tudi, da je »Dobrolet« organizirala sistematično pobiranje škodljivih mrčes potom zrakoplovov. Tako uničujejo oddelki zrakoplovov na Kavkazu koblice potom posebnega, v Rusiji izdelanega strupa. Uspeh te akcije je baje prav dober. V resnici je bilo najdenih na vsak kvadratni meter zemlje, koder je bil natošen omenjeni strup, po nad 400 poginulih koblic.

Anglež o Poljski. Zastopnik velike zaščitniške firme v Londonu in sodružnik številnih londonskih časopisov Dudley Heathcote, se je mučil v zadnjem času na daljšem študijskem potovanju na Poljskem. V privlačni razgovoru z varšavskim novinarjem je Dudley izjavil: »Poljska me je navdušila, kajti mi Angleži smo imeli dole malo stikov s Poljaki. Odslej bomo često posekali vašo državo, ki je sicer lepa, a brez dvoma najdražja država v Evropi.«

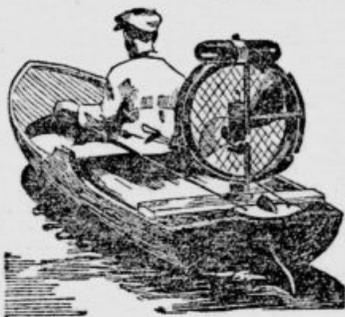
Huda vročina v Rusiji. Rusko časopisje poroča o strašni vročini, ki že nekaj dni vlada v vsej evropski Rusiji. Dnevna temperatura povprečno presega 40 stopinj Celzija v senci. V Leningradu je vročina rajši in je zahtevala že mnogo človeških žrtve. Meteorološki zapiski kažejo, da tako hude vročine v Rusiji že ni bilo od leta 1910

Moderna tehnika

Originalen motorni čoln

Kateri sport je v sedanjih vročinah pač prjetnejši kot plavanje in pa veslanje? Toda veslanje ima končno vendar tudi svojo slabo plat: človek se pri njem utruji, zlasti v vročini. In takrat si zaželi motornega čolna ali male jahte. Ostane pač navadno samo pri želji; kajal redki so ljudje, ki si danes morejo privoščiti motorni čoln.

No, motorni čoln si lahko napravijo tudi sam z razmeroma majhnimi sredstvi. Le ogled si našo sliko: ali te princip tega im-

proviziranega motornega čolna ne spominja na hidrogliserja, ki smo ga v našem listu že lansko leto popisali? Skupnost med njim in med hidrogliserjem obstoji v z r a d n e m propelerju, ki goni naš čoln. Ta propeler meri v premeru kakih 60 cm, goni pa ga majhen motor 1 konjske sile. Tako majhen motor ne more biti bogzna kako drag, in če se za stvar zanimaš, si boš kmalu prihranil toliko, da si ga lahko nabaviš. Kljub mali svoji sili pa je vendar močnejši ž njim doseči razmeroma precejšnjo hitrost 10 km na uro. Na vodi je to že nekaj. Motor tehta slabih 12 kilogramov. Namestiš ga lahko na vsak čoln, ki ne tehta prazen več kot 200 kg, in v katerem ima prostora do 6 ljudi. Motor je tudi sicer skromen; na uro porabi jedva pol litra bencina. Ni-li to čudovito?

Lahko pa si urediš, če hočeš, svojo baroko tako, da jo žene vodni propeler. V tem slučaju seveda 1 konjska sila ne bo zadostovala, vzeti boš moral motor vsaj 2 in pol konjske sile. Ta motor je dražji in konzumira na uro 1 liter bencina. Z njim pa dosežeš večjo brzino.

Lignicit

Tako naziva prof. dr. H. Strache na Dunaju kurivo, ki ga pritrja iz lesa. Pred krat-48 in 4. Goux (Bugatti) 11:44:11.6. ktm je predaval o svojih dobro uspeših polkuzih, ki jih je skupno z inženjerjem Poličem napravil na dunajskem prezkusovalšču za kurilno in plinsko tehniko. Pri novem postopku združujeta iznajdljivi prednosti ogljenkega postopka (Melterverfahren) in retortnega procesa. Ogljenje se vrši v preduhu (sahtu) in poleg tega podvržejo produkt še nasliženju z vodikom tako, da doseže končno kurilno vrednost 9 tisoč kalorij. Ta produkt so nazvali lignicit, da s tem naznačijo njegovo provenienco od lesa in pa sorodnost z anthracitom.

Lignicit je trdna snov, visokega vnetiča, jako visoke kurilne vrednosti in uporaben tudi za metalurgične obrate. Jako uporaben je za tvorbo generatorskega plina, in bi se dal uporabiti, ako bi se razširil naš avtomobilski promet brez bencina, jako dobro kot kurivo. Sednjič ima pa še prednost, da je jako cen, ker se ga prideluje iz lesnih odpadkov in trohnelega lesa. F. L. Y.

Telehor

Izmed vseh človekovih čutov se najbolj uporablja vid. Zato je jako čudno, da tako dolgo ni bilo nikakega aparata, ki bi omogočal gledanje v daljavo, slično kakor telefon omogoča slisanje v daljavo. Takega aparata v obče uporabni obliki faktično tudi sedaj še ni. Dva človeka, oddaljena par sto kilometrov drug od drugega, se moreta pač pogovarjati, ne moreta se pa videti.

Razumljivo je, da se je počela tehnika baviti s problemom, da bi omogočila gledanje na velike razdalje, t. j. v daljave preko obzorja. Tako naprava, zvezana s telefonom, bi nam odzvala mnogo dela, bi promet zelo poenostavila in pocenila. Jasno je, da je ceneje, ogledati si v slučaju potrebe vozni red, borzna ali vremenska poročila, takorekoč po telefonu, kakor pa kupiti odgovarjajoče tiskovine.

Po uspehih, ki so jih Američani dosegli zlasti v zadnjih dveh letih s telegrafiranjem fotografij, je upati, da se približujemo rešitvi problema gledanja v daljavo.

Ta problem je brezdvomno bolj težaven nego vprašanje telefonije. Gre namreč za reprodukcijo svetlobnih valov, ki so — kar je vsakomur znano — dosti manjši in krajši od zvočnih, ki jih proizvaja telefon. Razmerje med dolžinama je približno razmerje Aleksandrove ceste v Ljubljani z dolžino 1.5 cm. Tako majhne valove in tako kratke časovne intervale, kakor jih zahteva naše oko, je mogoče reproducirati le s pomočjo električnega toka.

Svetlobno energijo, ki nastopa v obliki Inčič na oddajni postaji, je treba tedaj izpremeniti v električno energijo in na sprejemni postaji zopet v svetlobno. To se zgodi s pomočjo posebnega aparata, takozvanega oscilograf, ki ga je izumil madžarski inženjer Mihaly.

Slika, ki jo hočemo prenesti, moramo razdeliti na mnogo majhnih delov, približno tako, kakor sestavljajo pri tisku slike pravzaprav je bolj ali manj gosto postavljene točke. Sliko projiciramo torej na ploščo, sestavljeno iz samih majhnih gibljivih ogledal, ki sprejemajo svetlobo, jo preformirajo v močnejši ali šibkejši tok, ki naklanja na sprejemni postaji ogledala zopet na enak način. Oscilacija ali nihanje je v obeh oscilografih seveda jako hitra, po izjavah Stemenisa, izumitelja oscilografa, in inž. Mihalya v nemških strokovnih revijah, preko 20.000 nihajev na sekundo.

Za reprodukcija slike na drugi postaji bi bilo treba seveda toliko žic, kolikor je na oscilografu ogledal. Teh je pa precej, kajti vsako je le en kvadratni milimeter veljiko. Teh ovir bi ne bilo mogoče premagati, da nam ne bi prišla narava sama na pomoč. Človeško oko ima namreč to lastnost, da

obdrži svetlobne vtise približno za čas 0.1 sekunde, četudi so bili vtisi v resnici mnogo krajši. Da je temu res tako, se vsakdo lahko prepriča pri nevhiti, ko vidimo na mesto ene same iskre v blisku, ki traja par tisočink sekunde, cel svetel pramen, ali pa v kinematografu ko vidimo mnogo mnogo različnih slik povrsti le gibajoče se podobe.

To »lenobo« očesa izrabljamo na način, da ne telegrafiramo vseh slik nankrat, ampak sliko za sliko zaporedoma, seveda v zelo kratkih časovnih intervalih. Oscilograf na sprejemni postaji dela okoli 20.000 nihajev na sekundo, opravi torej delo za 2000 takih malih ogledal. Naše oko se prevrli, in slika, ki je zaporedno telegrafirana, se nam pokaže kot sporedna in popolna.

Aparat obstoji iz majhnega ogledala, ali pa cele vrste ogledal, pritrjenih na spirali ali zanki iz jako tanke platinove žice. Ta spirala je v zvezi s poloma elektromagnet, ki jo privlačujeta, ako gre skozi zvojni tok. Na ta način nastane oscilacija zrcalca. Zakaj vsakokrat, ko privleče tok žico, se spirala iztegne. Ogledalo napravi majhen obrat, ko pa se tok prekine, se spirala in z njo tudi zrcalce vzravna.

Oscilirajočo sliko projiciramo na diafragma, za katero stoji selenova celica. Selen je žveplu sorodna prvina, ki ima lastnost, da prevaja električni tok laže, kadar je razsvetljen, ali z drugimi besedami, da razsvetljen stavlja toku manjši odpor. Ta selenova celica izpremenja svetlobne vtise v odgovarjajoče električne impulze, t. j. močnejši ali šibkejši tok.

Tako nastale izpremembe toka so za telegrafiranje po žici ali celo brez nje seveda mnogo prešibke. Zato ojačimo tok v vakuumskem ojačevalu in ga potem naravnost odpošljemo, bodisi po žici ali pa v brezžično aparaturo.

Na sprejemni postaji se vrši ves proces seveda v nasprotnem smislu. Ves aparat, ki se zove telehor, obstoja iz sprejemnega aparata, relesa t. j. mikrohora, ki odgovarja približno mikrofonu pri telefonu, oboičalce, ki ga osvetljuje, oscilograf in pa projekcijskega aparata, sličnega onemu v kinematografu.

Mikrohor ni nič drugega kot oscilograf, ki ima 20—25.000 nihajev na sekundo. Naj svetli obločnica z ozkimi jako intenzivnim žarkom. Dokler ni toka iz oddajne postaje, odbija zrcalce oscilografa žarek v steno diafragme. Kakor hitro pa se magnetna polna namagnetna vsled toka, se zgane ogledalce, vrže žarek skozi zarezo v diafragmi na cilindrično lečo, ki ga še bolj zgosti in ga usmeri na drugi oscilograf, ki ima z onim na oddajni postaji istočasne nihaje. To se pravi, da napravita aparata v istem času isto število nihajev. Ta drugi oscilograf preče svetlobo skozi sistem leč ali prizem na šipo iz mlečnega stekla, ali pa na platneno projekcijsko ploščev.

S takim aparatom se je že posrečilo Mihalyju, prenesti tudi brezžično podobe števil, geometričnih likov in črk.

Ako se stvar razvija z isto hitrostjo kakor brezžična telefonija, bo kmalu mogoče, bodisi doma ali v kinematografu opazovati dogodke na Japonskem ali v Ameriki brez velikih stroškov in brez nevarnosti. F. L. Y.

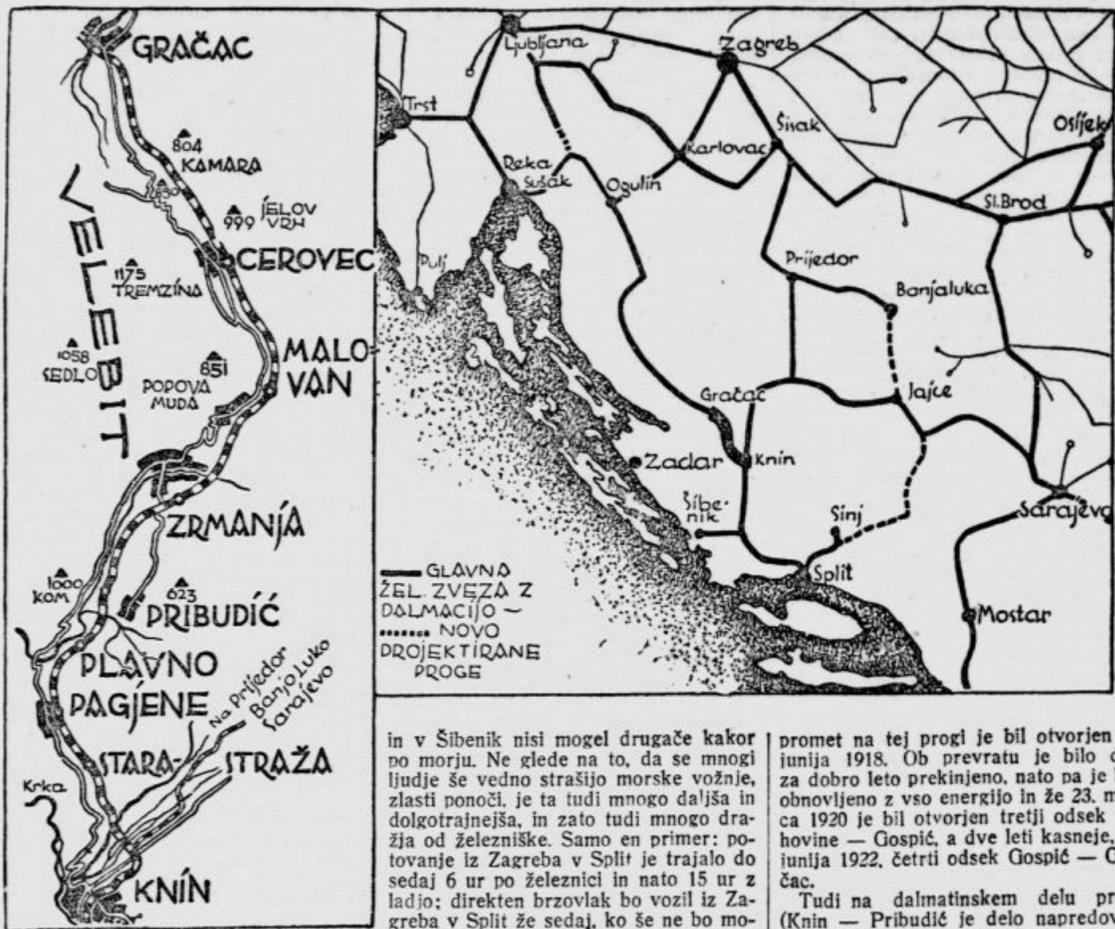
Novo naprave na parno silo v južni Kaliforniji

Družba Southern California Edison Co. v Severni Ameriki predskrebuje že danes skoraj celo zapadno obal Zedinjenih držav z električnim tokom. Pred kratkim pa je družba, kakor čitamo v listih, postavila v prometu nove naprave, takozvane Long Beach Steam Plant št. 2., ki producirajo 70.000 kilowattov in so obenem največja parna naprava za proizvajanje energije na vsej zapadni ameriški obali. Dve velikanski parni turbini sta spojeni vsaka z enim trifaznim generatorjem izmeničnega toka, kolih vsak proizvaja po 35.000 kilowattov pri 11.000 voltov napetosti in 50 perijodah na sekundo. Poleg teh sta pripravljena za rezervo še po dva pomožna generatorja, vsak za 2800 kilowattov in 2300 voltov. Kot posebnost tudi za ameriške razmere naj omenimo, da je družba Stone and Webster, Inc., ki ji je bila poverjena gradba naprav, izvršila vse delo v manj kot desetih mesecih.

Potniški parnik s turbo-električnim pogonom. Matson Navigatjon Company iz San Franciscia je dala zgraditi v ladjedelnici Williams Cramp and Sons v Filadelfiji potniški parnik s turbo-električnim pogonom, ki ga namerava porabiti za promet med San Franciscom in Honolulu. Ladja bo merila 176 metrov v dolžino in 23,2 metra v širino ter bo obsegala 17.800 ton. Vozila bo s hitrostjo 21 vozlov na uro. Prostora bo imela nova ladja za 600 potnikov prvega razreda in za 250 mornarjev. — Turbo-električni pogon na ladjah se dosedaj najbrž ni preveč obnesel, ker ga razen na ameriških vojnih ladjah in v posameznih slučajih na angleških in japonskih tovarnih ladjah niso še uporabljali. Menaj je navedeni slučaj prvi, da so opremili večjo potniško ladjo s turbo-električnimi stroji. Da-li imajo ti stroji kako prednost pred parnimi, o tem so mnenja različna. Vsekako pa je veliko vprašanje, če se bodo rentirale ladje s turbo-električnim pogonom tudi v slučaju, da bodo padle cene premožu in olju.

Svetlinik za letala. Približno 10 km zapadno od Dijona, križišča zračnih prog Pariz-Svica, Pariz-Italija in Pariz-Sredozemsko morje, stoji na gori Afrique, približno 650 metrov visoko, prvi svetlinik za letala, ki je bil te dni izročeno prometu. Naloga svetlinika je, da kaže ponoči letalom pot. Na njem je pritrjena velikanska dvožarna, vrteča se svetilka, ki ima eno milijardo sveč svetlobne moči. Ob jasnem vremenu sveti luč 800 km daleč. Ker pa ji zemlja okrogla, ne moreš na to daljavo videti svetlinika, pač pa ga uzreš z letala 2000 do 3000 metrov visoko. Orjaški žarek tega svetlinika sega do Lillea, Bruslja, Frankfurtu, Milana, Arlesa, Angoulemea, Angersa, Alenconu in Rouenu. V primeri z letalskim svetlinikom so morski svetliniki pravcote leščerbe, tudi največji in najmočnejši.

K otvoritvi liške železnice

in v Šibenik nisi mogel drugače kakor po morju. Ne glede na to, da se mnogi ljudje še vedno strašijo morske vožnje, zlasti ponoči, je ta tudi mnogo daljša in dolgotrajnejša, in zato tudi mnogo dražja od železniške. Samo en primer: potovanje iz Zagreba v Split je trajalo do sedaj 6 ur po železnici in nato 15 ur z ladjo; direkten brzovlak bo vozil iz Zagreba v Split že sedaj, ko še ne bo mogel razviti polne brzine, samo 13—14 ur, kasneje pa celo samo 10—11. Odpeljal bo iz Zagreba ob 7. zvečer in prispel v Split ob 8.45 zjutraj. In potovanje bo pri tem skoro za polovico cenejše in v toliko komodnejše, ker ne bo treba neprijetnega preseljevanja z vlaka na ladjo. Vse to bo gotovo silno poživelo tujski promet ne le v Splitu in Šibeniku, ampak tudi v ostali Dalmaciji.

A tudi narodno-političnega pomena nove železniške zveze ne smemo prezreti. Kar je bila ormoška železnica za Prekmurje in Slovenijo, to je liška železnica za razmerje med Dalmacijo in Jugoslavijo. Mnogo tesneje bo privezana odslej Dalmacija na ostalo domovino, mnogo živabnejši bodo osebni, kulturni in politični stiki. Bližje si bomo prišli in to bo v korist tako Dalmaciji kakor celi državi. Zato bodo veselji zvižgi prvih lokomotiv radostno odmevali širom Jugoslavije.

promet na tej progi je bil odprt 21. junija 1918. Ob prevratu je bilo delo za dobro leto prekinjeno, nato pa je bilo obnovljeno z vso energijo in že 23. marca 1920 je bil odprt tretji odsek Vrhovine — Gospić, a dve leti kasneje, 15. junija 1922, četrti odsek Gospić — Gračac.

Tudi na dalmatinskem delu proge (Knin — Pribudić je delo napredovalo le počasi, tako da ga je bilo do prevrata izvršenega komaj polovica. Po prevratu je prišla italijanska okupacija in Italijani niso samo ustvarili dela, ampak tudi vse odnesli, kar se je le dalo. Po njihovem odhodu je bilo treba začeti skoraj znova.

Pred prevratom so gradili vse dele proge privatni podjetniki in sicer na hrvatskem ozemlju budimpeštanska madžarsko-židovska tvrdka Schiffer, na dalmatinskem pa splitski tvrdki Samohrd & Lončarić in Matovčić & Šakić. Jugoslavija je hrvatski del proge dogradila v lastni režiji, dalmatinski del pa je prevzelo »Primorsko gradjevinsko podjetje« v Splitu.

Koliko je proga veljala, je danes nemogoče dognati, ker se nahajajo glavni podatki v budimpeštanskih arhivih, kar pa je izdala naša država, je tudi raztreseno po raznih budžetih in raznih resortih.

Nekaj zgodovine

V Avstro-Ogrski je spadala Dalmacija pod Avstrijo, ki je iz gospodarskih in političnih, zlasti pa tudi iz vojaških razlogov stremela za tem, da dobi tudi ž njo železniško zvezo. Po avstrijskem ozemlju je bilo to nemogoče, zvezi preko Hrvatske pa so se upirali Madžari, v katerih upravno kompetenco je spadala Hrvatska v prometnem oziru. Tako so ostala stremeljenja dunajske vlade dolga leta brezuspešna. Šele 1. 1906. so Madžari za dragocene koncesije pristali na avstrijske predloge in tako je bila takrat sklenjena zveza z Dalmacijo potom dograditve prog Novo mesto — Karlovac in Ogulin — Knin. Kljub temu pa so Madžari delo še naprej ovirali, kjer so ga le mogli in tako so bile do izbraha vojne dogotovljene le proge Novo mesto — Buzinjarci — Karlovac in Ogulin — Plaški na liški železnici.

Med vojno je delo zastajalo, ker je morala večina kvalificiranih delavcev oditi v vojaško službo. Nadomestili so jih z ruskimi in italijanskimi ujetniki, ki so bili seveda slabši. Tako je bil ves čas med vojno zgrajen samo drugi del proge, to je od Plaškega do Vrhovin;

Proga Ogulin-Split

Proga se odcepi od glavne proge Zagreb — Sušak v Ogulinu, kjer vlak obrne kakor v Zidanem mostu ali na Jesenicah v smeri za Bohinj. Že Ogulin sam leži zelo visoko, a liška proga se vzpenja še višje in pride do višine 871 metrov nad morjem, je torej najvišja normalna železnica v naši državi. Najvišja točka železnice Zagreb—Sušak je 816 m. Na dalmatinski stran se spušča navzdol, sprva polagoma, a proti Splitu v največji dopustni strmini, 30 m na 1 km.

Novozgrajena proga Gračac—Knin je dolga 63 km, cela proga Ogulin—Split pa 325 km. Razdalja Zagreb—Split znaša 434 km, Ljubljana—Split preko Karlovca 543 km in Beograd—Split 870 km.

Proga od Zagreba do Ogulina je prvorazredna proga, za brzovlake in najtežje lokomotive, proga Ogulin—Gračac je sicer malo slabša, a tudi primerna za brzovlake. Nova proga Gračac—Knin je zopet zgrajena kot prvorazredna, a še seveda ni dovolj utrjena, da bi mogli brzovlaki voziti s polno hitrostjo. Proga od Knina do Splita je danes še lojalna; tudi brzovlaki bodo smeli vo-

ziti po njej le z maksimalno hitrostjo 40—45 km na uro. Ker pa je podzidek kamenit, bo treba izmenjati le tračnice in povečati kolodvore in tudi ta del proge bo poraben kot prvorazreden. Potem bo mogoče — napačno, da se bo to zgodilo že prihodnje leto — vozne čase vseh vlakov znatno skrajšati.

Težak problem, ki ga je bilo treba rešiti, je preskrba z vodo, ki jo je ob vsej progi zelo malo. Madžari so zato vzporedno s progo začeli graditi tudi vodovod, ki seže danes od Ogulina do Zrmanje in dovaja vodo za postaje, za napajanje lokomotiv, a tudi za rabo ob železnici ležečih naselbin. Od Zrmanje do Knina je vode dovolj, težavno pa je na progi med Kninom in Splitom. Tako morajo n. pr. na postaji Perković-Slivno, kjer se odcepi železnica na Šibenik, polniti lokomotive z deževnico, a kadar te ni, vodo od daleč dovažati. Tu bo treba v doglednem času poskrbeti za remediuro.

Na novo odprti progi bo poleg začetne in končne postaje Gračaca in Knina še 7 postaj: Cerovac, Malovan, Zrmanja, Pribudić, Plavno, Pagjene in Stara Straža. Oddaljene so druga od druge 7—10 km. Na vsej progi od Ogulina do Splita je 52 postaj, od katerih pa stoji brzovlak samo na 13.

Službeni naziv proge je Ogulin-Split; spada v območje zagrebske direkcije. Vlaki bodo imeli številke 800—899.

Na novo zgrajeni progi, ki nudi mnogo interesantnih in lepih partij, je 7 večjih viaduktov; najdaljši med njimi je dolg okoli 300 m. Tunelov je 5.

Promet na liški železnici

Redni potniški promet se odprti na novi progi danes in to ne samo na delu Gračac—Knin, ampak na vsej železnici od Ogulina do Splita. Med Zagrebom in Splitom preko Ogulina vozita v vsako smer po en direkten brzi in potniški vlak, in sicer brzovlaka št. 802 Zagreb—Split in 801 Split—Zagreb ter osebna vlaka št. 812 Zagreb—Split in 811 Split—Zagreb. Med Ogulinom in Splitom vozita mešana vlaka št. 833 in 830, med Gračacom in Kninom manipulativna vlaka s potniškim prometom št. 864 in 863 in med Kninom in Splitom brza tovorna vlaka s potniškim prometom št. 942 in 841. Na progi Perković-Slivno—Šibenik vozijo trije pari potniških vlakov z zvezo na osebne vlake na glavni progi.

Potovanje z brzim vlakom na novi progi je zelo olajšano s tem, ker obstoja ta vlak iz samih direktnih velikih vozov. Tako ima brzovlak po en direktni voz I. in II. razreda Ljubljana—Karlovac—Split, I. in II. razreda Beograd—Zagreb—Split, I. in II. razreda Praga—Zagreb—Split, ter 1—2 voza iz Zagreba. Razen tega ima vlak spalnik med Zagrebom in Splitom in jedilnik med Zagrebom in Plakim. Vozovi vozijo seveda v obeh smereh.

Ljubljanski direktni voz odhaja iz Ljubljane ob 13.20. Prihod v Karlovac ob 18.55, odhod iz Karlovca z brzim vlakom ob 20.04 in prihod v Split drugi dan dopoldne ob 8.45. Vožnja traja torej 19 ur. V nasprotni smeri odhaja direktni voz iz Splita zvečer ob 19.30, prihod v Karlovac drugo jutro ob 8.50, odhod iz Karlovca ob 9.07 in prihod v Ljubljano ob 14.40. V nasprotni smeri rabi torej tudi 19 ur.

Direktni voz Beograd—Split odhaja iz Beograda zjutraj ob 7.40, prihod v Zagreb gl. kol. ob 17.45, odhod iz Zagreba ob 18.50. V nasprotni smeri prihod v Zagreb ob 9.50 dopoldne, odhod ob 12.10 in prihod v Beograd zvečer ob 22. iz Beograda v Split traja torej vožnja s tem vozom 25, v nasprotni smeri pa zaradi neugodne zveze v Zagrebu 26 ur.

Praška direktna vozova (I. in II. ter III. razred) prihajata iz Prage preko Maribora in Zidanega mosta v Zagreb z dunajskim brzim vlakom ob 17.45, v Prago pa se vračata ob 11.

Potniška vlaka št. 812 in 811 vozita direktno med Zagrebom in Splitom z zvezo v Karlovcu na vlak v in iz Ljubljane. Odhod iz Ljubljane ob 18.50, prihod v Split ob 16.26, v Šibenik ob 15.22. Odhod iz Splita ob 11.38, iz Šibenika ob

12.41, prihod v Ljubljano ob 10.28. Vožnja traja od Ljubljane do Splita torej 22 ur, v nasprotni smeri pa 23 ur.

Zvezo s Splitom, oziroma Šibenikom imata tudi dolenska vlaka št. 1011 in 1018. Ta pa je slabša, ker vozi po novi progi med Ogulinom in Splitom le mešani vlak in traja zato vožnja okrog 26 ur.

Ob liški progi do Splita

Liška železnica, ki se pri Ogulinu odcepi od reške proge, se prične kmalu od postaje Plaški dalje vzpenjati navzgor ter preide razmeroma naglo že do Jasenice na obširno višavje, ki je znano pod imenom Lika. Potem gre preko Like po vsem obsegu do skrajnega janga in zasluži tedaj v polnem pomenu ime liške železnice.

Lika se je po krivem smatrala kot pust kraški svet. Nasprotno sev. del Like je prav prijetna pokrajina. Tu se vrstijo prostrane ravnine in široke doline, pokrite z debelo plastjo prsti, porasle s travo ali v njivah. Vmes med njimi na vseh straneh gozdi, gosti, lepi gozdi iglasti in bukovi, kamor pogledaš, povsod gozd. Kakor da si kje okrog Cerknice. To je nadaljevanje onih silnih gozdov, ki pokrivajo znameniti Gorski kotar; okrog Vrhovin in Rudopolja, sta glavni postaji za izlete na Plitvička jezera, je še vse v gozdih. Seveda, podobne je precej gorsko; zime so mrzle in snežene in tudi poletja kljub bližini morja ne prevroča, svet leži namreč dokaj visoko, 700 do 800 m v nižjem ravnem delu. Zato okrog Vrhovin ne uspeva več korenina, fižola se ne vidi, pšenica je slaba, in ostane le rž, oves, ječmen in krompir.

Vrhovine so imenitna postaja, ker vodi odtod dobra, široka cesta na Plitvička jezera; do zgornjega jezera pri Leskovcu je 16 km. Tu se vrši ves vojni promet do jezer; zato se baš sedaj postaja Vrhovine preimenuje v postajo »Plitvička jezera«. Vrhovine pa so hkrati postaja za skoro enako oddaljeni Otočac, poleg Gospića največje središče Like, kjer imajo vrh tega večjo, po vojni povečano pivovarno, ki zalaga s pivom Liko. Mimo Otočca dalje vodi glavna cesta na Senj k morju, mimo Plitviških jezer pa na Bihać. Govorilo in pisalo se je že o železnici, ki naj bi se zgradila med Senjem in Bihaćem in bi stvorila iz Vrhovin važno križišče.

Od Vrhovin dalje se svet polagoma spreminja v toliko, da se vidi tudi že golo kamenje, ki ga dotlej ni bilo videti nikjer ob progi. Mnogo se tudi lišate kraške doline. Ali vendar ostane še obilo gozda, osobito na brdih. Gačko polje, ob katerem vodi proga, je lepa zelena ravan, ki jo obdajajo gozdnati griči.

Pri postaji Lešće zapusti proga Gačko polje, katerega pa se je držala ves čas samo ob robu. Preide preko skoro ravne planjave, pokrite z grmovjem in nizkim drevjem, na Perušičko polje, ki je dosti lepa in obdelana ravan. Griči pa so tudi že goli ali celo skaloviti. Vidi se po polju tudi korenina in fižol; topole je tod.

Okrog Gospića je široka, zelo prostrana ravan Liškega polja, preko katerega gre železnica. Ravan je pokrita na debelo s plastjo zemlje, na posameznih mestih gledajo iz humusa gole skale. Velik del te ravnine je državna last. Človek se čudi, kako da ni ravan boljše poseljena in obdelana, obširni so kompleks, kjer je le rdečkastorjavo resje, ki ga je tu izredno mnogo, in prapro. Južno od Gospića se vidi velik gozd, menda borov, tu je bilo že pričelo umetno pogozdovanje. Na vsem zapadnem robu gleda iznad ravnine markantni visoki rob Velebita, katerega vzhodna stran je vsa v temnih iglastih gozdih.

Pri Gospiću, ki je sedež liške županije in je vsekakor najimennejši kraj Like, opazuješ lahko sledove madžarske politike. Madžari, ki so trasirali progo, so postavili kolodvor 2 km od mesta, tako da se vozijo tik mimo mesta, a se vlak ustavi šele, ko je oddaljen skoro pol ure hoda od njega. Ljudje se jezijo in pravijo, da so Madžari napravili to zato, da bi se blizu postaje začelo raz-

Pomen nove železnice

Včeraj sto vozila po novi železnici od Gračaca do Knina slovesna otvoritvena vlaka, prva vlaka, ki sta pripeljala iz Beograda in Zagreba direktno v Šibenik in Split. Vsaka nova železnica pomenja važen dogodek za narodno gospodarstvo, otvoritev zadnjega predela liške železnice pa po svojem pomenu daleč presega pomen otvoritve drugih železnic, kar smo jih dobili v Jugoslaviji. Saj veže z državo veliko in važno pokrajino, ki je bila do sedaj od nje ločena, pristopna le po kompliciranem drugem potu po morju. Zato pomenjata včerajšnji in današnji dan, ko se začne redni železniški promet med severno Dalmacijo in ostalo državo, praznik za vso Jugoslavijo.

Ponovno in obširno smo že tudi v »Jutru« razpravljali o gospodarskem pomenu nove železnice. Split in Šibenik imata vse naravne pogoje, da se razvijeta v močni gospodarski postojanki ob Jadranu, da postaneta živahni in važni morski pristanišči. Nista pa mogla z mrtve točke, ker sta bila skoro brez zaledja. Zvezana sta pač bila z normalno železnico med seboj in s Kninom, Split še z ozko tirno železnico s Sinjem, a vse to je bilo daleko premalo. Sedaj so se jim odprla vrata v vso Srednjo Evropo, nastala je za nju možnost krepkega gospodarskega razmaha, ki prinese lahko sčasoma novega življenja tudi v vso severno Dalmacijo, danes eno naših najbednejših pokrajin.

Tudi gospodarsko življenje je konservativno; ravna se po starih tradicijah, ki se ne dajo preko noči spremeniti. Zato je naravno, da bo preorientacija, ki jo omogoči in gotovo tudi prinese nova železnica, nastopala le polagoma. Preteklo bo morda še več let, predno se bo poznala. Storjen pa je najvažnejši in najnujnejši korak, drugo bo sledilo v naravnem razvoju.

Pač pa se mora vpliv direktne železniške zveze že letos ali pa vsaj prihodnje leto pokazati v tujem prometu, ki je tudi izredno važna panoga dalmatinskega gospodarstva. Do sedaj v Split

V Dioklecijanovem carstvu

Treba je početi s pripovedko, da se resnica ohranila do današnjih dni, lepše zaključiti:

Dioklecijan je bil otrok siromašnih roditeljev in zelo vdan razmišljanju. V mladosti je bil reven pastir. Kot čuvar čred na paši pa je vrtal venomer eno misel: Kako postati car. Naključje je nanoslo, da mu je modra žena povedala, kako se pride do prestola: treba je ubiti vepra in se polastiti oblasti. Dioklecijan sprva ni razumel, da gre v življenje čestokrat za simbole. Ubil je vepra, toda šele pozneje mu je prišlo na misel, da sta veper in Aper dve različni bitji, prvo žival, drugo človek. In tega je bilo treba končati, da se doseže čast carja.

Nanesla pa je prilika, da je Dioklecijan trčil tudi na pravega moža, iz čegar rok je bilo treba iztrgati carstvo. Izkoristil je ugodnost in se je ustoličil. Vlada je modro celih dvajset let, vzel je enega sovladarja in dva namestnika; in sovladar je moral prisesti, da se bo po dveh desetletjih odpovedal prestolu. — Dioklecijan je držal besedo in storil je kot je obljubil, njegov tekmeč pa se je izneveril in radi tega je prišlo do sporov in spopadov.

Za svojega vladanja si je Dioklecijan zidal palačo, katero so gradili delavci celih 12 let. Leta 303. p. Kr. r. se je vselil vanjo in je preživel pod njenim krovom poslednjih osem let svojega življenja.

Palača, katere ostanki so dobro vidni še danes, ima četrkotno podobo rimskega tabora (castrum). Zidovi palače so debeli. Okoli njih so stali močni stolpi, na štirih oglih pa štiri trdnjave. Sredi vsakega perimetalnega zidu so bila velika vrata; po številu jih je bilo četrto. V začetku 16. stoletja so dobila vsaka vrata svoje ime: ona, ki leže napram Solinu, so se zvala Zlata (porta aurea), ona v smeri proti vzhodu Srebrna (porta argentea), ona proti zapadu Železna (porta ferrea), ona proti jugu Medena (porta aenea). Prva tri vrata so imela v notranjo stran obrnjen vestibul. Danes je videti še ostanke dveh vrat, onih na severu in na zapadu.

Dioklecijan je bil v teh prostorih takorekoč prostovoljno zaprt zadnjih osem let svojega življenja. Njegovo bivališče je imelo značaj trdnjave in s pročeljem na jugu je gledalo naravnost na morje, ki je bilo tako odprto, da se je mogel car Dioklecijan neopazeno kopat ali pa se voziti v čolnu.

Zanimiva je notranost Dioklecijanove domačije. Palača je bila razdeljena na dve polovici. Severni del je tvoril bivališče carjeve straže in služinčadi. Tu so bile tudi stajne za živino. Južna polovica pa je obsegala Dioklecijanove prostore, predvorje carskega mavzoleja ter hram. Od vestibula v carskem delu je do danes ostala ohranjena rotunda. Na desno vestibula je bila sprejemnica

za goste, knjižnica, Dioklecijanova spalnica itd. Sobe za ženske (za Dioklecijanovo ženo Prisko in hčer Valerijo) pa so ostale vedno neobjudene, ker nista niti Dioklecijanova žena niti njegova hčerka smeli nikoli k možu in očetu. Nasledstveni spori za prestol so obe ženski odtrgali od vladarja.

Danes se nahaja v prostorih Dioklecijanove palače polno hiš, ki so vzidane v zgodovinske ostanke carjeve trdnjave. Tu prebiva okoli 4000 duš v tesnih prostorih, kajti tudi v Splitu je stanovanjska mizerija občutna in zelo velika.

Spličani imajo danes v mavzoleju svojo stolno cerkev. Lani je zgorela stara škofija, toda rekonstrukcija poškodovanega dela se je tako sijajno obnesla, da to opazi le večje oko strokovnjaka. Notranost cerkve hrani polno starinskih zanimivosti. Med drugim je videti umetnine iz lesa v benečanskem stilu, krasno prižnico in drugo.

Zvonik cerkve, ki je bil zgrajen med 13. in 15. stoletjem, je bil popravljen

med 1. 1890. in 1908. Visok je šest nadstropij in pogled nanj je čaroben, od daleč prav tako, kakor iz bližine.

Splitški patron je sv. Duja in njemu velja v stolnici posebna kapela v neki dubini proti severu.

Dioklecijanov sarkofag je po sodbi starinoslovcev ležal v palači še več sto let po njegovi smrti. Koncem 8. ali v začetku 9. stoletja pa je izginil. Mavzolej so stražile štiri ogromne sfinge, katere je dal pripeljati mogočni Dioklecijan iz Egipta. Ena je ohranjena še danes in leži ne daleč od krstilnice, ki je bila nekoč Jupitrov ali Eskulapov hram.

Kamen za palačo je dal lomiti Dioklecijan na otoku Braču, stebre in sfinge pa so prinesli iz Egipta. Še danes vidna sfinga izvira iz grobnice Egiptčana Thotmesa III., ki je živel v 15. veku pred Kristom.

Po Dioklecijanovi smrti je postala palača državna last. V njej so namestili tekstilno tvornico, v kateri so tkale ženske. Pozneje se je v teh prostorih oklical za kralja Dalmacije Julij Nepos. Končal je leta 480. pod brutalno roko dveh dvorjanikov: Ovidija in Viatorja. To je torej v kratkem nekoliko zgodovine Dioklecijanove palače. Leta 615. so Avari porušili Solin (Salona). Prebivalstvo se je v skrbi za lastno življenje umaknilo na bližnje otoke, pozneje pa se je vrnilo in ustanovilo mesto Split, ki se še danes ponaša s slavnimi ostanke carja Dioklecijana.

Vijati novo mesto, kamor bi lahko poslali svoje ljudi.

Od Gospića do Medaka se razprostira še vedno široka ravan, potem pa se prične ožiti. Proga teče ves čas po zožujoči se dolini do Gračaca; poteka ves čas tik pod Velebitom, ki tvori baš v tem odseku svoje najvišje vrhove. Zanimivo je, da teče železnica tu samo 16 do 18 km od morja, a vendar ni o bližini morja nikakih znakov. Gračac je bil od junija 1. 1922 pa doslej končna postaja liške železnice. To je sicer povsem neznan kraj, oddaljen po cesti od Knina 59 km. Okolica Gračaca je že močno kraška; obilo je že golične, kamenite površine. Vendar je še mnogo grmičja, tudi gozd se vidi. Vsa z gozdom pokrita pa so vzhodna pobočja Velebita, prav gor do vrhov se temni gozd. Toda še dalje proti jugu prevladava Kras popolnoma in sicer najnerodovitniji kras, skalovit, gol, pust, kjer puščavsko sivino prekinja le tuintam redko, nizko grmičevje. Dolina se zožuje vedno bolj, vasi so redke in majhne. Tudi oblika hiš se je spremenila; še v srednji Liki so vse visoke lesene hiše, z izredno strmimi, z deščicami kritimi strehami, tu pa so kakor povsod na Krasu zidane hiše z žlebičasto streho. Hiše so urejene še primitivno; v veži je ognjišče na tleh na sredi s kotlom.

Pri Cerovcu se cesta prevlači. Tu se nahajamo na prelazih med Liko, Zrmanjo in Uno. Prelazno ozemlje pa je razmeroma ugodno, razvodni grebeni niso veliki in železnica prekorači razvodje brez večjih težav. Tu je Popina Velika in Popina Mala, tu se bo priključila na liško progo projektirana uska železnica, ki bo vodila ob Uni navzdol na Bihać. Ali ta teren je ves kamenit, najhujši, najsiromajšnji kras.

Nenadoma se pokaže spodaj lepa, zelena dolina. To je dolina gornje Zrmanje, ki prične kakor odsekano z velikim kotlom. Vse je zeleno v njej; tu so že vinogradi in prvo južno rastje. Človek začuti tu diih juga, začuti, da se bliža Jadranu, da smo v Dalmaciji. Ta prehod je zelo markanten. Toda okolica zelene doline je najhujši kras in kraška ostane pokrajina ves čas tja do Knina.

Knin je prijazno mesto, ki sestoji pravzaprav samo iz ene ulice. Hiše so popolnoma opustošili, deloma bodesednega tipa: kamenite, visoke, pokrite s položno, skoro ravno streho, žlebičasto seveda. Okolica je precej prostorna Kninsko polje, zeleno in sveže, prijetna razlika od kamenitega, popolnoma gola okvira, ki se dviga na vseh straneh. Tu je že jug v širokem razmahu, tu so doma poleg prvovrstnih vinogradov smokve in mandeljni. Oljke pa vendarle še ni, ta prične šele pri Labuni, oni postaji, kjer železnica preide s Krasa na Kaštelanski rivijero tik ob morju. Nad Kninom je starinski kninski grad, ki pa so ga Italijani za časa okupacije popolnoma opustošili, deloma bodesedno razdeljali. Tu je tudi znameniti muzej poleg frančiškanskega samostana, ki hrani dragocen material iz zgodnjega srednjega veka in je v temu pogledu, osebno kar se tiče narodne srednjeveške preteklosti, danes najboljši muzej v vsej naši kraljevini. V trdnjavskem muzeju hranijo tri kipe, mladostna dela mojstra Meštrovića, ki jih je napravil, ko je bil še deček in se sploh še ni učil ničesar kiparstva. Fra Marun, kustos muzeja, hrani tudi mladostne pesmi Meštrovića, napisane v severnodalmatinskem narečju. Tu imajo tudi fotografije mojstrovega očeta, matere, sestre in brata. Te stvari hranijo z izrednim spoštovanjem.

Iz Knina gre proga dalje na jug, po pokrajini, ki je bržkone najsiromajšnji in najnerodovitniji del naše države. To je znamenita Zágora. Nikjer dreva, kaj šele gozda, nikjer zelenja; vse je kras, skala, višina. Vendar je treba povedati natančneje: večina pokrajine je taka, železnica pa gre po nizu ravnin, oziroma kraških polj tja do Drniša. Ta polja pa so zelena in plodna, kakor oaze v kameniti puščavi.

Tu se vidi vzhodno od železnice pri Drniša vasica Otavica, rojstni kraj Meštrovićev. Zapadno od železnice se dviga siva, popolnoma kamenita Promina planina, v kateri se nahaja premog, tu so pri Siveriću premogovniki, žal, last italijanske družbe. Pri Perkoviću se odcepi proga na Šibenik.

Do Labina teče vlak po kraških poljih in goličavah. Tu pa se izvrši precej na hitro prehod k morju. Proga zavije proti vzhodu in pride v Kaštelansko rivijero, ki je eden najlepših delov Dalmacije. Pod golim, sivim Kozjakom se vleče lepo zeleno obrežje, ravno ali vsaj le prav malo nagnjeno, na njem pa krasni vinogradi in lični gaj, vmes smokve, mandeljni, maruške in še drugo južno rastje, povsod še vmes ciprese in aloje. Na oni strani morje, modro Jadransko morje, ki je zaprlo ta svoj

kos v Kaštelanski zaliv med Splitom ali točneje: Solinom in Trogirom. Na obrežju sedem Kaštelov, sedem odlomkov dalmatinske lokalne zgodovine.

In okrog Solina, ki hrani znamenite ostaline rimskega mesta Salone, predhodnika današnjega Splita, zavije železnica zopet na jug, proti Splitu. Na desni ostane še en čudovit dragulj: to je Vranjica, dalmatinske Benetke, ležeče na nizki naplavinu reke Jadr, sredi morja in lagun.

Od Vrhovin, ki so občina s pravoslavno večino, teče liška železnica do bližnje Drniša povečini po srbskem ozemlju. Južna Lika in severna Dalmacija imata večinoma srbsko prebivalstvo in nova železniška proga gre ves čas po sredini tega predela, kamor se je naselilo srbsko prebivalstvo tekotom borbe s Turki.

Split zaključuje progo. Split, v mnogih ozirih naše najinteresantnejše mesto. Naj bi mu nova železnica pripeljala posetnikov, kakor zasluži po svojih historičnih znamenitostih, po svojih umetnostnih spomenikih, po svojih odlikah za tujski promet, za trgovino in gospodarstvo sploh.

Split

Post tot discrimina rerum je končana liška železnica. Dolga leta je madžarska politika ovirala gradnjo te železnice, ki bi Dalmacijo spojila s Hrvatsko in tako stvorila edinstvo, izraženo v naslovu »Kraljevina Dalmacija, Hrvatska in Slavonija«. Končno so prevladali vojaški oziri in železnica se je začela graditi. Svetovna vojna je pretrgala delo in neurejene poveljne razmere so zavlačevale dovršitev do letos. Gospodarski in narodni krogi se zavedajo velike važnosti tega dogodka ter so z njim spojili jadransko izložbo in odkritje spomenika splitskemu pesniku Marku Maruliću v proslavo 400letnice njegove smrti. Tudi naša vojna mornarica bo sodelovala pri splitskih slavnostih.

Zanimiv je zgodovinski razvoj splitske naselbine. Ob izlivu rečice Jadrje je v starem veku nastala naselbina Salona. Zavidanja vredna lega je napravila Salona za prometno središče. Velič Kaštelanski zaliv, zavarovan proti jugu po polotoku Marjanu in otoku Ciovo, tvori naravno luko za pomorski promet. Kliška soteska med Kozjakom in Mosorjem odpira pot v zaledje na kopnem. Deloma ravna, deloma z brdi posejana okolica s približno 100 km² rodovitne zemlje omogoča razvoj večje naselbine. Umevno je, da je pod Rimljani, mojstri politične in gospodarske organizacije, postala Salona glavno mesto Dalmacije.

Mogočni rimski cesar Dioklecijan si je izbral ta kraj, da tu uživa svojo cesarsko penzijo. Na morski obali 5 do 6 km južnozapadno od Salone si je postavil ogromno utrjeno palačo, jo prekrbel z vodovodom in vsem drugim takrat znanim komfortom in sijajem ter si v njej sezidal mavzolej, kjer so po njegovi smrti shranili njegove telesne ostanke. Palača ima ploščino blizu 3 hektarjev, v njej stanuje danes 3000 ljudi, čeravno zavzemajo katedrala (bivši Dioklecijanov mavzolej) s trgov Peristilom in krstilnica (bivši Jupitrov tempelj) precejšen prostor, ki ne služi za stanovanja. Ko so med preseljevanjem narodov Obri razdeljali Salono, so se ostanke njenih prebivalcev nastanili v utrjeni Dioklecijanovi palači. Tako je iz nje in okoli nje nastal današnji Split.

Salona je izginila brez sledu. Šele pred 100 leti so začeli izkopavati njene ostanke. Glavno delo je izvršil v zadnjih 50 letih neumorni svetovnoznan arheolog don Frane Bulić, monsignor in častni doktor zagrebškega vseučilišča. Nepopolni občutki te obhajajo, če hodiš z don Franom med polji in vinogradi. On ti razkazuje amfiteater, kopalnice, svetišča bogov in boginj, starokrščanske grobove, bazilike in druge znamenitosti, ki so dolga stoletja ležale po več metrov globoko pod zemljo. Stari učnjak ti vse tako živo opisuje, da vidiš v duhu pred seboj staro Salono, njeno vrvenje in življenje.

Vidiš, kako ljudje prihajajo v amfiteater, pri blagajni kupujejo vstopnice — don Frane ti tudi pove, koliko je stala vstopnica za razne vrste sedežev in stojišče — iščejo svoje prostore in se pozdravljajo z znanci. Vidiš gladateljce, kako samozavestno stopajo v areno in kako po ljuti borbi zmagovalno triumfirajo, ali pa s stojiščim mirom sprejemajo smrtni udarec. Don Frane ti razlaga naprave v kopalnici, lepočila in kozmetična sredstva, ki so služila elegantnim kimljanom. Med razkošno uživajočim prebivalstvom se pojavijo neko društvo, nova vera, najprej posamezno in tajno, pa vedno močnejše in javno. Sezidajo si svoje svetišče, baziliko, zunaj mesta. Okoli nje pokopujejo svoje drage. Kma-

lu pa dobijo premoč in zidajo tudi v mestu bazilike.

Don Frane pripoveduje, kako se je boril z vlado za kredite, kako je vodil razne velikaše po razvalinah. Ker so med pazljivimi poslušalci tudi pravoslavni, prihaja na njihove cerkvene obrede, jih primerja s katoliškimi in razlaga, kako so se eni in drugi razvili iz starokrščanskih. Domačini, moški in ženske, stari in mladi, mu kažejo rimske novce in druge predmete, ki so jih izkopali na polju ali v vinogradu, ter mu jih ponujajo v nakup. »Koliko tražiš za to?« vpraša don Frane. »Devetdeset dinara.« se glasi odgovor. »Tu imaš deset, više ne vrijedi!« Kupčija je sklenjena in don Frane zadovoljno pobaše v žep novo pridobitno za svoj muzej. Drugi mu ponuja polno pest novcev in okrasov. Don Frane si izbere nekatere in jih plača, ostale mu vrne: »To možeš prodati drugima. Ali sve treba da prvo pokažeš meni!« Kmalu je izčrpal svojo »budžetsko mogućnost«. Tam na drugi strani mu nekdo ponuja okraskes z dobro ohranjenim reliefom starega boga. Don Frane potegne nekaj iz žepa, menca ponujeni predmet med svojimi prsti, potem ga vrne ponuvalcu, češ da ne kupi. Nam pa pokaže voščeni vtis reliefa, ki si ga je neopazno napravil.

Dobre tri ure že blodimo po stari Saloni. Don Frane neprestano govori kljub vetru in prahu. Občudovanja vredna skoro 50letna plinča! Z vzhiteno ekstatiko, kakor da pridiga tisočglavi množici, citira na pamet razne nagrobne napisne in razpeta cele romane iz njih. Končno pa pokaže med zleniem ogromen starinski sarkofag. Citamo napis: »Hic jacet Franciscus Bulić, peccator et indignus presbyter.« (Tu leži Franc Bulić, grešnik in nevreden svečenik.) Starček se nasmeje: »Ovaj sarkofag još čeka. Neka čeka!«

Split je največje mesto naše obale. Šteje 30 000 prebivalcev. Mesto se bistveno razlikuje od ostalih dalmatinskih mest. V vseh drugih se zrcali benečanski vpliv. V starem Splitu prevladujejo starorimski ostanke Dioklecijanove palače, da komaj onaziš posamezne sledove benečanske dobe. Novi Split, ki se širi na severno in vzhodno stran, kaže zračaj modernega mesta.

Zelo blagodejno se razlikuje Split po svoji agilnosti. Tu je začetek in sedež »Jadranske Straže«, ki s svojo neumorno propagando širi zanimanje za naše morje. Priznati se mora, da prebivalstvo s pravim razumevanjem doprinaša tudi materijalne žrtve, da pospeši razvoj mesta. Tako je mestna občina ponudila, da sežida uradne prostore in stanovanja za uradnike Direkcije pomorskega prometa, samo da ta urad pride v Split. Do dovršenja potrebnih zgradb pa daje občina uradnikom dodatek za stanarino.

Splitčani storé zelo mnogo za olepšanje mesta in okolice. Res je naša morsk obala bogato obdarjena z naravno lenoto, toda razvajeni tujece pogreša udobnih šetališč, hladnih parkov in zelenih nasadov. Pogoždovanje se vobče prepušča vladi. Drugače Split, Zapadno od mesta je skalnat polotok Marjan iz kršnega kamna, kakor cela naša obala. V Splitu imajo posebno društvo »Marjan« za olepšavo tega polotoka. Znaten del je že pogozden, izpeljana so lepa pota in udobne stopnice iz belega kamna, tako da ima Split divno šetališče. Duša društvu »Marjan« je zdravnik dr. Ivo Račić, a tudi drugi ne zaostajajo. Letos je dr. Račić obhajal 25letnico svoje promocije. Društvo »Marjan« proslavlja to obletnico svojega predsednika s posebno zbirko za nadaljna dela na Marjanu. Ta zbirka je narasla že na 50 000 Din!

Gospodarsko gibanje v Splitu je živahno. Prvo mesto zavzema cementna industrija. Več narobnih družb ima tu svoj sedež. Split ima manjšo ladjedelnico in dok za popravljanje ladij. Pomorski blagovni promet splitske luke znaša skoro polovico vsega našega pomorskega prometa. Gospodarski pomen Splita se kaže v tem, da je tukašnja carinarnica prva na celem Jadranu. Poleg brzovoznih jadranskih, tovornih sredozemskih in velikih transatlantskih parnikov daje splitski luki posebno živahnost cela vrsta malih lokalnih parnikov. Vsak dan med 7. in 9. uro prihaja v Split 6 do 7 parnikov iz bližnjih mest na obali in otokih. Ob dveh popoldne pa je prava regata, ko vsi ti parniki tik drug za drugim zapuščajo luko. Ta lokalni promet je najboljši dokaz, da je Split gospodarsko središče obsežnega okoliša.

Luka je sicer majhna, z majhnim valobranom umetno stvorjena. Toda Kaštelanski zaliv daje Splitu neomejeno možnost razvoja kot trgovska luka. Obstoji načrt, da se v Kaštelanskem zalivu sežida veliko tovorno pristanišče

in ob njem velik tovorni kolodvor, kjer bi se razvijal blagovni promet, dočim bi mestna luka in mestni kolodvor služila osebnemu prometu. In tako se Split bodočnosti vrača zopet v oni kot, v katerem je nastala in se razvila prva naselbina, stara Salona.

Po otvoritvi nove železnice se bo Split brez dvoma naglo razvijal. Blagovni promet iz Slovenije, Hrvatske, Slavonije in Vojvodine bo pač tudi nadabe šel po bližji poti na Sušak, a v Split samo ono, kar bo dajala in prejemala okolica Splita. Osební promet se bo razvil hitreje. Vpliv nove železnice se je čutil še pred otvoritvijo: vozne cene na narobrodih so letos za 30 odstotkov nižje nego lani.

Tujski promet južne Dalmacije bo na raste. Splitska okolica sama ima najboljše pogoje za zimska zdravilišča in morská pokopalšča. Kaštelanska rivijera, proti severu zavarovana po gorskem grebenu Kozjaku, je ustvarjena da nastane ob njej nepretrgana vrsta vi. hotelov in kopalšč. F. V.

Naše jadranske luke

Pretirano bi bilo govoriti, da smo s prinojtvijo Splita našemu železniškemu omrežju rešili problem dostopa do našega Jadranskega morja. Split je naše največje mesto na Jadranu, ne sicer na našem narodnem teritoriju, pač pa v okviru naših državnih meja in nova železnica veže največje naše jadransko mesto z notranjostjo države. Toda napočeno bi bilo napovedovati, da postane s tem Split naša edina velika luka, naše poglavitno okno v prekomorski svet.

Značilnosti naše obale so drugačne, nego pri mnogih obmorskih državah. Naša kraljevina leži po dolgem na Jadranu, tako da se naslanja s celo dolgo južozapadno stranjo na morje. Oblika državne površine je taka, da se nahaja največja dolžina državnega teritorija istotako v smeri od severozapada proti jugovzhodu, tedaj paralelno z morskó obalo. Najpreprostejša posledica tega je, da za trgovski promet

Konferenca v Ženevi

Mednarodni urad za radiofonijo je sklicaj v Ženevo konferenco tehniških strokovnjakov, ki naj bi rešila nekatera tehniška vprašanja evropske radiofonije.

Predvsem je šlo za to, da se preprečijo nevarne interференce med posameznimi oddajnimi postajami, ki so postale zadnje leto, v nekaterih delih Evrope tako občutne, da je vsako sprejemanje koncertov in predavanj iluzorno. Strokovnjaki so napravili načrt o razdelitvi valovnih dolžin med posamezne oddajne postaje, po katerem bo morala cela vrsta oddajnih postaj sprejeti dosedanja valovna dolžina. Pri novem načrtu so upoštevali nekatere starejše in važnejše postaje, ki naj bi oddajale dosedanje valove. Na konferenci se je sklenilo, naj skušajo delegati posameznih držav pridobiti svoje vlade za načrt tehniških strokovnjakov. Če se bo v vseh državah, ki prihajajo v poštev, dosegel tozadevni sporazum, bodo po prvem septembra t. l. evropske oddajne postaje sprejemale valovne dolžine. Na novih valovih bodo postaje oddajale prvotno le po končanem dnevnem programu, ki ga bodo izvajale še na starih valovih. Šele tedaj, če se bo novi sistem po daljših poskusih obnesel, bodo začele postaje splošno oddajati na novih valovih.

Že na konferenci pa se je od nekaterih strani pokazovalo na br-zplodnost nove razdelitve valov, ki nekakor ne bo mogla preprečiti interференce. Danes namreč deluje v Evropi na valovih, dolgih od 200 do 600 m, že 90 radiotelefonskih oddajnih postaj. Število oddajnih postaj, ki so za najbližnjo bodočnost projektirane, oziroma se že dovršujejo, znaša 40. Torej bo imela Evropa v kratkem 130 radiotelefonskih oddajnih postaj, kar je na sedanjem intervalu valovnih dolžin, ki ga uporablja radiofonija, — vsekakor preveč in tudi najbolj razmeram odgovarjalna razdelitev razpoložljivih valov ne bo mogla interференce popolnoma preprečiti.

med državno notranjostjo in morjem ne more služiti samo ena glavna luka, kakor je bil na primer Trst za nekdanjo Avstrijo ali Reka za staro Ogrsko. Pri nas mora imeti severozapadni del države svojo luko v Kvarneru, pa naj je že to Reka ali Sušak ali Bakar s Kraljevicom. Split in Šibenik sta luki, najbližji in najprirodnejši za osrednji predel našega jadranskega zaledja. Toda za Črno goro, za severni del Južne Srbije bi bila pot na Split pač vedno prevelik ovinek; ta predel je imel v preteklosti vedno svojo pot do morja v smeri na Kotor in Dubrovnik; to je teh krajev prirodna pot v svet, tod so trgovali stari Dubrovčani in Kotorani, najboljši srednjeveški trgovci našega Balkana, s srednjeveško Srbijo. Brez dvoma pa je, da obstoja danes še vedno ista potreba in o njej najzgovorneje pričajo projekti »Jadranske železnice«, ki naj bi se po največji zasnovi izpeljala od Niša in od Kragujevca v dveh progah do gornjega lbra in odtod dalje preko Črne gore do Boke Kotorske, Boka Kotorska je tedaj istega pomena za južnovzhodni predel države kakor kvarnerske luke za severozapadnega. Pa še je treba naglasiti da ostane najjužnejšemu kosu kraljevine, in to ne majhnemu, pot na Kotor prevelik ovinek; za ta predel je brezpogojno potrebne trgovsko-prometni dostop do Soluna, prirodne luke domala cele Makedonije.

Splitu ostane sedaj še široki, osrednji pas državnega ozemlja kot prirodno zaledje. To je še vedno dovolj izdaten teritorij, da se povzdigne splitska luka v eno naših prvih prometno-trgovskih središč, osebno ko leži mesto vendarle nekako v sredi naše obalske črte. In kar je še posebno važno: Split je tudi najprikladnejša naša luka, da potegne nase tranzitni promet iz severnejših pokrajin, iz sosednih podonavskih držav. Toda za ta namen mu otvarjajoča se železnica ne zadostuje, treba mu je še novih železniških zvez, katerih prvo predstavlja projektirana uska železnica. Potem šele bo Split dobil oni značaj, ki mu ga je odkazala zemljepisna lega.

Daventry.

Angleška radiofonska oddajna postaja Chelmsford, ki oddaja vse važnejše programe angleških oddajnih postaj in ki je vsled velike jakosti tudi pri nas mnogo sprejemamo, bo prenehala oddajati. Na njeno mesto pride na novo zgrajena postaja Daventry, ki jo bodo 27. julija t. l. slovesno otvorili. Valovna dolžina Daventryja je 1600 m, oddajna energija je 25 kw. Vsak antenski stolp je opremljen z močnim žarometom, ki opozarjajo letalce na visoke antenske stolpe, ki bi sicer lahko povzročili ponoči težke nesreče zračnem prometu.

New-Yorška mestna univerza

građi v svojem poslopiju oddajno postajo, ki bo služila edino le brezžičnemu pranašanju interesantnih predavanj in konferenc iz univerze. Ta postaja bo že osemindevseta ameriška radiofonska oddajna postaja, ki prenaša univerzitetna predavanja.

Novost.

Nemška radiofonska oddajna postaja Königswusterhausen, bo odslej naprej oddajala tudi po privatnih naročilih. Če bodo hoteli na taki privatni prireditvi, plesali n. pr. po godbi velikega simfoničnega orkestra, oziroma poslušati njune priljubljene skladatelje, bodo lahko naročili za en večer orkester oddajne postaje Orkester bo računal 40 M., to je 600 Din naše vrednosti.

Na Angleskem.

Po približni cenitvi, ki so jo napravili na Angleskem, na podlagi izkazov, v dočasno prodanem radiomaterialu, je tam okrog 1 milijon in 200 tisoč tajnih prejemnih postaj, katerih lastniki nimajo prijemnih licenc in torej ne plačujejo nobenih taks na prejemne aparate.

Velika turneja praške Slavije na Orient.

Češkoslovaško časopisje poroča, da so po mnogih in raznih težkočah z uspehom zaključena pogajanja v pogledu velike turneje praške Slavije na Balkan. Praški prvotni redni profesionalni klub Slavija odpotuje dne 30. t. m. iz Prage preko Budimpešte v Beograd, kjer odigra dve tekmi in sicer z našim državnim prvotom Jugoslavijo in z BSK. Iz Beograda odpotuje Slavija v Sofijo, kjer igra 5. avgusta s tamosnjjo Slavijo, naskar odpotuje v Carigrad kjer bo v času od 7. do 14. avgusta absolvirala 3 do 4 tekme z najboljšimi klubi Carigrada in z reprezentanco Turčije. Po dosedanjih dispozicijah bo Slavija odigrala eno tekmo tudi v Mali Aziji. Pri povratku nastopi Slavija morda še enkrat v Sofiji ali pa v Bratislavi. Številnim pozivom iz Zagreba in drugih krajev naše države Slavija sedaj ni mogla ugoditi. Ni dvoma, da bo gostovanje enega najboljših kontinentalnih klubov Slavije vzbudilo na slovenskem Balkanu veliko zanimanja.

Zanimiva ugotovitev: Dognano je na podlagi znanstvenih izjav in neštetih praktičnih poizkusov, da zavzema higijenični, t. j. preprečujoči, desinficirajoči in zdravilni učinek zobne vode Odol vedno večji in globlji obseg ne samo na zobe, usta, bezgavke, grlo itd., ampak indirektno tudi na celoten organizem.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 25. julija.

V začetku tega tedna je bil položaj na efektivnem tržišču prilično povoljen, a se je koncem tedna nekoliko poslabšal zaradi preokreta na slabše na dunajski borzi.

Bančni papirji so beležili živahniji promet in povpraševanje je bilo toliko, da se je v nekaterih vrednotah občutilo celo pomanjkanje razpoložljivega blaga. Večje zanimanje je bilo za Eskomptno, katere tečaj se je povzpela na 111. Po njeni oslavitvi na Dunaju pa ji je tudi v Zagrebu padel tečaj na 108,5. Za Jugo se je sredi tedna pojavilo večje zanimanje in se je njen tečaj popravil že na 100. Delnicam Hipo se je okrepil tečaj na 58 zbog nedostajanja blaga na tržišču. Za Centro-Trgo je bilo prilično zanimanje. Večji porast je bil tudi zabeležila Praštediona, ki je bila iskana z več strani.

Od industrijskih papirjev so zadržali čvrstočo lesni, od katerih so posamezni zabeležili tudi večji skok. Tako je Eksploatacija, ki je še pred nekaj dnevi ponujala po 48, poskočila na 66. Vzrok temu porastu je posojilo, ki ga je družba dobila v inozemstvu. Gutmann in Slavonija sta oslabela. Od drugih industrijskih vrednot beleži večje spremembe Sečera, kateri se je v početku tedna dvignil tečaj na 515, a je po oslavitvi na Dunaju padel večeraj na 500. Trbovlje, ki so bile deležne večjega zanimanja, so poskočile na 350. Dubrovački se je spričo več kupovnih nalogov iz Italije, zlasti z Reke, okrepil tečaj na 570—580.

Od državnih papirjev se je v večjih stvarkah prometela Voja škoda, katere tečaj raste zaradi malih količin razpoložljivega blaga na tržišču. Tekom tega tedna je porasla od 240 na 250.

Dinar ves teden ni pokazoval nikakih sprememb in je bil v Curihu stabilen na 9,05. Zato tudi zagrebško tržišče, ki se ravna po curiški pariteti, ni zabeležilo kakšnih posebnosti. Edino deviza na Italijo, ki je mednarodno oslabela, je tudi v Zagrebu popustila in se je večeraj zaključila po 208 napram 212 pred enim tednom. Blaga je bilo vedno dovolj, a je tudi Narodna banka večkrat nastopila s čeki. Povpraševanje je bilo ves teden zmerno in tako tudi ni bilo večjega prometa.

V današnjem slobodnem prometu se v efektnih sploh ni poslovalo. Dinar je v Curihu dalje nespremenjen. V Zagrebu je bila tendenca v devizah zelo mlačna. Promet minimalni. Nekaj večje zanimanje je bilo za Italijo, kateri je tečaj na mednarodnih tržiščih nespremenjen. Zaključena je bila po 208,5. Drugače se je v glavnem čula le ponudba blaga po naslednjih taksacijah: Dunaj 802, London 277, New York 56,9, Pariz 269, Praga 169 in Švica 1077.

Zveza industrijcev o Ljubljanskem velesejmu

Uprava Ljubljanskega velesejma nam poroča: Zveza industrijcev v Ljubljani je poslala na svoje člane okrožnico, ki jasno izpričuje velik pomen ljubljanskih velesejmov za razvoj našega narodnega gospodarstva. Glasi se:

«Ljubljanski velesejmi se štejejo med najuglednejše gospodarske manifestacije v naši državi. Od I. 1921. sem, ko se je vršil prvi teh velesejmov, in skozi vsa leta se je sloves teh prirediteljstev postopno dvigal na izredno višino. Splošno se priznava točnost in smotreni red velesejmske uprave, ki uživa zaupanje vseh interesentov. Zlasti za Ljubljano in za vso Slovenijo so ti velesejmi doprinesli mnogo koristi, ker so najširši javnosti pokazali našo delavnost in našo produktivno naprednost. Tudi so zbudili v vsej državi živahno zanimanje za našo industrijo in obrt ter so v veliki meri pripomogli, da so se potrebe in upravičene zahteve teh gospodarskih panog spoznale in upoštevale. Mi smo mnenja, da so ljubljanski velesejmi izdatno pomagali pri vseh priobitvah, ki smo jih v zadnjih letih mogli izvajati. Če se nam tudi niso izpolnile vse upravičene želje, vendar vemo, da bi bil naš položaj še težavnejši, če bi se ne mogli opirati na to našo ugledno institucijo.

V Ljubljanski vzorčni velesejmu se bo vršil v času od 29. avgusta do 3. septembra 1925. Vse kaže, da bo navzlič občutni gospodarski krizi letošnja prireditev dobro uspeła. Prijave iz inozemstva so skoro številnejše nego lansko leto, udeležba iz drugih pokrajin naše kraljevine je dokaj živahna. Naspromptno pa so mnoga domača industrijska podjetja s svojimi prijavi v zamudi. Dočim so druga podjetja zmanjšala obseg najetega prostora. Bati se je, da ne bi razstavljalci iz ostalih pokrajin kraljevine in iz inozemstva potisnili naše domače producente v stran. Notranji prostori v velikih paviljonih so povečini že oddani, vendar je še nekaj prostora rezerviranega za domače tvornice. Ker je redni prijavitelj rok že potekel, more velesejmska uprava prosto odločiti, katera zakasnela prijava naj se upošteva, in je naravno, da bo dala domačim interesentom prednost.

Nova carinska tarifa, dasi ni izpolnila vseh naših želja in pričakovanj, je vendar mnogim našim industrijskim obratom omogočila in zagurala na-

daljni obstoj. Baš v času, ko se naj vrše in zaključijo trgovinska pogajanja s sosednimi državami, moramo porabiti priložnost letošnjega velesejma, da javno prikažemo stroj in kapaciteto domače industrije, da jo tako obvarujemo pred kvarnimi koncesijami napram inozemski konkurenci.

Novo stanje, ki je nastopilo po 20. juniju t. l., je pa občutno zadelo več industrijskih strank, ki so postale žrtve političnih argumentov. Tako n. pr. je ostala vsa mlinska industrija brez zaščite. Mi bi priporočali, da mlinska industrija Slovenije korporativno nastopi na ljubljanskem velesejmu in da tam na zorno predoči svojo žal neizrabljeno kapaciteto. Tako demonstracija bi se mogla prirediti z razstavo slik, ki pokažejo zunanje lice naših velikih mlinov ter njihov notranji ustroj, dočim bi mogli diagrami o kapaciteti in zaposlenosti, o razmerju nabavnih in prevoznih stroškov napram cenam žita in finalnih produktov jasno ilustrirati sedanje prilike ter potrebo po odločnih ukrepih v korist tej industriji. Kar velja za naše mlince, bi se moglo slično navesti za več drugih strok. Odločnega pomena bi bilo, če bi se zlasti one stroke, ki niso bile deležne zadostne pozornosti in pravičnega upoštevanja, korporativno po kazale na letošnjem velesejmu in tako solidarno dokumentirale nujnost svojih zahtev.

V takem smislu si usojamo apelirati na naše p. n. člane, da se po možnosti še prijavijo za letošnji Ljubljanski velesejmu, kolikor tega še niso storili. Ni niti potrebno, da poedina podjetja zasedejo velike prostore, marveč bo največje zadostovalo, če vsako podjetje vza me le nekaj metrov, kjer more razprediti slike in diagrame o svojem obratu, pa tudi zbirko svojih vzorcev, ki naj pričajo o kvaliteti proizvodov.

Končno navajamo, da so baš menodajni gospodje v pristojnem ministruvu že ponovno poudarili, naj domača industrijska podjetja ne izostanejo, kadar se naša produktivna delavnost kaže širšemu svetu. Mi se pridružujemo temu naziranjju in polagamo p. n. članom na srce, da pomagajo našemu letošnjemu velesejmu do čim popolnejšega uspeha. Upravi velesejma je priznanje Zveze industrijcev v največje zadoščenje in stremi tudi letos z vsemi močmi za tem, da s prireditvijo velesejma pomore razvoju naše industrije, obrti in trgovine in si ohrani zaupanje vseh interesentov.

Položaj na žitnem trgu

Na našem tržišču se kupčevanje postopno razvija, toda pravega prometa še ni. Tendenca v pšenici je zelo mlačna. Čerav so cene sedaj čvrstejše, sedaj slabše, vendar v temelju kažejo cene tendenco slabljenja. Po ječmenju, tako pivovarskem kakor ozimnem, je povpraševanje prilično. Oves se išče za domači konzum. Tendenca v turščici je zopet oslabela in so cene nazadovale. Cene: pšenica, baška, 78 do 79 kg. za avgust 280 do 285; ječmen, pivovarski, 66 kg. 240 do 250 s postate, ozimni 62 do 63 kg, 180 do 185; turščica 185 do 190; moka «0» 560 do 570, italijanska franko Zagreb 520 do 530 dinarjev.

Tudi na inozemskih žitnih tržiščih je nastopil preobrat in so začele cene slabeti. Predvsem je bilo to opažati zadnje dni na dunajskem tržišču. Evropska tržišča so se precej osvobodila ameriškega vpliva. Zaradi zakasnitve letošnje evropske žetve so sicer nekatere evropske države bile še pred kratkim prisiljene kriti svojo potrebo s prekomorskim žitom, toda v zadnjem času že prihajajo večje količine evropskega žita na tržišča.

Žetvena poročila iz evropskih držav so vsa zelo ugodna. Sedanje prilike v Evropi najbolj označuje dejstvo, da računala letos Madžarska z izvoznim prebitkom od 5 do 8 milijonov metrskih stotov. V Rumuniji upajo na višek 7 milijonov metrskih stotov. V Češkoslovaški se ceni donos žetve kot dober srednji, zlasti pridelek ječmena je obilen.

Ljubljanski trg

Promet na našem trgu je bil ta teden še precej velik, zlasti obilen pa je bil v soboto. Kakor kaže, bo vsega blaga letos v izobilju le sadja bo manj kakor druga leta. Čeravje in marelice se prodajajo že zadnje; zato so jim cene poskočile. Na trg prilijata tudi bamaško sadje: slive, hruške, jabolka in drugo. Krompir se je pocenil od 50—75 par pri kg. Zaradi deževja so se zopet pojavile na trgu jurčki. Prvič so se prodajale ta teden zelena paprika in brusnice. Bohinjski sir se je prodajal za 3 dinarje ceneje pri kg. Cene so bile naslednje: Mes o: govodina I. 18—19, II. 15—16, III. 9, tetelina I. 20, II. 17, svinjina: I. 27,50, II. 23, III. 20, Din za kg. Slašina: salo in riba 27,50, mešana 25, trebušna 20, mast 30—32 Din za kg. Drobnica: kostrunovo meso 15, kozličje 22 za kg. Klobase: hrenovke 35 Din za kilogram (kos 350) kramjske klobase napol prekajene pri mesarjih 32—40 Din kg. Perutnina: piščanec majhen 13—15, vojši 16—23, kokoši 28—35, petelin 25—30, raca 20—30, nepitana gos 25—30 Din za komad. Ribe: ščuka 30, som 35, klin 20, mrena 25, pečenka 10, postrv 50 Din za kg. Mlečni izdelki: mleko 2,50—3, Din liter maslo strovo 45, čajno 60, kuhano 45, bohinjski sir 42, sirček 10 Din za kg. Jajca: par 2,25—2,50, Din. Kuh: bel 7 Din črn in

ržen 6 Din za kg. Sadje: domače črešnje 6—7, marelice 16—20, hruške 5—15, jabolka 6—10, bruske 20, paradizniki 6—7, slive 5—6, češnje 10 Din za kg. Zelenjava in sočivje: vse solate 5—6, zgodnje zelje 3—4, kislje zelje 3 ohrovti 5—6, karfjole 20, koleraba 1,50—5, špinata 7—8, kumare 3—4,50, kumare za oksavanje 100 kom 13—15, grah luščen 10—20, fižol v strožu 2—7, čebula 2—3, česen 12—14 krompir 1—1,50, repa 0,75—1, kislja repa 2,50, korenje in petršili 10—12 Din v kg, litrih in komadih. Gobe: jurčki 6,25, lističke 4 Din za merico.

Mariborski trg

Včeraj so pripeljali slaninariji na trg 12 vozov z mesom, ki so ga prodajali po 15—22,50—Din kg po kakovosti in vrsti. Slanino so prodajali po 22,50—25 Din za kg. Dalje se je pripeljalo 46 vozov krompirja in 38 vozov čebule. Trgovala sta se krompir po 0,75—1,25 in čebula po 4—5 Din za kg. Ostale cene so bile: Perutnina: kokoši 35—40, piščanec 15—27,50, gos 50—60 raca 30—32,50 Din za komad. Domači zajci: 7—10 Din komad. Mlečni izdelki: mleko 2,25—3, smetana 11—13 Din liter, maslo strovo 38—44, kuhano 50 Din za kg. Jajca: 1—1,25 Din komad. Zelenjava in sočivje: glavna solata 0,25,—1 Din komad, paradizniki 8—10, Din za kg, sveže zelje 1—5 Din glava, kumarice 0,75—1,25, buče 0,25—2,50 Din komad, fižol v strožu 1 Din kupček, luščeni grah 3—4 Din liter. Sadje: jabolka 5—8, hruške 3,50—7, slive 4—7, bruske 22, marelice 12—20 Din kg, maline 4,50—6, borovnice 1,50—2 Din liter. Krma se je trgovala: seno 55—60, slama 40—45 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Dunajska borza za kmetijske produkte. (24. t. m.) Danes je bil promet nekaj prijaznejši. Razpoloženje za nakupovanje se more označiti za živahnije. Notirajo za 100 kg v šilinh vključno blagovno-prometni davek brez carine: pšenica: domača 39—40, s Potisja 44,50—45; rž: domača 31,75—32,25; turščica: 31,50—32,50; oves: severoameriški 43—43,50.

Prekrižani (krosirani) čeki v našem poštnem čekovnem prometu. Pošiljanje čekov poštne hranilnice je povzročalo inozemskim, pa tudi domačim zavodom velike izdatke na poštninah, oteževalo pa je tudi sicer naš promet z inozemstvom, kjer so krosirani čeki že uvedeni, ker poštne hranilnice ni upoštevala iz inozemstva dohajajočih čekov naših računohoditeljev ter je celo honoriranje takih čekov odklanjala, češ, da se v smislu naših sedaj veljavnih predpisov čeki s prekrižanjem razveljavljajo. Da odpomore tem nedostatkem in doseže ugodnosti, ki jo nudj krosiranje čekov glede varnosti in čim večjega zavarovanja pošiljateljev čekov poštne hranilnice, je Zbornica za trgovino-obrt in industrijo v Ljubljani s posebno spomenico naprosila poštno hranilnico, da tudi v naši kraljevini uvede krosirane čeke. Nadzorni odbor poštne hranilnice je o tej spomenici sklepal na seji 20. t. m. in sklenil, da se lastnikom čekovnih računov pri poštni hranilnici in njenih podružnicah dovoljuje, da čeke, katere izstavljajo na poštno hranilnico, morejo prečrtati z dvema paralelnima črtama preko sredine čeka, a med črte morajo napisati »Odobriti v račun«. Tako prekrižani (krosirani) čeki se ne honorirajo v gotovini, ampak odobrujejo samo na račun predlagatelja. Ako predlagatelj čeka nima čekovnega računa pri poštni hranilnici, more ček prezentirati samo s posredovanjem kakoga denarnega zavoda, ki ima čekovni račun pri poštni hranilnici.

Jugoslovenska razstava na Praškem velesejmu. Na praškem velesejmu, ki se bo vršil od 6. do 13. septembra t. l., se priredi tudi jugoslovenska razstava. V ta namen se je osnoval v Pragi poseben odbor pod predsedstvom našega generalnega konzula g. Svetozarja Rašića, ki ima nalogo, da našo razstavo organizira in omogoči našim interesentom udeležbo. V interesu naše izvozne trgovine priporočamo interesentom, da se čim številneje udeležijo te propagandne prireditve, katero je tudi ministruvstvo gnotno izdatno podprlo. Predvsem priporočamo to vinogradnikom in industrijskim krogom. Podrobneje informacije o razstavi daje Odbor za prireditev jugoslovenske izložbe — Praha, Staromestska radnice (P. V. V.) Prospekti, pogoni in prijave za razstavo so interesentom na razpolago v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Trgovanje po kuponskem sistemu za branje. Minister za trgovino in industrijo je zabranil trgovanje po takozvanem kuponskem (lavinskem) sistemu kot nepošteno in nezakonito trgovanje, s katerim se samo slepjo lahko verni ljudje. Ker se te nedovoljene kupnje obnavljajo večinoma s priročnimi pošiljkami po povzetju, je ministruvstvo za pošte in brzojav naročilo poštam raj ne prevzamejo pošiljk, o katerih sumijo da se z njimi trguje po kuponskem (lavinskem) sistemu. Ako so pa tako pošiljke že prevzele, naj jo vrnejo poštljalcu. Potrditev prislilnih poravnav. Potrjene so naslednje poravnave: Med Francotom Pijavšem, trgovcem v Dramljah pri Celju, in njegovimi upniki za 35% na glavniči, obre stih in stroških, do dne, ko se je otvorilo poravnalno postopanje, dalje med Robertom Bachom, trgovcem v Račjem, in njegovimi upniki za 25% njihovih terjatev, in med Adolfom Sellinscheggom, trgovcem v Utredu, in njegovimi upniki za 75% njihovih terjatev. Narok v poravnalni zadevi Marije Pristernikove, trgovke v Mariboru, je določen na 7. avgusta ob 9. pri okrožnem sodišču v Mariboru. Prezadolženka ponuja 15 odstotno kvoto.

Konkurz je razglašen o imovini Ivana Bračka, trgovca v Gornji Radgoni. Prvi zbor upnikov bo pri okrajnem sodišču v Gor. Radgoni 4. avgusta ob 9.

Male električne centrale. Na znanem lipškem tobačnem velesejmu nam je pokazala nemška industrija vrsto cenovnih malih električnih central, ki so prikladne za razsvetljavo posameznih podeželskih hiš, gospodarstev, farm itd., in celo v nekaterih primerih izborno uporabljive za razna druga podvzvetja. Najvažnejše dejstvo pri teh strojih je, da delujejo in se regulirajo popolnoma samostojno, bodisi v obratu z akumulatorji ali brez njih. V največ primerih je služil za pogon motor s tekočim gorivom, a bila je zastopana tudi centrala s pogonom po mali vodni turbini brez regulatorja. Turbina je bila prikrojena raznim uporabom in vodnim množinam potom koleca, ki se poljubno prestavlja. Nemška fabrikacija se je odličila za izdelavo enotnega tipa ter je kakor vsaka moderna fabrikacija zmogla delati natančno in ceneno. Pripoznatj moramo, da ni boljše prilike, spoznatj izdelke moderne tehnike kakor uprav obisk lipškega vzorčnega in tehničnega velesejma. Prihodnji velesejmu bo trajal od 30. avgusta do 5. septembra, tehnični pa do 9. septembra.

Borze

CURIH: Beograd 9,05, Berlin 1,2260, Newyork 515,10; London 25,005; Pariz 24,30, Milan 18,57, Praga 15,25, Budimpešta 0,007235, Bukarešta 2,65, Sofija 3,70, Varšava 98,375, Dunaj 72,475. TRST: Oficijelne borze danes ni bilo. V prostem prometu so se precej popravili za poravnalniški papirji, tako da so Assicurazioni Generali veljali od 8300 do 8400, Riunioni Adriatica pa od 3900 do 3950. Od proplovnih družb so bili posebno iskani Cosulich po 331 do 333 in Libera po 522. — Devize so ostale skoraj nespremenjene. London je veljal 132,60 do 132,80, Newyork 27,25 do 27,35, Pariz 128,60 do 129, Beograd pa 47,75 do 48.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij «Jutra» Odgovorni urednik: Andrej Ražem Tisk «Narodne tiskarne» v Ljubljani

REFORM

stelenice za vkuhavanje sadja in povrtnine so najboljše in najcenejše. Glavna zaloga za vso državo: Lovro Petovar, Ivanjkič. Istotam se dobe Zupančeve knjige »Zozerviranje sadja in povrtnin za domačo uporabo« v slovenski in hrvatski izdaji. 176 s. — Gospodinjje, naročite!

Obl. pov. geometer in kult. inženjer
ing. D. Gustinčič
Ljubljana, Rimska cesta 12
izvršuje vsa geometrska dela, vse vodne in cestne gradbe. — Cenitve zemljiše, poslopij in dr.

Naznanilo preselitve

manufakturne trgovine L. Kudiš, Gaberje-Celje

Tem potom naznanjam svojim cenjenim odjemalcem, da sem se preselil iz hiše Plevčak v novo urejeno ter bogato opremljeno trgovino pri gostilni „Wilson“ Gaberje šte. 55.

V zalogi imam vseh vrst raznega tu- in inozemskega blaga, kakor vedno, po najnižjih konkurenčnih cenah ter se priporočam za nadaljnja obilna naročila.

Z odličnim spoštovanjem
I. Kudiš.

Proda se:

1.) enonadstropna, na prostem ležeča, lepa stanovanjska hiša s pritlikinami, velikim dvoriščem in obširnim vrtom;
2.) enonadstropna stanovanjska hiša na vogalu z velikimi poslovnimi lokali, prvovrstna zgradba. Obvedva sta v neposredni bližini glavnega kolodvora v Mariboru.

Ponudbe na **Ludvik Mayer**, Maribor.

Hotel „Strgulc“ na Bledu

Sobe z razgledom na jezero za osebo Din 20— do Din 25—, Penzion za osebo Din 60— do Din 65—. V hotelu avtogaraža in čolni.

Josipina Smid.

EXPRESS d. z o. z.

Avtomobili, motocikli, kolesa, delavnice, garaže in pneumatika
Pirelli-Michelin se priporočam cenjenim odjemalcem z nizkimi cenami in točno postrežbo.

Ljubljana, Vegova ulica 8

ZAHVALA.

Rodbina Kranjc v Celju se tem potom najiskreneje zahvaljuje za vse dokaze odkritega sočutja povodom težke izgube nenadomestnega, nepozabnega in ljubelega nam soproga oziroma očeta, gospoda **Zdravka Kranjca** posestnika in trgovca.

Presrčna hvala vsem, ki so došli od vseh strani ter ga spremili na njegovi zadnji poti zlasti vsem častitim duhovnikom in vsem, ki so kakorkoli čutili z nami.

Najlepša zahvala vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja.

V srcih vseh, ki so ga poznali, bodi ohranjen nanj lep in blag spomin.

V Celju, dne 24. julija 1925.

Dr. Ivo Šorli:

Antikrist v Trsteniku

«A, a, a! Glej glej! in pa... in pa — dispenzo ima? Skofovsko dispenzo?» se je zakrohotal župnik.

Neža je za hip osupnila, da je cerkovnik že tako hitro opravil; potem je skomignila: «On vsaj trdi tako!»

«Mu bom že jaz dal dispenzo!» je siknil župnik. Ali že se mu je skremžil obraz spet v smehljaj in s strupeno ljubeznivostjo je povzel:

«Pa je vsaj prijazen? Ali je bil videti hvaležen za tak skrben obisk?»

«Bolj od marsikoga drugega. Sicer pa bi bilo lahko dovolj, če človek enkrat pove, da nisem šla ničesar iskat!» se je naenkrat mrzlo vzravala. «S tem, mislim, sem za nocoj opravila?»

«Čakaj, no, in povej rajši, kakšen jel» jo je ustavil malo manj osorno. «Vam ženskam baje ugaja?» je zategnil.

«Ej no... velik je, močan, posebno lepo črno brado ima in belo kožo,» je spet prebirala s šolnčkom.

«Belo kožo?» je planil. «Kje se vidi tista bela koža, o kateri že vse babnice govore? Saj menda ni nag!»

«Ne — nag dedec je grd. Ampak takšno pod vratom zelo odprto srajco nosi, ko je doma.»

«Nedostojno?»

«Moj Bog, kaj bo pri moškem nedostojno! Svetnike vidimo desetkrat bolj gole.»

«Pa pusti... pusti ženske pri miru?»

«Jaz mislim že. Mene vsaj jel» se je veselo zasmejala.

«Najbrže ti je žal?» je zopet vzkipek župnik.

«Tudi če bi mi bilo, saj nisem pri spovedi.»

Župnik se je spet ukrotil. Vendar mu je bil glas preteč, ko je nadaljeval:

«In pojdeš še k njemu?»

«Ej, kdo more naprej vedeti?»

«Poskusi!»

«In če bi?»

V tem so se vrata s posebnim povdalkom odprla in med njimi se je prikazala kuharica. S sovražnim pogledom je ošvignila Nežo in vprašala, ali lahko pripravi večerjo.

Župnik je pokimal, počakal, da je ženska odšla in dejal:

«Preden preteče teden, bom poskrbel, da bi tista, ki se bo še upala k temu človeku, kakor očitna grešnica! Lahko noč!»

«Lahko noč!» se je priklonila Neža in že prišla za kljuko. Nenadoma se je strmo obrnila: «Pač še eno moram povedati: kar se tistega tiče, kdo sem in kaj sem, bi mi smel vsak drugi prej očitati! Posebno, ko je edino moja zasluga, če to nisem več in nikoli ne bom! Ako bom tako nesrečna, da bom grešila, se mi vsaj — studiti ne bo smelo potem! Z Bogom! in je trdo zaprla za seboj.

X.

Kdo je bil bolj vesel puščavnikovega vabila, nego naš Luka, ko mu ga je tisti večer sporočila Neža. Naj boče kosmatni karkoli od njega, slabega pošta ne more pomeniti.

Sicer je čutila vsa vas in tudi čredniku ni bilo neznan, da župnik tujcu ni naklonjen. Toda pred vsem duhovni gospod ni imel živine, da bi bil čredniku naravno gospodar; potem je sterc dobro vedel, da kmetje svojega dušnega pastirja radi poslušajo, a bi ga še rajši podražili, če bi se ponudila prilika brez škode zanje.

Tako je koj drugi dan nagnal govedo na to stran in ob desetih stal pred puščavnikom.

«No, Luka,» ga je pozdravil Bogataj, «ali vam še kaj roji moje puščavništvo po glavi?»

«O, gospod, če bi hotel!» je vzkliknil črednik po nekoliko nezupnem pogledu.

«Če bi hotel!» se je oni glasno zasmejal. «Kaj misliš, da bi se šlo?»

«Seveda bi šlo! Zakaj ne? Saj tako nihče prav ne ve, kaj in kdo ste!»

«Ah, Luka — rajši ne! Vi lahko brez tega pridete včasih na požirek grenkega, drugemu mojega puščavništva celo ni treba. edite rajši in mi malo razložite, kakšni ljudje žive tu doli v vasi. Najprej, kdo je ženska, ki je bila včeraj pri meni?»

«Tista, ki ste po njej poslali pome?»

«Da, Kakšna je?»

In Luka je povedal vse, kar je vedel. Govorec toli o Nežini preteklosti, koli o njeni sedanjosti, je čisto pomežiknil, ali na splošno lepo mlado ženo hvalil, hkoncu pa vneto svetoval, naj jo gospod pač lepo sprejme, če bi se še oglasila, ko ima v vasi veliko besedo in je blagega srca.

Župnika je označil sterc za ošabnega in oblastnega moža, o županu dal razumeti, da je velika tapica, ki se najhujše lastne žene boji, ta pa skrbi, da se izvrši, kar hoče župnik.

Nato je šel s prstom od hiše do hiše in vedel o vsaki povedati toliko tega, da si Bogataj za prvo niti desetine ni mogel zapomniti. No, iz vsega je razbral — in njemu je bilo to glavno — da ga bo mogel župnik prejeti samo od verske strani, če bo hotel pri teh ljudeh res kaj opraviti proti njemu. In kakor iz Nežinega govorenja, se je čulo tudi iz črednikovega nujno svarilo, naj puščavnik sovražniku ne nastavi te plati.

Pri slovesu je povabil moža, naj pride še kaj; posebno mu mora takoj sporočiti, ako bo videti, da se ga misli župnik naravnost lotiti. Spomnil se je običajev po vaških cerkvah ter skoraj pričakoval, da ga nasprotnik napade kar s prižnice. «Prišel je med nas brez verca,» poreče, «ki mu smrdi cerkev in služba božja ter živi kakor pagan.»

Toda, ko se je Luka v torek oglasil pri njem, mu je zatrdil, da je prešla nedelja v miru. Pač pa se govori, da je gospod hudo ozmerjal Matejčevu Nežo radi njenega poseta tu gori in ji prepovedal pod najhujšo kaznijo, da bi prišla še kdaj.

«Kakšna kazen jo more zadeti?» se je nasmehnil Bogataj.

«I,» se je zahihital črednik, «se ženske, ki čisto zahajajo k njim, duhovni gospodje že najdejo kazni. Sicer pa veste, da se oni z grehi še vedno manj pregreše, nego mi, če govorimo o njih!» se je hudomušno udaril po ustih.

XI.

Tega Bogataj ne bi bil pričakoval, da zagleda že tisto popoldne na stezi pod senoženjmi vprav prelepo Nežo.

«Glej, glej!» je rahlo vzdrltel. «Kaj nam je res namenjeno, da v ti tih dolinici doživimo celo svoj najslajši življenjski roman?» Poklical je pse, ki so svobodni dirjali po vrtu, jih priklenil in hitel proti vratom.

«Nežika!» je vzkliknil. «Ali je mogoče? In navzlic temu, da ste imeli neprilike radi mene?»

«Ej, kaj tisto!» je zamahnila z roko. «Jaz grem, kamor hočem, in vem sama, kaj je prav!»

«Če je kaj prav, Nežika, je gotovo to, da se spomnite ubogega puščavnika. A da, saj res!» se je zasmejal. «Vaš črednik mi prigovarja, naj si izberem ta poklic. Potem mi gospod župnik celo ne bo mogel blizu, ker bom večji svetnik od njega.»

Dospela sta med tem do kočice. Bogataj je to pot odprl vrata v skromno, a dovolj udobno sobico ter posadil Nežo v širok naslanjač.

Pogledala ga je sicer dokaj koketno, a vendar vseskozi resno odgovorila:

«Gospod, nikar se ne norčujte iz svetih stvari! V resnici vas prosim, če hočete, da...»

«Da?»

«Da si ostaneva prijatelja.»

«Oh, Nežika, kaj mi hočete res biti prijateljica? Pa da, saj drugače ne bi bili prišli!»

«Veste zakaj sem prišla?»

«I, če ne iz prijateljstva, potem... potem res ne vem...»

«Zadnjič sva govorila o vsem mogočem, samo o tem ne, kar je najbolj treba. In tako sem vas pozabila prositi, da ne pošiljate perila drugam. Saj je sramota za ves kraj, da tu ne bi našli perice! Če imate kaj, mi dajte kar s seboj; boste videli, da boste zadovoljni. Nazaj vam vsak teden pošljem ali sama prinesem.»

«Dobro, gospa Nežika, in res lepa hvala! Gotovo mi tisto pošiljanje ni moglo biti posebno prijetno; toda dva pogoja sta, ako naj sprejemem vašo ljubeznivo ponudbo. Prvič, da mi ne boste pošiljali, ampak nosili; drugič, da ne boste prali vi sami.»

«Zakaj ne?» je vzkliknila osupla. «Saj je pranje žensko delo!»

Sklonil se je čisto blizu in ji tiho odgovoril:

«Je žensko delo; a samo za takšno žensko, ki moškemu še ni do nje... Čim pa ga je zgrabila do katere ljubezen, čim je zahrepenel po njej, čim bi rad stisnil k sebi njeno toplo telo, ji gledal v lepe, velike oči...»

In počasi je iztegnil roko ter jo ovil okrog njenega vratu, da se ni mogla več dvigniti, ko je hotela sunkoma vstati, «Kaj počnete!» je hropnila.

Mož: Ločitev zakona
je neizogibna, ako dobim v jedi še enkrat ščurka!

Zena: Bog! Saj mi pijejo ščurki že ves čas kri. Pa kaj pomagaj, če pa ni sredstva zoper nje!

Mož: Prej ga res ni bilo. Toda koncesionirani zavod „Pana“ v Ljubljani na Poljanski c. 12 je iznašel sredstvo, ki pomori brez vsake nadležnosti in brez vseh posledic vse ščurke, miši in podgane. Pojdi ali pa piši takoj tja!

Nudimo naš prvovrstni
PORTLAND CEMENT
svetovne znamke
„SALONA“ (Tour)
iz naše tvornice v Solinu po
izjemno nizki dnevni ceni
„SPLIT“ d. d. za cement Portland,
podružnica Ljubljana.

Tovarniška zaloga
pohištva
od najfinejših do najpreprostejših opreme po izredno znižanih cenah se dobi pri
ANDREJ KREGAR, tovarna pohištva,
ŠT. VID nad LJUBLJANO, (nasproti kolodvoru Vižmarje). 280a

Velika skladišča
„AL DUOMO“
TRIESTE
Štev. 12 Corso Vittorio Emanuele III. Štev. 12
gotove obleke in obleke po meri
za gospode, miadeniče in otroke.
Najboljši pri krojevalci!
Najboljše blago!
Najboljše cene!

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Zadružna hranilnica
registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.
v Ljubljani
Sv. Petra cesta šte. 19

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje. Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi.

Že pri prvem razredu je zadela v našem zavodu kupljena srečka
šte. 30.282 Din 12.000.—

NARODNA TISKARNA

IZVRŠITE TISKARSKA DELA V VSAKI MNOŽINI IN SICER. URADNE TISKOVINE. CENIKE. KUVERTE. RAČUNE. HRANILNE IN ZADRUŽNE KNJIŽICE. POROČNA NAZNAVILA. VABILA. CIRKULARJE. VSTOPNICE. ETIKETE. MRZTVAŠKA NAZNAVILA. ZAVITKE. ČASOPISE IN VSA V TISKARSKO-STROKO SPADAJOČA DELA. OKUSNO IN CENOVNO NAROČILA. SPREJEMA TUDI NARODNA KNJIGARNA. PREŠERNOVA ULICA ŠTEVILKA 7. TELEFON ŠTEV 309

LJUBLJANA KNAFLJEVA UL 5

Kdor še nima v svoji knjižnici Sienkiewiczevega romana
Z ognjem in mečem
naj si ga takoj kupi. Bros Din 106.—, vez. Din 120.— brez postnine. Dobi se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Presernova ulica 54 (nasproti glavne pošte).

Velika zaloga pohištva
Ernest Zelenka Maribor
Šolska ulica št. 5.
Priporočila svojo izbrano zalogo vsakovrstnega pohištva in tapetniških lastnih izdelkov. Zaročenci imajo posebne ugodnosti.

J. Stjepušin Sisak
priporočila svojega tamburca, struna, partiture in ostale potrebščine za vsa glasbila

Velika jabolka za testenine
jabolka za mošt, slive, bruske, dinje (Zuckermelon), grozdje, paradiznike itd.
pošilja 2000.—
Stevan Kiss, izvoznik sadja
Subotice.

LOKOMOBILE
WOLF-LANZ do 600 HP
tvojnički novi III gener. razporedni sa tvorničkim jamstvom također u najam.

SAUGGAS-MOTORE
DIZEL-MOTORE
BEZ KOMPRESORA
ROBOL-MOTORE
Generalno zastopstvo Motorenfabrik Darmstadt
MILINSKE STROJE TRANSMISIJE
Popolnje naše skladišče Plačevne politizice Kompletna montaža
BRACIA FISCHER d. d. ZAGREB Pantovčak 1 B.

Naiceneie!
Sirova svilna m... Din 69—
Shantung m... Din 95—
Crépe de Chine m... Din 68, 85, 138
Pralna svilna m Din 72, 90, 116
Svilene nogavice Din 32—
A. Sinkovec nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg šte. 19.

„Savinja“ tovarna testenin
L. Kudiš, Celje,
Ljubljanska cesta
je zopet pričela s polnim obratom izdelovati že znane prvovrstne
testenine
iz najboljših surovin, ki nadkrijujejo izdelke inozemskih tovarn.
Skrbel bodem za najboljšo kvaliteto svojih izdelkov, kakor tudi za točno in solidno postrežbo po najnižjih cenah ter se tem potom priporočam za Vašo nadaljno naklonjenost in obilna naročila.
Zastopstvo je prevzel zopet
g. Robert Walland, Ljubljana.
Z odličnim spoštovanjem
Tovarna testenin „Savinja“ Celje (Slovenija).

Petovar Lovro
IVANJKOVCI
priporočila svojo veliko zalogo
Jeruzalemskih in Ijntomerskih vin
v izredno dobri kakovosti in po ugodnih cenah. 3936-a

Mariborska kočja na Pohorju
(1080 m) ljubljeno letovišče.
Krasna, solčna lega na južni strani Pohorja. Diven razgled. Gozdovi z igličastim drevjem. Restavrant, depandansa. Knilma, po zdravnikih dokazano lekoviča. rasi izleti v najbližjo okolico. Na razpolago 28 sob z 52 posteljami. — Oskrba prvovrstna, hrana obilna. Povprečna dnevna cena 10 dnanjev.
Sezija: JUNIJ — SEPTEMBER.
Natančne informacije daje oskrbništvu Mariborske kočje, Maribor, poštni predal 68 in S. P. D., Maribor.

Stanovanje
odstopne. Ponudbe z navedbo odkodine, na upr. »Jutra« pod šifro »Drama«.

Fr. Aba. rd.
Tako 65 Din vplodati — Naslov potreben, sicer ne preobimo!

Gostil. koncesijo
za po vsej državi, prodam. Naslov pove uprava »Jutra« 17435

Pridelki
Pozori! Pozori! Trgovci in mlinarji!

Alaska
Črn pianino
Klaviir

Dr. V. Breskvar
nodeločen čas ne ordinira. 17487

Kapital
Milijone
lahko pridelite v kratkem, če kupite prvotne patente.

24 gramofon. plošč
dobro ohranjenih (klasično, pesna godba in recitacija).

Otroka
sprejemam na hrano in stanovanje. — Naslov pri pošt. družnici »Jutra« v Mariboru 17499

50.000 Din
posodim ali pristopim k industrijskemu podjetju. — Stanovanje pogoj. Ponudbe na upr. »Jutra« pod šifro »strojni tehnik«.

Pianino
ki ima dober glas, proda po nizki ceni Jantes. Velika šolnarska 10/II, Trnovo 17465

B. S. A.
skoraj nov, se zamenja z napolnjenim na točko malino z ali brez priklopnega voza.

Družabnika
50.000—70.000 Din sprejme podjetje s komercialnim predmeti, ki donata dnevno 1000 Din čistega dobička.

Klaviir
dobro ohranjen, se poceni proda. Naslov pove uprava »Jutra«.

Na hrano
dobro domačo, v inteligentni družbi, v centru mesta, se sprejmejo 3-4 oseba. Naslov pove uprava »Jutra« 17092

Milajša gospa
v svojo trgovino v Ljubljani, išče mlajšo samsko družabnico z nekaj kapitala.

Pianino
ki ima dober glas, proda po nizki ceni Jantes. Velika šolnarska 10/II, Trnovo 17465

Učiteljica
na šestraz. osnovni šoli, v lepem kraju ob jezeru, želi menjati s g. št. tovarišico, tudi za manjši strošek.

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Harmonika
nova, štirivrstna, se proda po nizki ceni v vili »Petarosa«, Ljubljana, Valjavčeva ulica. 17480

Učiteljica
na šestraz. osnovni šoli, v lepem kraju ob jezeru, želi menjati s g. št. tovarišico, tudi za manjši strošek.

Milajša gospa
v svojo trgovino v Ljubljani, išče mlajšo samsko družabnico z nekaj kapitala.

Zatekla se je
voljela pešca pod imenom »Drima«. Naprosila se, da se proti nagradi odda na naslov: Anton Sisa, Sv. Petra cesta 49. — Istotam se je zatekla druga iste pasme. 17384

Več gospodičen
se sprejme na dobro domačo hrano. Naslov pove uprava »Jutra«. 17397

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Izgubila se je
21. jul. popoldan od Aleksandrovo ceste do Turjanskega trga slata igla s rožnatis rubinom in dvema polovčama biserjema.

Velik zastrižek
se nudi sjemskim prodajalcem. Dober govarnik, ki ima nekaj denarja, naj se javi pri Hansu Kraf v hotelu Struželj 17398

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Vrtnarju
veliko denarja z najmlajšim trdosom lahko zaslužiti vsak, a prodajo naših brezkonkurenčnih svetovnih novosti. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Velik in siguren zaslužek« 17278

Kranjske klobase
najboljše, se dobe v restavraciji na kolodvoru Grosuplje. 925

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Gospodinja!
Ni vsak kotarac na vkuhanje znamke »Weck«.

Več gospodičen
se sprejme na dobro domačo hrano. Naslov pove uprava »Jutra«. 17397

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Košnjo detelje
lucerne in otavo, se proda. Naslov pove uprava »Jutra« 17420

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Pliuča!
Zdravniški zavod dr. Pešnik, na gori Janina, oblika Sečovo, pošta Rogznika Slatina. Za lahke pljučne bolezni. Prospekt 8 Din 15305

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Milajši drž. uradnik
sigurna pozicija, želi rešiti znanja z gospodično, stare do 30 let. Zatečena umernost in skromna materijalna podlaga. Ponudbe pod »Harmonija« na Aloma Company, Ljubljana. 17228

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Družabnik (ca)
vsesto 500.000 Din, se išče k večjemu podjetju. Garancija obstoji iz 2 bil in večjega posvetja.

Mlad gospod
vsestransko izobražen, želi dopisovati radi pomankanja znanja z gospodično iste prečelosti, svang verzioveci. Tajnost nam. Jamčena. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Čista preteklost 8887«. 17388

Ročna dela
vsakovrstna, po nizki ceni izgotavlja po dogovoru Otilija Rožanec, Slape št. 33, pošta D. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17414

Ako niste prepričani o potrebnosti kopalne obleke kupite samo kopalne hlače
Vpoštevajte pa vsaki slučaj trdka H. Kenda, Ljubljana, Mestni trg št. 17. Po izvanredno ugodnih cenah.

Primarij Dr. Raišp ne ordinira
od 26. julija do 10. avgusta.

Svedski rad n-salon, Zagreb
Boškovičeva ulica 46, zastopstvo svetovnih tovarn A-ttebolaget Baltic in Joel Oestlund, Stockholm išče zastopnike za Slovenijo.

ZAHVALA.
Povodom moje sedemdesetletnice som sprejel od svojih prijateljev in znancev toliko prijaznih in lepih čestitk, da mi ni mogoče zahvaliti se vsakemu posebej. Radi tega izrekam tem potom vsem, ki so se me na ta dan spominjali, moje najiskrenejšo zahvalo. V Ljubljani, 24. VII. 1925. August Žabkar.

Gozdaria
popolnoma kvalificiranega in strokovno izobraženega, IŠČE za čimprejšnji vstop v veliko rudniško pod etje s precejšnjo gozdno posestjo. Ponudbe z navedbo pogojev in opremljene s spricvalni in Svinčeni rudnik, Mežica pri Prevaljah. 3993-a

Proda se
po zelo ugodnih cenah
1 generator Bergmann, Berlin
za vrtilni tok, tipa KDD, KVA trajno 52, obratov na minuto 750, A 154, V 195, period 50, vzpada 110 V, dalje
1 generator za vrtilni tok
trdke Kolben & Co., Praga, tipa G 20, V 700, period 50, obratov na minuto 1000, ba generatorja s pretikalno tablo (Schalttafel).
Proda se tudi ena
turbina
trdke I. M. Voith, St. Pölten, 146 HP z ročnim regulatorjem in zatvornico (Leerschützen).
Te naprave so zelo malo rabljene in v najb. ljšem stanju. Redka prilika!
Ponudbe pod »Generator-Turbina« na upravnitvo »Jutra«.

ZAHVALA.
Ob bridki izgubi našega nepozabnega soproga, očeta, brata, strica, gosp. Stergar Franca nadučitelja
izrekamo iskreno zahvalo učitelstvu in pevcem, ter vsem ostalim, ki so v tako velikem številu spremlili dragega pokojnika na njegovi zašnji poti, kakor tudi onim, ki so nam ustno in pismeno izrekli sočutje in sožalje. V Ljubljani, dne 26. julija 1925. Žalujoči ostali.

Ivan Slana
krojalki mojster — javlja vsem cenj. svojim naročnikom, da se je s svojo obrtjo preselil na Sv. Petra nasip št. 51 (deseta hiša od zrnjanskega mosta). 4021-a

Gradba žage
5 polnojarmeniki IŠČE samostojnega mojstra, ki je se stavi silne žage, za krojni nastop. Informacije: Inz. Robert Hartman, Ljubljana, Reeljeva c. 12. 4020-c

Mestni zastopniki
se iščejo za Ljubljano za prvotazredno tovarno kem. tehn. izdelkov. Vpoštevajte se samo taki gg., ki so v svojem ratonu dobro vpeljeni, in ki zastopajo izvrstno trdke 3988a
Cenjene ponudbe z navedbo prima referenc pod »Marljiv Za-5664« na Publicitas d. d. oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva ulica 11.

Pergamentpapir
za vkuhavanje sadja, najboljša svetovna češka znamka P. P. P. kakor tudi papir za zavijanje mastnega blaga Semo na debelo pri glavnem zastopstvu Jadransko-veletgovina s papirjem, Zagreb, Priloz 31, Telefon 8-59. Zahtevajte ponudbo in vzorce!

Nizke cene, dobro blago in brezhibusna reona izdelava oblek
za gospode, dečke in otroke so naša najboljša reklama.
Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cie Ljubljana
Dotajljno trgovino, Erjavčeva 2. Obiščite! (nasproti Dramskega gledališča)

NAZNANILO.
Nanajmjam cenjenim dramam, da sem se razstala z mojo družabnico gospo Zofijo Mohnič Gorjanc, ter bom odslej samostojno vodila trdke pod imenom ERNA Djukanović, modni salon Sv. Petra cesta št. 27.
Trgovina se nahaja v istih prostorih, kot prej trdka Z. Gorjanc & Co
Modne novitete vedno v zalogi; vsakovrstna popravila, preoblikovanje; cene priznane najnižje.
Za nadaljno naklonjenost se priporoča ERNA DJUKANOVIČ, Sv. Petra cesta 27.

Javna vzgojna zavoda v Ptujju
Za dečke
Dijaški dom
Prešernova ulica št. 29
Prostora za 100 gojencev.
Za deklice
Mladika
Z lastno gospodinjstvo šolo in izobraževalnim letnikom.
Prostora za 60 gojenk.
Gojenci in gojenke obeh zavodov imajo v zavodih stanovanje, popolno oskrbo in vzgojo in lahko obiskujejo realno gimnazijo, deško ali dekliško meščansko šolo in šolo Glasbene Matice.
Prospekti so brezplačno na razpolago pri vodstvih zavodov.

Monter
za železno konstrukcijo razumen, popolnoma samostojen, se išče.
Ponudbe na Spisno stavbeno družbo, Tezno pri Mariboru.
CROBATH Franc d. z o. z., Kranj
dobavlja izredno ugodno
delov, krep, tiskovine, delov rate, rjavo kočinino in razno manufakture. Cenjeni trgovci dobe cenike na zahtevo po pošti.

Lepo letovišče
Koroška Slatina, Rimski vrelci, alkalična aloska kiselica. Izborno zdravilišče, dobra namizna voda, prilika za kopanje, prav dobra kuhinja. Sobe z vso oskrbo 50—60 dinarjev. Pošta Kollje, eno uro hoda od Guštanja. Južna železnica. Slovenija. 3992-a

Gostilničarji! Velik, lep, godbeni AVTOMAT
z električnim pogonom oddem radi pomanjkanja prostora za zelo nizko ceno. Tudi avtomate na utez oddam zelo ceno. A. Rasberger, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 6.
Zaloga gramofonov, plošč, itd.

Za EKSPORT
deželnih in gozdnih pridelkov (suhih gob in fižola) se išče DRUŽABNIK, kateri je v teh kupcijah verziran. — Udeležba tudi trdke, ki se bavi s to vrsto trgovine. — Predlogi in ponudbe se prosijo na upravo »Jutra« pod šifro »Eksport«.

Restavracija »ALLA VENEZIA GIULIA«
v Trstu, ulica C. Ghega št. 7
v neposredni bližini glavnega kolodvora, (lastnik Vaclav Stengel) se priporoča potujočemu občinstvu, izborna kuhinja, prvovrstna domača vina, kraški teran, vedno sveže pivo, točna postrežba, govori se slovenski. 281-a

Rudolf Ziherl
Gremij trgovcev za srez Kranj javlja pretresljivo vest, da je njegov velezaslužni podpredsednik, gospod
Rudolf Ziherl
v Škofji Loki nenadoma preminul.
Pogreb se bo vršil dne 25. t. m. ob 18. uri na pokopališče v Škofji Loki.
Blagopokojnik je bil med ustanovitelji naše organizacije ter je bil od početka njen podpredsednik. Neumorno in požrtvovalno je deloval za napredek in procvit trgovstva.
Bodi mu časten spomin!
V KRANJU, dne 24. julija 1925.
Gremijalne načelstvo.

